

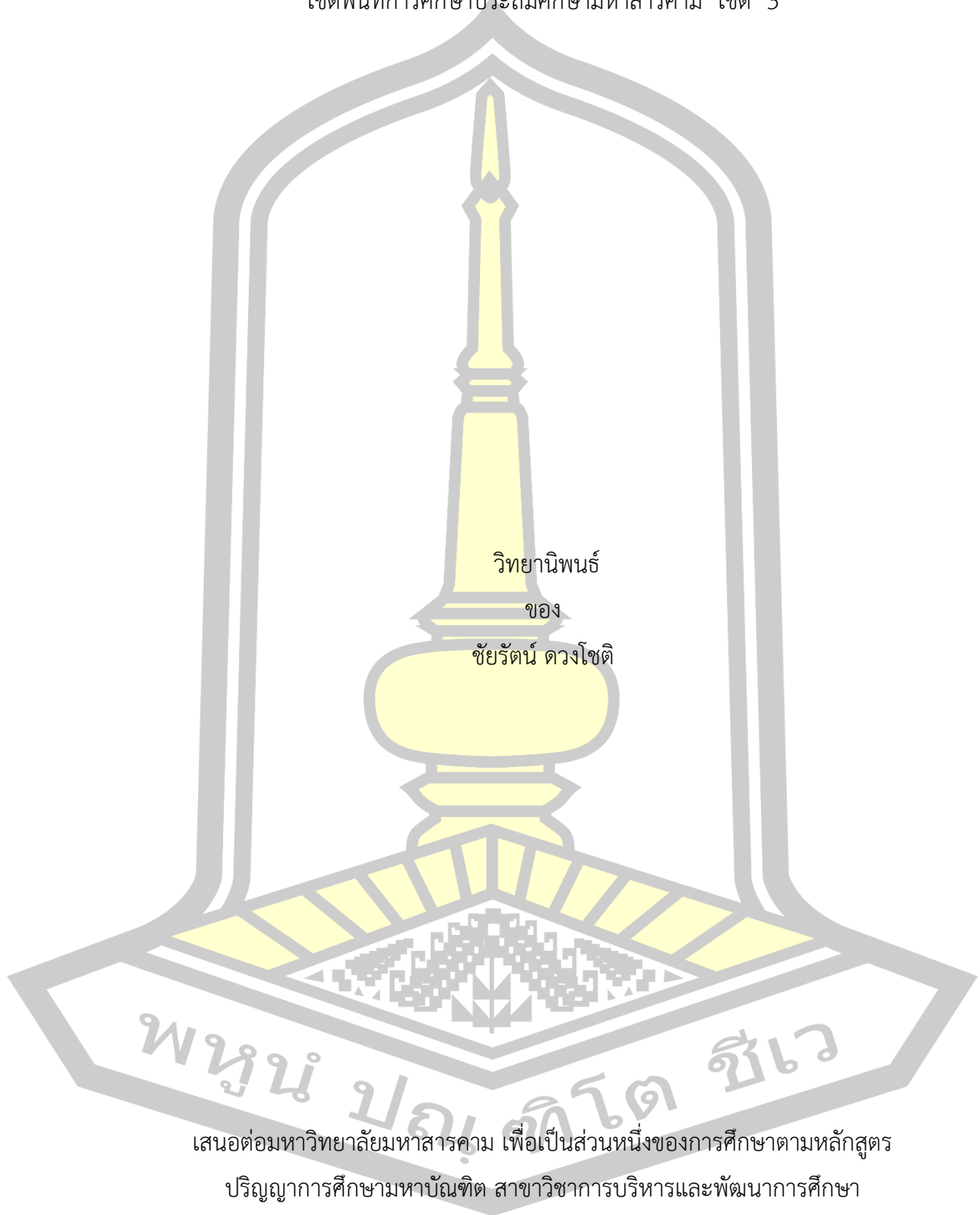
โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

วิทยานิพนธ์
ของ
ชัยรัตน์ ดวงโชติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
พฤษภาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

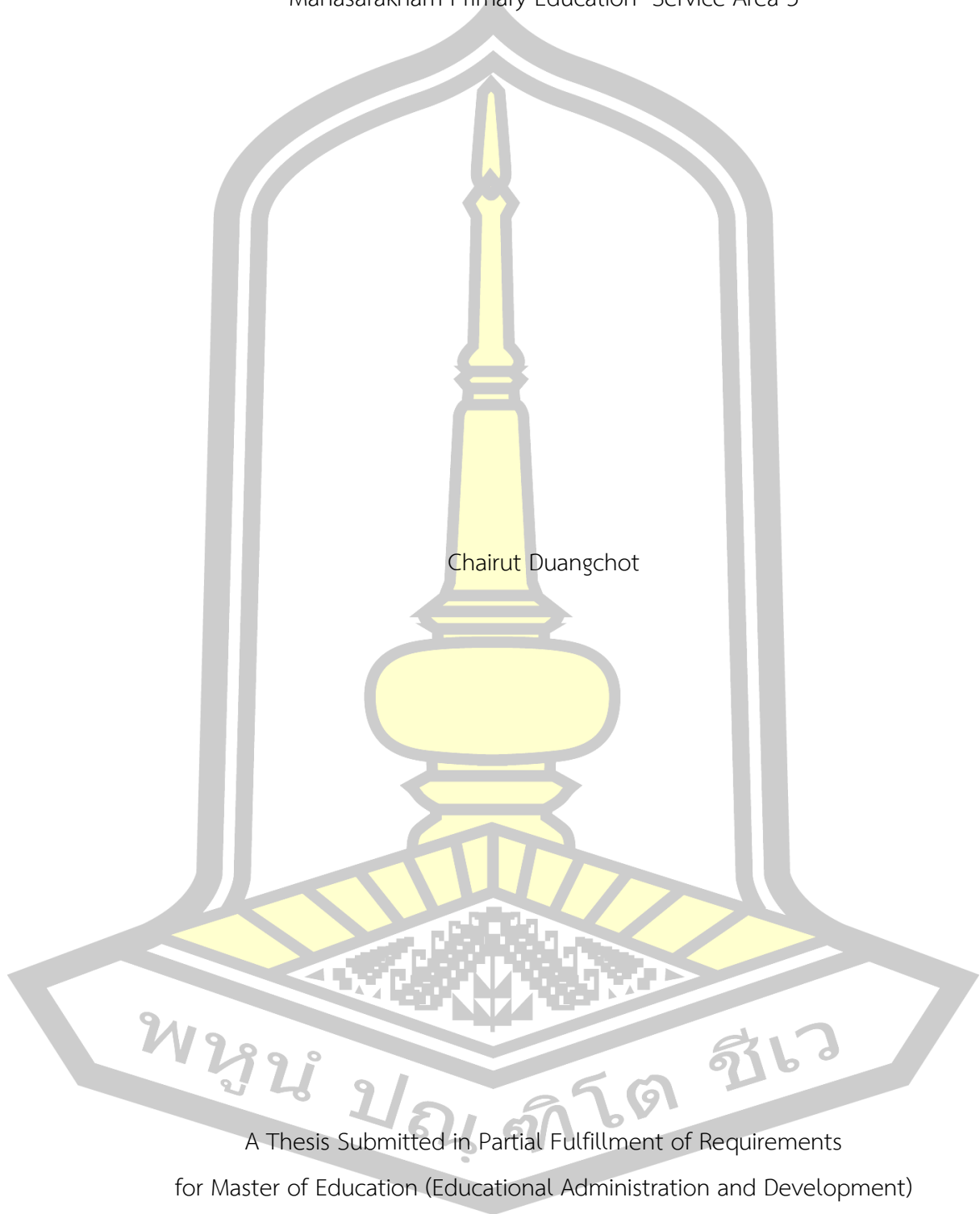

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

พฤษภาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Program for Enhancement of leadership Learning Management for Schools Under
Mahasarakham Primary Education Service Area 3

Chairut Duangchot

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

May 2021

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายชัยรัตน์ ดวงโชติ แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. วิทยา วรพันธุ์)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. สีนระวา คามดิษฐ์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. อำนาจ ชนวงค์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสร)

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3		
ผู้วิจัย	ชัยรัตน์ ดวงโชติ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทยา วรพันธุ์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

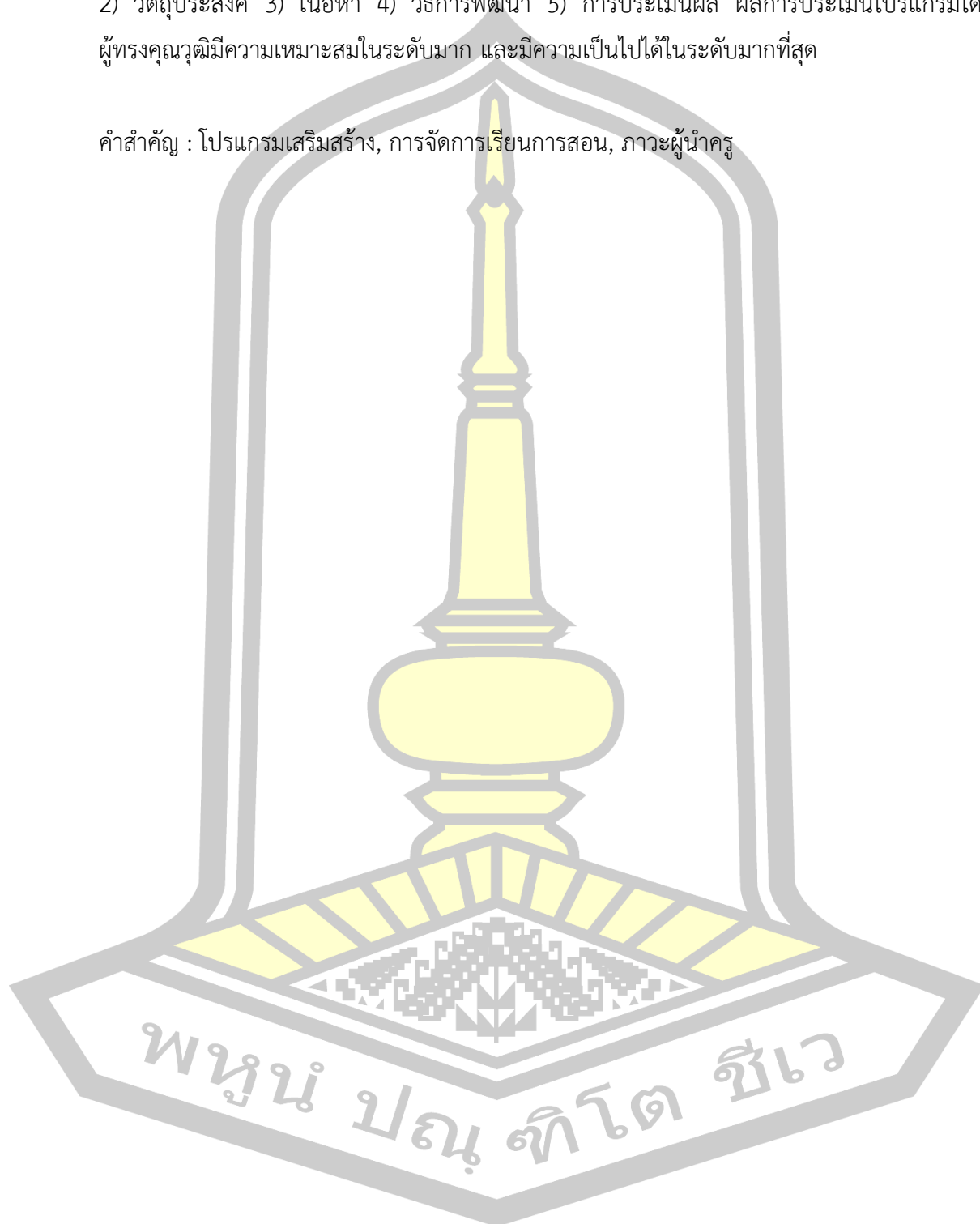
การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 และเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 จำนวน 276 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 โดยศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์จากโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนเป็นเลิศ 2 โรงเรียน และใช้แบบประเมิน ประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงมีความต้องจำเป็นมากที่สุด
2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผล ผลการประเมินโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : โปรแกรมเสริมสร้าง, การจัดการเรียนการสอน, ภาวะผู้นำครู

TITLE	Program for Enhancement of leadership Learning Management for Schools Under Mahasarakham Primary Education Service Area 3		
AUTHOR	Chairut Duangchot		
ADVISORS	Assistant Professor Wittaya Worapun , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Mahasarakham University	YEAR	2021

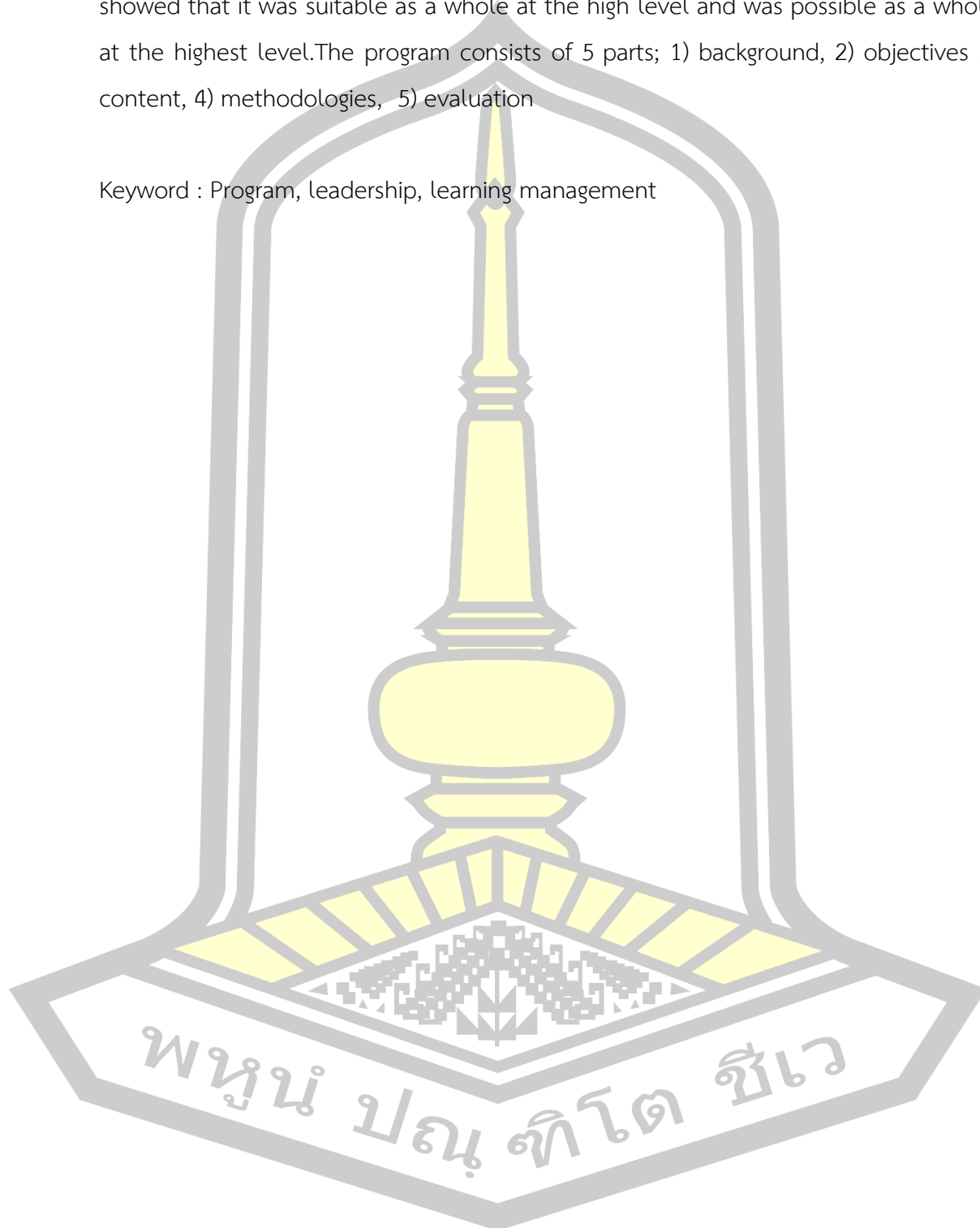
ABSTRACT

The objectives of the research were to study present condition, desirable condition leadership learning management of teacher, and to develop program for enhancement of leadership learning management for schools under Mahasarakham primary education service area 3. The research was set by doing 2 phases. The first phase educated the present condition, desirable condition leadership learning management for schools under Mahasarakham primary education service area 3 though the questionnaire by 276 teachers using stratified random sampling. The second phase designed a program for enhancement of leadership learning management for schools under Mahasarakham primary education service area 3. This phase educated two best practices and assessed the suitability and feasibility by 5 experts. The instruments used for gathering data were an interview form, and an assessment form. The statistics used for analyzing the collected data were mean, Standard deviation, Percentage, Modified Priority Needs Index (PNI modified), Cronbach's alpha. The research results were as follow :

1. The present condition were at the high level, desirable condition leadership learning management of teacher were at the highest level, The actual assessment of learners is most necessary.
2. A program for enhancement of leadership learning management for

schools under Maharakham primary education service area 3 assessed by 5 experts showed that it was suitable as a whole at the high level and was possible as a whole at the highest level. The program consists of 5 parts; 1) background, 2) objectives 3) content, 4) methodologies, 5) evaluation

Keyword : Program, leadership, learning management

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประธานกรรมการสอบและ กรรมการสอบ ที่ได้ให้ความกรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธวา คามดิษฐ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัฐพล อินตะเสนา ผู้อำนวยการเรื่องยศ พจนนุสนธิ์ คุณक्रमบุญ สุพรรณฝ้าย คุณครุณัด เสตเตมีย์ ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบคุณภาพและแนะนำในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ดร.สุรเชษฐ์ น้อยฤทธิ์ ผู้อำนวยการสิรภาพ สารโพธิ์ คุณครูรังสฤษฎี วาทยโยธา คุณครูขวัญพัฒน์ ไกรศรีทุม คุณครูวรกมล วงษ์ศิลป์ ที่ให้ความกรุณา ตรวจสอบความเหมาะสมและเป็นไปได้ของโปรแกรม

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 และคณะครูทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจน คณะครูทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้

ขอขอบพระคุณพ่อบุญมี คุณแม่บุษบา ดวงโชติ และญาติพี่น้องทุกท่านที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุนทั้งด้านกำลังใจ และกำลังทรัพย์ แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาดำเนินการมา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และนิสิตสาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ คำแนะนำ นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความช่วยเหลือหลายท่าน ที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึง ขอขอบพระคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ชัยรัตน์ ดวงโชติ

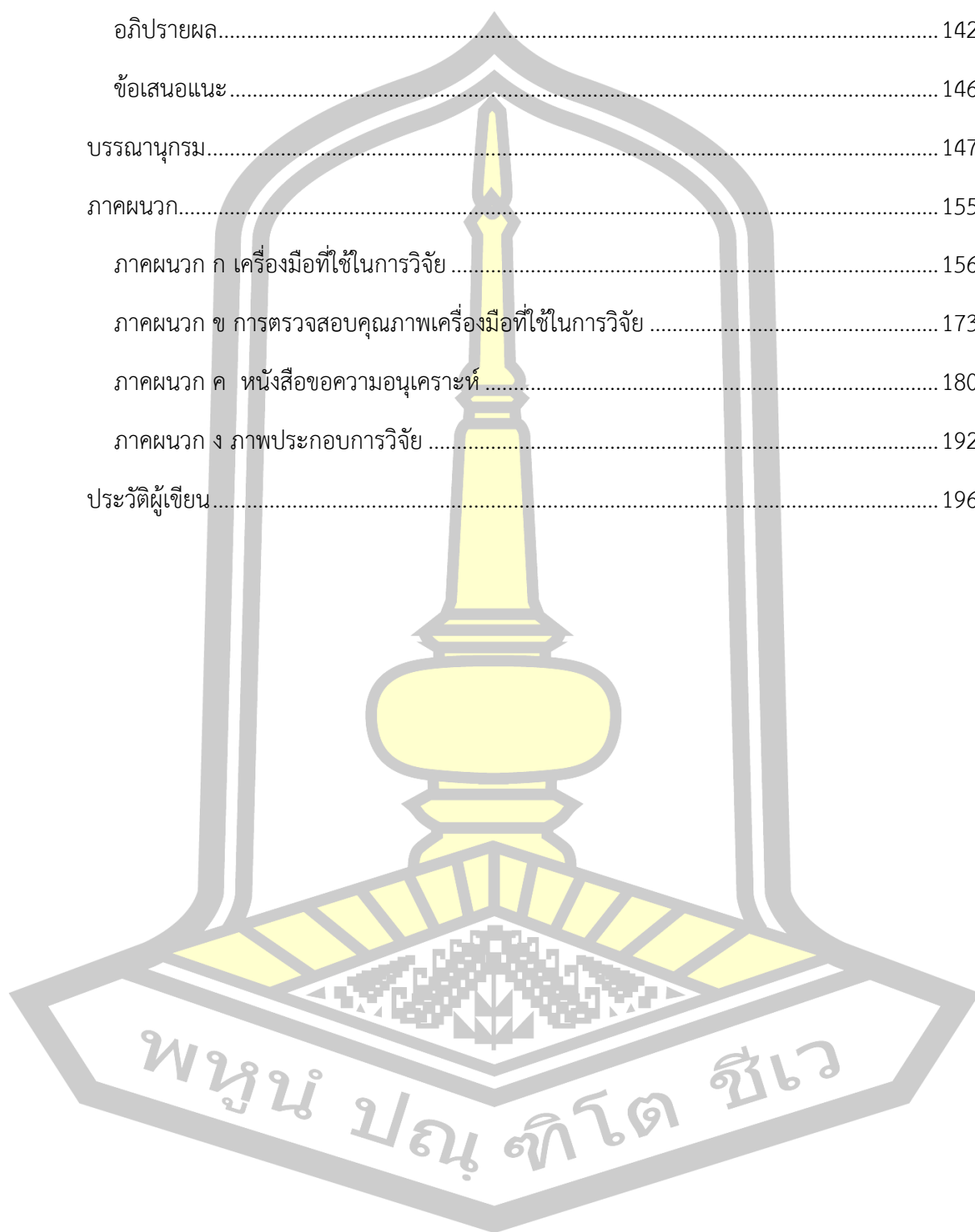
พูน ปณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ท
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
บทที่ 2	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
การบริหารการศึกษา.....	11
การบริหารสถานศึกษา	14
ผู้นำ ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา.....	21
โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม.....	54

หลักการพัฒนาครู.....	57
วิธีการพัฒนาครู.....	57
การประเมินความต้องการจำเป็น.....	64
บริบทสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.....	66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
บทที่ 3.....	79
วิธีดำเนินการวิจัย.....	79
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.....	81
ระยะที่ 2 : การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3.....	85
บทที่ 4.....	90
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3.....	91
ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3... ..	105
บทที่ 5.....	140
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	140
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	140

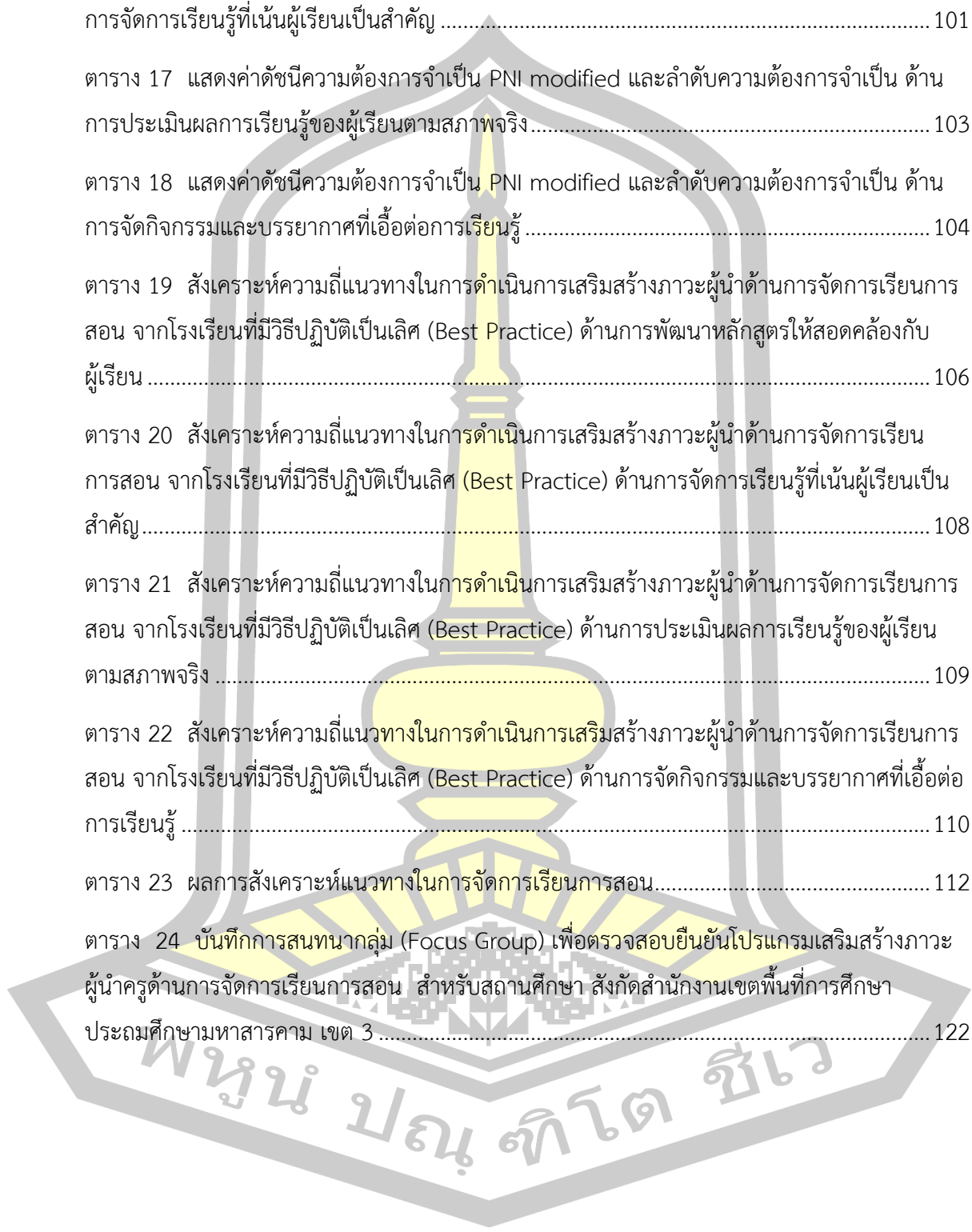
สรุปผล	140
อภิปรายผล.....	142
ข้อเสนอแนะ	146
บรรณานุกรม.....	147
ภาคผนวก.....	155
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	156
ภาคผนวก ข การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	173
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์	180
ภาคผนวก ง ภาพประกอบการวิจัย	192
ประวัติผู้เขียน.....	196

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 สัเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน.....	35
ตาราง 2 สัเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน.....	39
ตาราง 3 สัเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	43
ตาราง 4 สัเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ..	47
ตาราง 5 สัเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้.....	51
ตาราง 6 สรุปล้องประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน.....	52
ตาราง 7 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	83
ตาราง 8 จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม	91
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวม.....	93
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน	94
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	95
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง	97
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครู ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้.....	98
ตาราง 14 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม	100
ตาราง 15 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน	100

ตาราง 16 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	101
ตาราง 17 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง.....	103
ตาราง 18 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	104
ตาราง 19 สังเคราะห์ความถี่แนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน	106
ตาราง 20 สังเคราะห์ความถี่แนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	108
ตาราง 21 สังเคราะห์ความถี่แนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง	109
ตาราง 22 สังเคราะห์ความถี่แนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้.....	110
ตาราง 23 ผลการสังเคราะห์แนวทางในการจัดการเรียนการสอน.....	112
ตาราง 24 บันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3	122

สารบัญรูปร่างภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 ร่างเบื้องต้นของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน.....	8
ภาพประกอบ 2 ระยะเวลาวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง	80
ภาพประกอบ 3 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน	134
ภาพประกอบ 4 Module 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน.....	135
ภาพประกอบ 5 Module 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	136
ภาพประกอบ 6 Module 3 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง.....	137
ภาพประกอบ 7 Module 4 ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้.....	138

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มี 9 หมวด 78 มาตรา โดยเป็น มาตราที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของครูที่สำคัญ ได้แก่ มาตรา 22 การเน้นผู้เรียนสำคัญ ที่สุด มาตรา 23 การจัดการศึกษาต้องมีการบูรณาการ มาตรา 24 การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการ พัฒนา เป็นแนวทางให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 26 การประเมินแนวใหม่ที่ หลากหลายในการปฏิรูปการเรียนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้ มีวิถีคิด รู้จักการตั้งคำถาม เป็นการ เรียนรู้ตามสภาพจริง และมีการประเมินผลตามสภาพจริง ผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2544) การศึกษาลักษณะต่างๆ ของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนควรให้ความสำคัญเพื่อจะ ได้สามารถวิเคราะห์ผู้เรียนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ ได้จัด หรือดำเนินการให้สอดคล้องกับผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางปัญญา วิธีการเรียนรู้โดยบูรณาการคุณธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความ ถนัด ความสนใจด้วยวิธีการ กระบวนการ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงทั้ง ในและนอกห้องเรียน มีการวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตาม มาตรฐานหลักสูตรที่กำหนด เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับแนวทางที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติได้บัญญัติไว้ สถาบันการศึกษาจึงมีหน้าที่โดยตรงที่จะกำหนดเป้าหมาย ภารกิจ และแสวงหายุทธศาสตร์ต่างๆ ในการดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และ ความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน (คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543)

ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะครูเป็นผู้ที่ ประกอบวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐ ครูเป็นผู้ให้การศึกษาและการเรียนรู้ ทั้งในด้านวิชาการ และ ประสบการณ์ ตลอดจนเป็นผู้มีความเสียสละ ดูแลเอาใจใส่ สอนอบรมให้ผู้เรียนได้พบกับแสงสว่าง แห่งปัญญา อันเป็นหนทางแห่งการประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเอง รวมทั้งนำพาสังคมประเทศชาติ ก้าว ไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง ครูผู้สอนจึงจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจ และเรียนรู้เทคนิควิธีการที่จะ พัฒนาการสอนของตนเองเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสที่จะเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพทั้งนี้ ต้องมุ่งพัฒนา

ผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยครูมีหน้าที่เอื้ออำนวยในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ครูจึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ (เอียน สมิต และอนงค์ วิเศษสุวรรณ, 2550)

ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนต้องเปลี่ยนแปลงตนเองหรือพัฒนาตนเองดังต่อไปนี้ ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่เอง (Construction of the New Knowledge) ผู้สอนให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการ (Process Skills) คือ กระบวนการคิด (Thinking Process) กระบวนการกลุ่ม (Group Process) และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (Participation) คือ มีส่วนทั้งด้านปัญญา กาย อารมณ์ และสังคม รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับทั้งสิ่งมีชีวิตและกับสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น หนังสือ สถานทีต่างๆ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ผู้สอนสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศทางกายภาพและจิตใจเพื่อให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข (Happy Learning) ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลทั้งทักษะกระบวนการ ชีตความสามารถศักยภาพของผู้เรียน และผลผลิตจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ผู้สอนพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (Application) ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) คือเป็นผู้จัดประสบการณ์ รวมทั้งสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางสร้างความรู้ด้วยตนเอง (พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์, 2545) ซึ่งเป็นสิ่งท้าทายครูยุคใหม่ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีการเจริญเติบโตทุกด้าน มีพลังความคิด มีจิตใจเข้มแข็ง และมีพฤติกรรมดีงาม โดยเฉพาะเด็กระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นวัยที่มีความเจริญเติบโตด้านสมองสูงสุดจึงควรได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธีและเป็นระบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ถึงขีดสุดของศักยภาพ เป็นผู้เรียนที่มีความเก่ง ความดี และมีความสุข อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544)

การดำเนินงานในองค์กรเรื่องภาวะผู้นำไม่ใช่เรื่องของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่จะต้องมีการกระจายอำนาจให้ทุกคนมีส่วนร่วม โดยเฉพาะภาวะผู้นำ จะต้องมีการกระจายให้ทั่วทั้งองค์กร เนื่องจากสมาชิกทุกคนต่างก็มีความสำคัญ ทุกคนเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญทั้งด้านความรู้ ประสบการณ์ มีวิสัยทัศน์ที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบในการเป็นผู้นำและผู้ตามขององค์กรและช่วยกันสร้างสภาวะแวดล้อมที่ทุกคนต่างมีอิสระในการพัฒนาและมีการแบ่งปันความรู้ใหม่ๆ ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ ร่วมกันทำงานเป็นทีม ซึ่งจะก่อให้เกิดการเคารพและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสำเร็จของแต่ละบุคคลซึ่งผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะเอื้ออำนวยให้มีการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมและให้ความสำคัญต่อ

ทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสร้างความสามารถทางภาวะผู้นำ (Teacher Leadership Capacity) โดยการมอบหมายหน้าที่และการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้กับบุคลากรครู เพื่อให้ครูได้มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ได้รับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ของสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีบทบาทในการเป็นผู้ประสาน อำนวยความสะดวกและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงานให้มากที่สุด เมื่อผู้ร่วมงานมีภาวะผู้นำสูงมีความรับผิดชอบ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ ร่วมมือกันทำงานเป็นทีม การพัฒนางานก็จะเกิดอย่างเต็มที่ ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพและความสำเร็จของงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพราะผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2547)

การพัฒนาวิธีการสอนของครูเป็นกระบวนการพัฒนาที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง กระบวนการหนึ่ง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าการพัฒนาวิธีการสอนของครูมีอยู่หลายวิธีแต่ไม่ใช่ครูทุกคน จะได้มีโอกาสได้รับการพัฒนาเท่าเทียมกันโอกาสเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและปรับเปลี่ยนความคิดพร้อมกับกระบวนการเรียนการสอนใหม่ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสอดคล้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเรียนรู้จากเหตุการณ์ที่เป็นจริง พร้อมทั้งการประเมินจากสภาพจริง ครูต้องตระหนักและเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงตนเอง มีวิธีคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ รู้แหล่งข้อมูลที่จะศึกษาค้นคว้าเพื่อนำไปแก้ปัญหา เข้ารับการอบรมสัมมนาซึ่งมีอยู่ทั่วไป นอกจากนี้กระบวนการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาครูอาจารย์ เพราะการพัฒนาการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ตรงกับความต้องการมากที่สุด ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีหลากหลายวิธี เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ การบริหารแหล่งการเรียนรู้ เป็นต้น การพัฒนาบุคลากรให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาเยาวชนจึงมีความสำคัญและเป็นที่น่าสนใจของทุกคนในทุกระดับของวงการศึกษไทยอย่างมาก โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาของไทยมีความพยายามที่จะส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูอาจารย์ได้ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรมวิชาการ, 2546)

การพัฒนาภาวะผู้นำของครูสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 145 โรงเรียนจึงมีความสำคัญอย่างมากในอันที่จะช่วยเสริมสร้างให้ครูมีภาวะผู้นำของครู ซึ่งจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบันและสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการงบประมาณประจำปี การศึกษา 2560 และ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2557-2560 สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป้าประสงค์ที่ 1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นมืออาชีพ คือต้องพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้กระบวนการวิจัย การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและประเมินคุณภาพผู้เรียนตามสภาพจริง และเร่งรัดพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ และมีความพึงพอใจในความมั่นคงวิชาชีพโดยพัฒนาตามสมรรถนะสายงานพัฒนาให้ก้าวหน้าในวิชาชีพและยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นที่ยอมรับของสังคม เป้าประสงค์ที่ 2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอนและใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ คือเร่งรัด พัฒนา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนและบริหารจัดการในสถานศึกษาโดยพัฒนาความรู้ทักษะพื้นฐานสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีและจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และจากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2559 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกลุ่มสาระหลัก 5 วิชา มีหลายวิชาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ซึ่งต้องรีบปรับปรุงแก้ไข พัฒนาโดยเร่งด่วน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3, 2560)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อให้ครูได้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ให้มีวิธีการสอนที่หลากหลายตามบริบทของสถานศึกษาและบริบทของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ สอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ให้เหมาะสม เป็นครูผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สามารถที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษา อีกทั้งยังเป็นแนวทางในวางแผนการพัฒนาครูที่เป็นบุคคลในการขับเคลื่อนการศึกษาตั้งแต่ระดับสถานศึกษาไปสู่ระดับชาติ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา การพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความถี่จำเป็น ของระดับภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับใด

2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จะมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 นำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน จากนักวิชาการที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับสูง นำมาสังเคราะห์ให้ได้กรอบมโนทัศน์ การวิจัยผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนได้ 4

องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง 4) การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Hough, John B. and Duncan, 1970; ดวงกลม สิ้นเพ็ง, 2553; สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553; สุคนธ์ สินธพานนท์, 2554)

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้สอดคล้องความมุ่งหมายการวิจัย ผู้วิจัยจึงแบ่งเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 145 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 986 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 276 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นหน่วยของการสุ่ม

วิเคราะห์การจัดกระทำข้อมูล (PNI) จากข้อมูลที่เก็บได้

ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนจากโรงเรียนที่เป็นเลิศด้านการจัดการเรียนการสอน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านโนนเมืองสองคอน และโรงเรียนบ้านม่วงใหญ่ตอนน้อยวิทยา นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อยกร่างโปรแกรม

ตอนที่ 2 ยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียน การสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตอนที่ 3 นำร่างโปรแกรมให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ทำการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้โปรแกรมที่สมบูรณ์

ตอนที่ 4 ประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งทำหน้าที่ประเมินโปรแกรม (โดยประเมิน ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้) โดยใช้แบบ

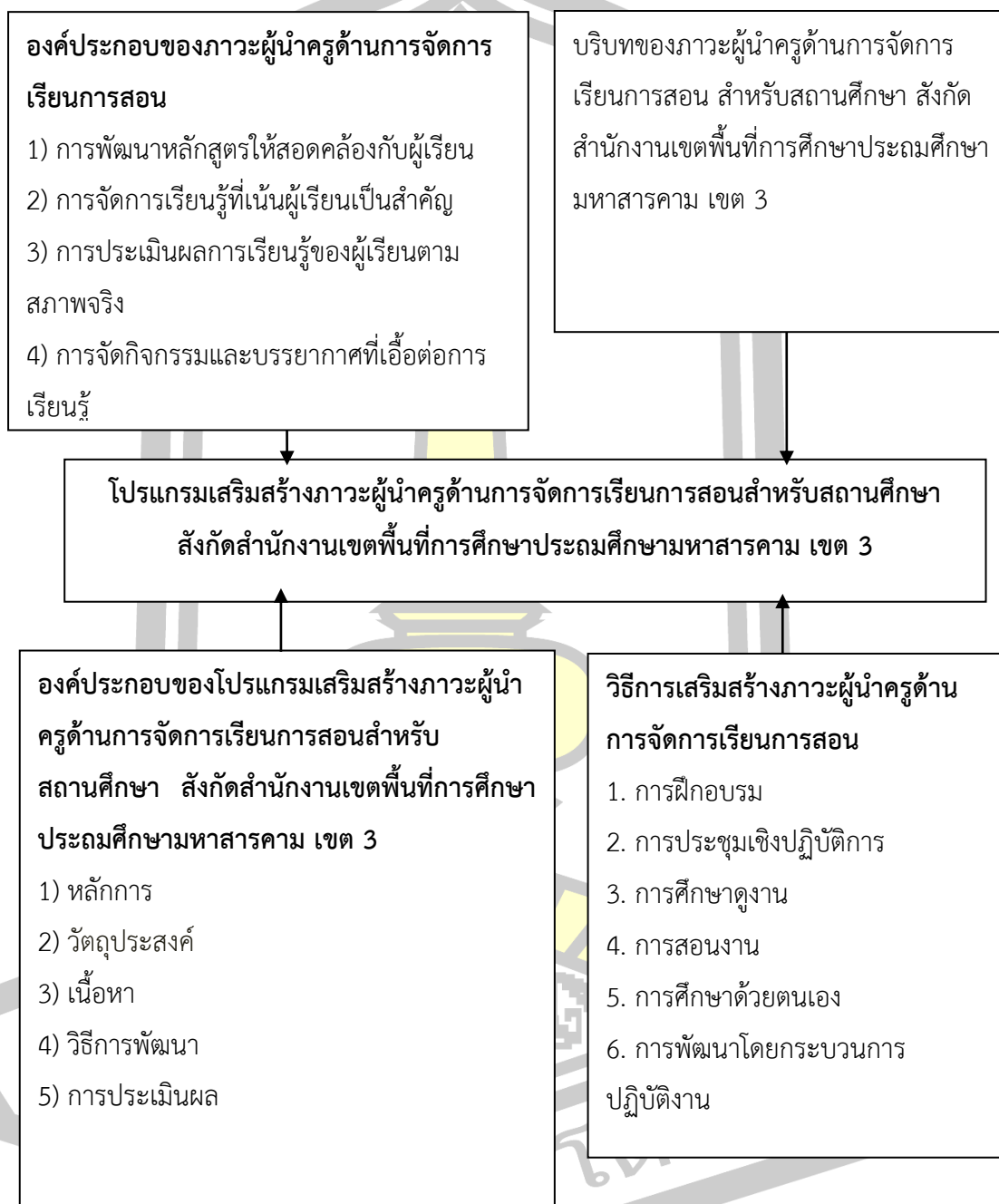
ประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ของโปรแกรม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการ 4 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง 4) การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการ(Hough, John B. and Duncan, 1970; ดวงมล สิ้นเพ็ง, 2553; สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553; สุคนธ์ สินธพานนท์, 2554)
2. วิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) การฝึกอบรม 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) การศึกษาดูงาน 4) การสอนงาน 5) การศึกษาด้วยตนเอง และ 6) การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน (Mc Beath, 1997; กวี วงศ์พัฒน์, 2550; สมคิด บางโม, 2547; สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2550)
3. องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4)วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผล (อึ้ง บัวศรี, 2542; สุมิตรา พงศธร, 2550)
4. องค์ประกอบของการพัฒนาโปรแกรม ประกอบด้วย 1) การศึกษาและวิเคราะห์ความจำเป็นของโปรแกรม 2) การสร้างโปรแกรม 3) การตรวจสอบโปรแกรม 4) การประเมินประสิทธิผลโปรแกรม (Barr, L.A. Keating, 1990; Senge, 2004; วิโรจน์ สารรัตน์, 2548)
5. บริบทของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

กรอบแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นนำมาใช้สำหรับร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 แสดงด้วยแผนภาพ ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบ 1 ร่างเบื้องต้นของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมในการพัฒนา การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยแผนการจัดกิจกรรมประกอบไปด้วย การศึกษาและวิเคราะห์ความจำเป็นของโปรแกรม การสร้างโปรแกรม การตรวจสอบโปรแกรม การประเมินประสิทธิผลโปรแกรม

2. ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน คือ พฤติกรรมของครูที่แสดงออกถึงความเชี่ยวชาญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน ชักจูง โน้มน้าว แนะนำเพื่อนครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกอย่างเชี่ยวชาญทั้งการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน การกำหนดจุดประสงค์เนื้อหาที่จะใช้สอน การคัดเลือกเนื้อหา การจัดรวบรวมลำดับเนื้อหาและสาระ ประสบการณ์การเรียนรู้ การคัดเลือกจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้ กำหนดวิธีวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

2.2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของครูอย่างเชี่ยวชาญ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายและร่วมวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่งเสริมการคิดการค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน เลือกลงและสร้างผลงานจากการเรียนรู้ตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่มส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลและใช้ในการจัดการเรียนรู้ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนในชีวิตจริง

2.3 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของครูอย่างเชี่ยวชาญ ที่ทำการประเมินผลผู้เรียนจากพฤติกรรม ทักษะ กระบวนการทำงานตามสภาพจริง โดยประเมินเพื่อวินิจฉัยเพื่อพัฒนาจุดเด่นและความสามารถผู้เรียน โดยประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้ ทำการประเมินด้านต่างๆ โดยใช้วิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมกันทั้งครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง

2.4 การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของครูอย่างเชี่ยวชาญในการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นไปในทางที่ต้องการ โดยผู้สอนมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนไว้เพียงพอ มีการจัดกิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีและเทคนิคที่หลากหลาย สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและห้องเรียนที่ดึงดูดความสนใจและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน โดยที่ผู้สอนเป็นผู้มีกัลยาณมิตร มีคุณธรรม จริยธรรม มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

3. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู หมายถึง วิธีการเสริมสร้างและการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในครั้งนี้ 6 วิธี ดังนี้ 1) การฝึกอบรม 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) การศึกษาดูงาน 4) การสอนงาน 5) การศึกษาด้วยตนเอง 6) การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน

4. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. การบริหารสถานศึกษา
3. ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา
4. โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม
5. วิธีการพัฒนาครู
6. การวิเคราะห์การจัดกระทำข้อมูล (PNI)
7. บริบทสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

จากการศึกษาการบริหารการศึกษาได้มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายและให้ความหมายของการบริการศึกษา ดังนี้

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2549) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้านนับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่

ตนดำเนินชีวิตอยู่ และคำว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์ การศึกษาพิเศษศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน สถาบันหรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและตามประกาศกระทรวง

หวน พินธุพันธ์ (2545) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านสังคม การเมือง และ เศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นระเบียบแบบแผน

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2553) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถและเป็น คนดี โดยการดำเนินงานของกลุ่ม อาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ร่วมกับครูน้อยในโรงเรียน อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่าง ๆ และ ครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทั้งสิ้นการจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมีกรดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดการ กิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมีดำเนินการหรือมาทำ การสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่น ๆ ซึ่งการ ดำเนินงานเหล่านี้ รวมเรียกว่า “ภารกิจทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา”

กล่าวโดยสรุปการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม บุคคลเพื่อขัดเกลาและพัฒนาบุคคล สังคม ให้มีความรู้ความสามารถ พฤติกรรม บุคลิกภาพ และ คุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ มี แผนงานที่เป็นทางการ มีโครงสร้างขององค์การที่แน่นอนชัดเจน และมีการกำกับดูแลให้การ ดำเนินงานเป็นไปตามแผน และกระบวนการใช้อำนาจของผู้บริหาร

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

นักวิชาการและหน่วยงานได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

สุธี สุทธิสมบุญและสมาน รังสิโยภุชณ์ (2537) กล่าวถึงความสำคัญของการ บริหารการศึกษาไว้ว่า มนุษย์เราเป็นสมาชิกของสังคมเมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันมากเป็นหมู่เป็นกลุ่ม มี หัวหน้าปกครองบังคับบัญชา มีการแบ่งงานกันทำตามลักษณะความรู้ความสามารถ มนุษย์ก็เริ่มสร้าง ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ ขึ้นโดยเรียนรู้จากประสบการณ์และความเชื่อถือ เพื่อมุ่งหวังให้

เกิดความสำเร็จเรียบร้อยเกิดขึ้นในองค์การและความสุขในสังคมได้ ฉะนั้นความสำคัญของการบริหาร จึงสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่กับการดำรงชีพของมนุษย์ และเป็นสิ่งช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก
2. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์การต่าง ๆ ต้องขยายงานด้านบริหารให้กว้างขวางเพิ่มขึ้น
3. การบริหารเป็นตัวบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคมความก้าวหน้าทางวิทยาการ (Technology) ด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น
4. การบริหารเป็นวิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญ ก้าวหน้า
5. การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต
6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มคนในองค์การความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก
7. การบริหารมีลักษณะต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ และการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร
8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัว หรือในองค์การย่อมมีส่วนเกี่ยวพันกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องน่าสนใจและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างฉลาด
9. การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กัน ไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาด ดังที่กล่าวว่าการเมืองกับการบริหารนั้นเปรียบเสมือนคนละด้านของเหรียญอันเดียวกัน เพราะฉะนั้นการศึกษาวิชาการบริหารจึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่าต้องประกอบด้วย

1. มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ อันได้แก่ ความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษา มีมาตรฐานและทิศทางในการจัดการศึกษาเหมือนกัน โดยส่วนกลางกำหนดนโยบาย ให้คำปรึกษา ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา
2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล

และการบริหารทั่วไปโดยคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเป็น ผู้รับผิดชอบโดยตรง

3. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาเป็นการเปิดโอกาส ให้บุคคล ชุมชน สถาบันสังคมต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการระดมทรัพยากรต่างๆ จากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหรือ หาแนวทางการพัฒนาการศึกษา เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุและอื่นๆ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปความสำคัญของการบริหารการศึกษา คือ การบริหารการศึกษาเป็นสิ่งที่ สำคัญ ช่วยทำให้หน่วยงาน องค์กร สังคม มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นระบบ มีทิศทาง มี การกระจายอำนาจการบริหาร มีการระดมทรัพยากร ทำให้เกิดการร่วมกันระดมทรัพยากรมา ช่วยกันแก้ไขและพัฒนา ส่งผลให้มนุษย์นั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข การบริหาร การศึกษายังช่วยให้มนุษย์ทราบแนวโน้มของความเจริญและความเสื่อมในสังคมในอนาคตด้วย

การบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาได้มีนักวิชาการและหน่วยงานได้อธิบายและให้ ความหมายของการบริหารการศึกษา ดังนี้

พิสมัย ถิณะแก้ว (2535) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานสถานศึกษา หมายถึง การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ให้บริการแก่บุคคลที่อยู่ในสถานศึกษา และบุคคลที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่บุคลากรทาง การศึกษาโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

รุ่ง แก้วแดง (2544) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานสถานศึกษา หมายถึง การ บริหารงานทั้งหมดภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านการเรียนการสอนทั้งหมดนับตั้งแต่เรื่อง ของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ซึ่งในปัจจุบันอาจเรียกใหม่ว่า เป็นงานด้านการเรียนรู้ ของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง และ ผู้บริหารต้องอยู่ที่สถานศึกษา ไม่จำเป็นไม่ควรออกนอกสถานศึกษา เพื่อจะได้มีเวลาบริหารการเรียน การสอนได้อย่างเต็มที่

กระทรวงศึกษาธิการ(2546) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานโดยมุ่งหวังให้ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคุณภาพของนักเรียน ในระบบ ของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารคือ กลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษามี

ประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพย่อมเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนและส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน กระบวนการบริหารจึงต้องมีการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน โดยแผนนั้นเกิดจากการวางแผนแบบมีส่วนร่วม มีเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2534) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรมเพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคม

กล่าวโดยสรุป การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการต่างๆ ในการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาที่ร่วมมือกันให้การศึกษาแก่นักเรียนหรือนักศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนา ด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ รวมทั้งพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อให้เป็นคนดีและสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรที่มีภาวะผู้นำในด้านต่างๆ มีความสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพตามที่ตั้งไว้

2. ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ(2550) หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กฎกระทรวง กำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 มาตรา 5 และมาตรา 3 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตนแล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ มุ่งให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการ โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกันกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการ

จัดการสามารถ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัด
ปัจจัยที่เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน และท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วและ
สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น
2. เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมี
คุณภาพสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนา
ตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก
3. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัย
เกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นโดยยึดที่ผู้เรียน
เป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นๆอย่างกว้างขวาง
ขอบข่าย

ภารกิจ

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา องค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน
สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหา รายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระคล่องตัว
2. โปร่งใสตรวจสอบได้
3. เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
4. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอและมี

ประสิทธิภาพ

ภารกิจ

1. การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี
2. การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง
3. การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
4. การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
5. การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
6. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
7. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
8. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
9. การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
10. การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
11. การวางแผนพัสดุ

12. การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี

13. การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
14. การจัดหาพัสดุ
15. การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
16. การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
17. การเบิกเงินจากคลัง
18. การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
19. การนำเงินส่งคลัง
20. การจัดทำบัญชีการเงิน
21. การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
22. การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล เป็นภารกิจสำคัญมุ่งที่จะส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีสรระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
2. เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
3. เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ
4. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ภารกิจ

1. การวางแผนอัตรากำลัง
2. การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
4. การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
6. การลาทุกประเภท
7. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
8. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
9. การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
10. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
11. การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
12. การออกจากราชการ
13. การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
14. การจัดทำบัญชีรายชื่อ และให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทาน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

15. การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
16. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
17. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
18. การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษา

19. การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
20. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่นๆ ให้บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวก ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก
ปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อ
สาธารณชน ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและสนับสนุนการจัดการศึกษา

ภารกิจ

1. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. การดำเนินงานธุรการ
9. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
10. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
11. การรับนักเรียน
12. การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
13. การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย
14. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
15. การทัศนศึกษา
16. งานกิจการนักเรียน
17. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
18. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคลชุมชนองค์กร
หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
19. งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
20. การรายงานผลการปฏิบัติงาน
21. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
22. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

โดยสรุปแล้วขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้เกิดความคล่องตัวการบริหาร โดยเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้จะอยู่ในส่วนการบริหารด้านวิชาการ

ผู้นำ ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา

1. ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ

ผู้นำ (Leader) วิชาการได้อธิบายและให้ความหมายของผู้นำไว้ ดังนี้

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544) ให้ความหมายไว้ว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ โดยเป็นผู้ที่มีบทบาทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา อีกลักษณะหนึ่ง ผู้นำ คือ ผู้ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นคงและช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ ในองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

ทวี วงศ์พุด (2550) ให้ความหมายผู้นำไว้ 5 ประการว่า ผู้นำ หมายถึง

1. ผู้นำ หมายถึง ผู้ซึ่งเป็นศูนย์กลางหรือจุดรวมของกิจกรรมภายในกลุ่ม เปรียบเสมือนแกนของกลุ่ม เป็นผู้มีโอกาสติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมากกว่าทุกคนในกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มสูง
2. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งนำกลุ่มหรือพากลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้ แม้แต่เพียงชี้แนะให้กลุ่มไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางก็ถือว่าเป็นผู้นำ ทั้งนี้รวมถึงผู้นำที่นำกลุ่มออกนอกกลุ่มนอกรทางด้วย
3. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่คัดเลือก หรือ ยกให้เขาเป็นผู้นำของกลุ่มซึ่งเป็นไปโดยอาศัยลักษณะทางสังคมมิติของบุคคลเป็นฐาน และสามารถแสดงพฤติกรรมของผู้นำได้
4. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะบางอย่าง คือ สามารถสอดแทรกอิทธิพลบางประการอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มได้มากที่สุด
5. ผู้นำ หมายถึง บุคคลซึ่งสามารถนำกลุ่มไปในทางที่ต้องการ เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมความเป็นผู้นำ

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2556) ให้ความหมายไว้ว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการยอมรับ การยกย่องจากบุคคลอื่น หมายถึงบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นมา ได้รับการสรรหา ได้รับการเลือกตั้ง หรือได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้าในการดำเนินงานต่าง ๆ ในองค์กรต่าง ๆ ต้องอาศัย

บุคคลที่เป็นผู้นำและมีความเป็นผู้นำจึงจะทำให้องค์กรดำเนินไปอย่างบรรลุเป้าหมายและสำเร็จตามวัตถุประสงค์ นำพาองค์กรสู่ความเจริญ

กล่าวโดยสรุป ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการยอมรับยกย่อง ศรัทธา จนได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งจากสมาชิก มีความรู้ความสามารถในการโน้มน้าวใจ ชักนำ ชี้แนะ สั่งการช่วยเหลือ ประสานงานในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน จนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนด

ภาวะผู้นำ (Leadership) มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

รังสรรค์ ประเสริฐศรี(2544) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลหนึ่งที่ชักนำกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Shared gold) หรือ เป็นความสัมพันธ์ที่เชิงมีอิทธิพลระหว่างผู้นำ (Leaders) และผู้ตาม (Follows) ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน หรือ เป็นความสามารถที่จะสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนบุคคลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

กาญจน์ เรืองมนตรี (2549) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง ความเป็นผู้นำ บุคคลได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ซึ่งอยู่ในองค์กรเดียวกัน เรียกได้ว่าเป็น “ผู้นำ (Leader)” เมื่อผู้นำ (Leader) ได้ทำหน้าที่หรือแสดงบทบาทความเป็นผู้นำซึ่งเป็นอาการนำ (Sign of Leading) เรียกได้ว่า “ภาวะการนำ (Leading)” ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า เมื่อผู้นำ ได้แสดงอาการนำ ถือว่าบุคคลผู้นั้นมี “ภาวะผู้นำ (Leadership)” จากแนวคิดดังกล่าวนี้อาจเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{ภาวะผู้นำ} = \text{ผู้นำ} + \text{ภาวะการนำ}$$

$$(\text{Leadership}) = (\text{Leader}) + (\text{Leading})$$

ภารดี อนันต์นาวิ (2551) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง กระบวนการและสถานการณ์ที่บุคคลหนึ่งได้เป็นที่ยอมรับให้เป็นผู้นำในกลุ่มและมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มบุคคลนั้น สมาชิกในกลุ่มเชื่อว่ามีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่กลุ่มเผชิญอยู่ได้โดยอาศัยอำนาจหน้าที่หรือกระทำของผู้นำในการชักจูงหรือชี้นำบุคคลอื่นให้ปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

พรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ (2554) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการโน้มน้าวใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามในทางบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้น รวมถึงการแสดงออกถึงความรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลต่องาน และหน่วยงาน ความสามารถชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานได้อย่างถูกต้อง เมื่อจำเป็นต้องตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ ก็สามารถตัดสินใจได้เป็นอย่างดี มีความสามารถในการกระตุ้น ส่งเสริม

ให้เพื่อนร่วมงานทำงานให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการมีวิธีการสร้างศรัทธาและ
แรงบันดาลใจให้เพื่อนร่วมงาน ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างสำเร็จลุล่วง

กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการโน้มน้าว
นำจูงใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม รวมถึงการแสดงออกถึงความรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่มีผลต่องาน
และหน่วยงาน ความสามารถชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานได้อย่างถูกต้อง มี
ความสามารถในการตัดสินใจได้เป็นอย่างดี สามารถกระตุ้น ส่งเสริม สร้างศรัทธาและแรงบันดาลใจ
ให้เพื่อนร่วมงานทำงานให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทฤษฎีภาวะผู้นำ

จากการศึกษาภาวะผู้นำพบว่า ผู้นำในยุคดั้งเดิมมีอยู่หลากหลายรูปแบบ หลายลักษณะ
ซึ่งผู้นำจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับยุคสมัยและบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งรูปแบบภาวะผู้นำ
ก็มีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอีกทั้งยังมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยได้
ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์จากผลการศึกษานักวิชาการและนักการศึกษา รวมทั้งผลการวิจัย
ต่าง ๆ โดยมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำแตกต่างกัน
ดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ

ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ คือ ทฤษฎีที่เน้นการหาคุณลักษณะทั่วไปของ
ผู้นำ เพื่อเปรียบเทียบกับบุคคลที่ไม่ใช่ผู้นำ ในการศึกษาภาวะผู้นำระยะแรก ๆ นักวิชาการให้
ความสำคัญกับคุณลักษณะส่วนตัว (Personal Traits) ของผู้นำ โดยพยายามแยกแยะว่าคุณลักษณะ
ใดบ้างที่ดำรงอยู่ในตัวผู้นำ ตัวอย่างคุณลักษณะที่มีการระบุกันมากกว่าเป็นตัวชี้วัดความเป็นผู้นำ คือ
ความเฉลียวฉลาด (Intelligence) ความซื่อสัตย์ (Honesty) และความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-
Confidence) งานวิจัยในยุคแรก ๆ ของแนวทางนี้จะศึกษาผู้นำที่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น แนวทาง
นี้จึงรู้จักกันอีกนามประหนึ่งว่า แนวทาง “บุรุษผู้ยิ่งใหญ่” (The Great Man Approach) และมีความ
เชื่อว่า มีคนบางคนเท่านั้นที่เกิดมาเพื่อเป็นผู้นำ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ บุคคลคนใดจะเป็นผู้นำใน
อนาคตได้หรือไม่ ได้ถูกกำหนดล่วงหน้าโดยธรรมชาติแล้ว การวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำจาก
ผลงานวิจัยเมื่อปี ค.ศ. 1948 ได้มีการค้นพบจุดร่วมสำคัญ 7 ประการ ของคุณลักษณะเชิงบุคลิกภาพ
กับการเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จ คือ ความเฉลียวฉลาด การริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะด้านสังคม
ความเชื่อมั่นในตนเอง พลังแห่งความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์มั่นคงต่อหลักการ (พิชาย รัตนดิกล
ณ ภูเก็ท, 2552) อย่างไรก็ตาม ภายใต้พื้นฐานความเชื่อ นักวิจัยได้สร้างมุมมองที่เรียกว่า “ทฤษฎี
บุคลิกยิ่งใหญ่ (The Great Man Theories) ขึ้นมา ซึ่งเชื่อว่าผู้นำที่ยิ่งใหญ่จะมีคุณลักษณะที่สำคัญที่
ทำให้พวกเขาแตกต่างจากบุคคลอื่น เช่นเดียวกับ Bass. B. M. (1990) ได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับ

ผู้นำมากกว่า 163 เรื่อง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948-1970 จนทำให้เขาสามารถระบุคุณลักษณะของผู้นำที่ดีว่า ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะ 6 ประการ คือ คุณลักษณะทางร่างกาย ภูมิหลังทางสังคม สติปัญญา บุคลิกภาพ คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน และคุณลักษณะทางสังคม ซึ่งในแต่ละคุณลักษณะสามารถ อธิบายได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทางร่างกาย (Physical Characteristics) ประกอบด้วย ความแข็งแรง (Activity, Energy) รูปร่าง (Appearance Grooming) ความสูง (Height) น้ำหนัก (weight) ซึ่งกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลกับคุณลักษณะทางร่างกายให้ผลลัพธ์ที่ขัดแย้งกัน เช่น การมีส่วนสูง และน้ำหนักมากกว่าไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ว่า ความเป็นผู้นำจะมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลหรือไม่ แต่ก็มีองค์กรจำนวนมากเชื่อว่าบุคคลที่มีรูปร่างส่วนใหญ่ จะจำเป็นต่อการเชื่อฟังของผู้ตาม ซึ่งก็สามารถอธิบายได้อยู่บนพื้นฐานของอำนาจ การบังคับหรือความกลัว แต่ในขณะเดียวกัน Mahatma Gandhi, Napoleon, Stalin และ Deng Xiaoping ก็เป็นตัวอย่างของบุคคลรูปร่างเล็ก แต่ก็ยังเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ได้

2. คุณลักษณะด้านภูมิหลังทางสังคม (Social Background) ประกอบด้วย การศึกษา (Education) สถานภาพทางสังคม (Social Status) และการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคม (Mobility) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดี จะเป็นข้อได้เปรียบต่อการเข้าสู่สถานภาพทางของความเป็นผู้นำ บุคคลที่มีสถานะทางเศรษฐกิจ และสังคมต่ำแต่สามารถก้าวสู่สถานภาพทางสังคมที่สูงกว่าได้ จะไปสู่ตำแหน่งผู้นำระดับสูงได้มากกว่า และในปัจจุบัน ผู้นำที่มีการศึกษาดีจะมีโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำได้ดีกว่า

3. คุณลักษณะด้านสติปัญญา และความสามารถ (Intelligence and Ability) ซึ่ง Bass สรุปไว้ว่า ผู้นำที่มีความรู้ (Knowledge) มีดุลพินิจ (Judgment) มีทักษะในการพูดได้อย่างคล่องแคล่ว ปฏิภาณไหวพริบดี สิ่งเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ได้ในระดับหนึ่งว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต้องมีคุณสมบัติเหล่านี้อยู่ ถึงแม้ว่าจะต้องศึกษาปัจจัยอื่น ๆ มาประกอบก็ตาม

4. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ (Personality) พบว่า Bass and Avolio (1990) แสดงความคิดเห็นว่า บุคลิกภาพประกอบด้วยการมีความเชื่อมั่นในตนเอง (self-confidence) มีความซื่อสัตย์ (Integrity) อดทนต่อความเครียด (Tolerance of Stress) การควบคุมอารมณ์ได้ดี (Emotional Control) มีความกระตือรือร้น (Enthusiasm) ความตื่นตัว (Alertness) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Original, Originality) มีความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) เป็นคนเปิดเผยไม่เก็บตัว (Extroversion) เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ จะต้องนำมาศึกษาในเรื่องของความเป็นผู้นำ

5. คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (Task-related Characteristic) ประกอบด้วย ความขยัน หมั่นเพียร (Drive to achieve) ความรับผิดชอบ (Responsibility) การไม่ย่อท้อต่อ

อุปสรรค (Persistence against obstacle) จะต้องมีความมุ่งมั่นสูง ริเริ่มงานใหม่ ๆ ผู้ที่จะเป็นผู้นำที่ดีได้จะต้องมีคุณสมบัติเหล่านี้

6. คุณลักษณะทางสังคม (Social characteristics) ประกอบด้วย ความนิยมแพร่หลาย (Popularity) มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal skills) มีเสน่ห์ดึงดูด (Attractiveness) ความร่วมมือ (Cooperativeness) ชอบสังคม (Social participation) นักรทูต (Diplomacy)

Mosley. D. C. (1996) ได้กล่าวแย้งกับคุณสมบัติของผู้นำทั้ง 6 ประการดังกล่าวข้างต้น โดยได้กล่าวถึงข้อจำกัดทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะว่า นักวิจัยไม่สามารถระบุคุณลักษณะที่แน่นอนชัดเจนในการจำแนกว่า บุคคลที่มีภาวะผู้นำ และไม่มีภาวะผู้นำมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันอย่างไร ซึ่งในบางครั้งคุณลักษณะอย่างหนึ่งก็เหมาะสมกับสถานการณ์แบบหนึ่งแต่ก็ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์อีกแบบหนึ่งโดยสังเกตได้จาก Bass ที่ผ่านมาพบว่า รายการของคุณลักษณะที่สำคัญของความเป็นผู้นำมีเพิ่มมากขึ้นทุกที แต่ก็ยังไม่สามารถระบุคุณลักษณะเด่น ๆ ได้ว่า คุณลักษณะแบบใดจะมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อสถานการณ์ใด ทฤษฎีคุณลักษณะนี้ จึงยังมีข้อบกพร่อง

จากการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะเป็นคุณสมบัติเฉพาะของผู้นำแต่ละคน โดยมีคุณลักษณะแตกต่างกันออกไปทั้งทางด้านบุคลิกภาพด้านสังคม ด้านกายภาพ ด้านทักษะ ซึ่งสามารถพัฒนาขึ้นมาได้ การมีคุณลักษณะที่เหมาะสม และสอดคล้อง จะช่วยให้ผู้นำมีแนวโน้มที่จะเกิดประสิทธิผลมากขึ้น แต่ก็ไม่อาจรับประกันได้แน่นอนว่าจะต้องมีประสิทธิผล ผู้นำที่มีคุณลักษณะแบบหนึ่งเฉพาะตนเองอาจมีประสิทธิผลได้ในสถานการณ์หนึ่ง แต่ในอีกสถานการณ์หนึ่งอาจไร้ประสิทธิผลก็ได้

2.2 ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม

ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Leadership Theory) จากการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมแตกต่างกัน ดังนี้

Lewin (2004) นักการศึกษาจากมหาวิทยาลัยไอโอวา ได้ทำการศึกษารูปแบบความเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ตาม ได้จำแนกแบบหรือพฤติกรรมของผู้นำโดยพิจารณาจากการที่ผู้นำใช้อำนาจหน้าที่ (Authority) มากน้อยเพียงใดซึ่งจากการศึกษาได้แบ่งพฤติกรรมของผู้นำออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 แบบเผด็จการ (Autocratic Leadership Style) ผู้นำแบบนี้เน้นการใช้คำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาและไม่ชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชาซักถามและแสดงความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วยกับผู้นำมีการควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยการให้รางวัลและการลงโทษ

ประเภทที่ 2 แบบประชาธิปไตย (Democratic Leader Style) ผู้นำแบบนี้จะยินยอมให้สมาชิกภายในกลุ่มมีการแสดงความคิดเห็นและการปรึกษาหารือร่วมกัน และกระตุ้นให้สมาชิกได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ผู้นำจะยอมรับฟัง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม และส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ประเภทที่ 3 แบบตามสบาย (Laissez-faire Style) ผู้นำแบบนี้ปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตั้งเป้าหมายและวิธีการทำงานด้วยตัวเอง โดยที่ผู้นำจะไม่พยายามเข้าไปควบคุมการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานเสมือนปราศจากการควบคุม ผู้นำอาจจะมิใช้อำนาจหน้าที่เพียงเล็กน้อยหรือไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่กับผู้ใต้บังคับบัญชาเลย

จากการศึกษาพบว่าผู้ใต้บังคับบัญชามีความพึงพอใจระดับสูงเมื่อทำงานร่วมกับผู้นำที่ใช้รูปแบบผู้นำแบบประชาธิปไตยมากกว่ารูปแบบผู้นำแบบเผด็จการ

Likert (1967) นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยมิชิแกน ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์และเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์หัวหน้างานและผู้ใต้บังคับบัญชา นักวิจัยได้ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่กำหนดผู้นำที่มีประสิทธิภาพที่แตกต่างจากผู้นำที่ไม่มี ประสิทธิภาพ โดยมีรูปแบบพฤติกรรมของผู้นำ 2 ประเภท คือ 1) พฤติกรรมที่มุ่งงาน (Job Centered Behavior) และ 2) พฤติกรรมที่มุ่งให้ความสำคัญแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา (People Centered Behavior) พบว่าผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะมีพฤติกรรมที่มุ่งงานโดยให้ความสำคัญกับงาน จะวางแผนการทำงาน มีการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน มีการประสานงาน การจัดสรรทรัพยากร และมีพฤติกรรมที่มุ่งให้ความสำคัญแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น เช่น ให้ความเชื่อใจ เชื้อมั่น ผู้ใต้บังคับบัญชา มีการกระทำที่เป็นมิตรต่อกัน

Reddin (1967) ได้สร้างภาวะผู้นำตามทฤษฎี 3 มิติ (Reddin's the Three-Dimensions Theory of Leadership) ได้พัฒนาทฤษฎี 3 มิติของภาวะผู้นำจากแนวคิดจากการศึกษาวิจัยพฤติกรรมพื้นฐานของผู้นำมีอยู่ 2 แบบ คือ 1) แบบมุ่งกิจสัมพันธ์ (Task Behavior) และ 2) แบบมุ่งมิตรสัมพันธ์ (Relationship Behavior) ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ โดย Reddin เชื่อว่าการทำงานให้สำเร็จผู้นำจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาและผลการทำงานที่สำเร็จตามเป้าหมายจะเป็นเกณฑ์ที่ใช้วัดความมีประสิทธิภาพของผู้นำ ซึ่ง Reddin ได้เสนอแบบของผู้นำ 4 แบบ ที่ได้จากการผสมผสานระหว่างพฤติกรรมการทำงานของผู้นำ 2 แบบ หรือ 2 มิติ และมิติที่สาม ได้แก่ ความมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการจำแนกผู้นำที่มีประสิทธิภาพกับผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพโดยสามารถแยกพิจารณาตามแนวนอนและแนวตั้งสามารถแบ่งผู้นำออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ผู้นำแบบสัมพันธ์ภาพ (Related Style) หมายถึง ผู้นำที่ให้ความสนใจผู้ใต้บังคับบัญชามากกว่าความสำเร็จของงาน ผู้นำแบบสัมพันธ์ภาพที่มีประสิทธิภาพ เรียกว่า นักพัฒนา (Developer) คือ ผู้นำจะเลือกใช้ผู้ใต้บังคับบัญชาตามความสามารถ ส่งเสริมและพัฒนา

ความสามารถด้านการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ นำมาซึ่งความสำเร็จของงาน ส่วนผู้นำแบบสัมพันธภาพที่ขาดประสิทธิภาพ เรียกว่า นักบุญ (Missionary) คือ ผู้นำที่ให้ความสนใจในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชามากเพื่อหวังที่จะใช้ความสัมพันธ์ดังกล่าว นำมาซึ่งผลประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้นำ เน้นการเป็นผู้นำที่ต้องการมวลชนสนับสนุนตนเอง เพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ของตัวเอง

2. ผู้นำแบบบูรณาการ (Integrated Style) หมายถึง ผู้นำที่ต้องการความสำเร็จของงานมีประสิทธิภาพสูงและการมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยผู้นำแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ เรียกว่า นักบริหาร (Executive) คือ ผู้นำจะเลือกใช้คนได้อย่างเหมาะสมกับงานเพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุด โดยผู้นำจะบูรณาการความต้องการขององค์กรและความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปด้วยกัน มีทิศทางเดียวกัน ส่วนผู้นำแบบบูรณาการที่ขาดประสิทธิภาพ เรียกว่า ผู้ประนีประนอม (Compromiser) คือ ผู้นำที่มุ่งจะประนีประนอมให้ความสำคัญกับงานและผู้ปฏิบัติงานในระดับที่เท่ากันและพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ซึ่งส่งผลให้ผู้นำไม่กล้าตัดสินใจ ไม่เกิดความท้าทายขึ้นในองค์กรทำให้องค์กรไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร

3. ผู้นำแบบอุทิศตน (Dedicated Style) หมายถึง ผู้นำที่มุ่งความสำเร็จของงานสูงมากโดยไม่สนใจผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำแบบอุทิศตนที่มีประสิทธิภาพ เรียกว่าผู้นำเผด็จการแบบมีเมตตา (Benevolent Autocrat) คือ ผู้นำที่จะชี้แนะการปฏิบัติงานในทุกด้านแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ยังให้ความสนใจรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานด้วย ส่วนผู้นำแบบอุทิศตนที่ขาดประสิทธิภาพ เรียกว่า ผู้นำเผด็จการแบบรวมอำนาจ (Bureaucrat Autocrat) ผู้นำจะทำทุกอย่างเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย โดยไม่ให้ความสนใจความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาและชอบสั่งการมีการควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด สร้างแรงกดดันแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและตัดสินใจทุกเรื่องด้วยตนเอง

4. ผู้นำแบบแบ่งแยก (Separated Style) หมายถึง ผู้นำที่สนใจทั้งในเรื่องการทำงาน งานและลูกน้องน้อยมาก จนถือได้ว่าเป็นผู้แยกตัวออกไปการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ก็ทำตามกฎ ระเบียบของหน่วยงาน ผู้นำแบบแบ่งแยกที่มีประสิทธิภาพ เรียกว่า ผู้บริหารแบบทางการ (Bureaucrat) เป็นผู้นำที่สั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นคนทำงานที่ตนเองได้รับมอบหมายมา โดยผู้นำเป็นเพียงผู้ส่งสารเท่านั้น ผู้นำแบบแบ่งแยกที่ไม่มีประสิทธิภาพ เรียกว่า ผู้ละทิ้งหน้าที่ (Deserter) คือ ผู้นำละทิ้งทั้งงานองค์กรและผู้ใต้บังคับบัญชา ปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำหน้าที่แทนผู้นำทุกอย่าง โดยผู้นำจะต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้ตัวเองต้องปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น และจะทำทุกอย่างเพื่อให้ตนเองสามารถดำรงตำแหน่งผู้นำอยู่ได้หากเกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรขึ้น

จากการศึกษาพฤติกรรมตามแนวคิดภาวะผู้นำตามทฤษฎี 3 มิติ (Reddin's the Three - Dimensions theory of Leadership) ตามแนวคิดของ Reddin ให้ทัศนะว่า

พฤติกรรมของผู้นำจะมีประสิทธิผลมากเท่าใด ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ โดยแต่ละสถานการณ์มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญอยู่ 5 องค์ประกอบ คือ เทคโนโลยี ปรัชญาขององค์กร ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมเป็นการแสดงออกของผู้นำ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ผู้นำที่มุ่งสร้างประสิทธิผลจากการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยมีเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ที่เกิดแก่ผลของการปฏิบัติงานและส่งเสริมผลผลิตองค์กรเป็นหลัก ไม่เน้นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา และ 2) ผู้นำที่มุ่งเน้นสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน ทำให้เพื่อนร่วมงานเกิดความไว้วางใจ ความเคารพนับถือ ความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ ทำให้เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและเต็มกำลังความสามารถ ส่งผลให้องค์กรประสบผลสำเร็จได้ดี

2.3 ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situation Theories of Leadership)

การศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (Contingency Theories) เป็นการศึกษาทฤษฎีที่มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงจากทฤษฎีดั้งเดิมที่มีอยู่ โดยทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ จะเน้นการบริหารจัดการของผู้นำที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของผู้นำ โดยมีทฤษฎีที่น่าสนใจ ดังนี้

Fiedler, F.E. and Garcia, J.E (1987) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (Contingency Model of Leadership) และได้นำเสนอรูปแบบผู้นำตามสถานการณ์ ว่ามีความแตกต่างจากแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ผ่าน ๆ มา โดยพิจารณาว่าผู้นำที่ดีมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลขึ้นอยู่กับความสอดคล้องเหมาะสมระหว่างลักษณะภาวะผู้นำและความจำเป็นในสถานการณ์ที่ต่างกัน ซึ่ง Fiedler ได้กำหนดหลักการพื้นฐานของทฤษฎีไว้ ดังนี้ 1) ระบบแรงจูงใจของผู้นำ (Motivational System) และ 2) ประสิทธิภาพของผู้นำขึ้นอยู่กับแบบของภาวะผู้นำและสถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำ การปฏิบัติงานของกลุ่มจะขึ้นอยู่กับแรงจูงใจของผู้นำและความสามารถในการควบคุมการสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้นำ ดังนั้น ตัวแปรหลักในทฤษฎีของ Fiedler จึงประกอบด้วย แบบภาวะผู้นำ (Leadership Style) สถานการณ์ที่เอื้อต่อผู้นำ (Situational Favorableness) และประสิทธิผลของผู้นำ (Effectiveness of a Leader)

House(1971) ได้พัฒนาทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์เรียกว่า ทฤษฎีทางสู่เป้าหมายของเฮาส์ (House's Path-Goal Theory of Leadership) เป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory of Motivation) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาผลของพฤติกรรมผู้นำหรือแบบภาวะผู้นำ โดยพบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถบรรลุเป้าหมายของงานและเป้าหมายส่วนตัวของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายในการได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน เช่น เงิน

ค่าตอบแทน งานที่น่าสนใจ การเลื่อนขั้น โอกาสเพื่อความเจริญก้าวหน้า และการพัฒนาตนเอง โดยผู้นำจะต้องจำแนกบทบาทของตำแหน่งและงานออกอย่างชัดเจน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ให้การสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา กำหนดเป้าหมายร่วมกัน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือภายในกลุ่ม สร้างความพึงพอใจด้านการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์เป็นรูปแบบในการบริหารงานของผู้นำที่ต้องสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ความพร้อม (Readiness) ความสามารถ (Ability) และความมุ่งมั่น (Willingness) ของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้มีความต้องการจะปฏิบัติงานให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยผู้นำต้องรู้จักและเข้าใจถึงสถานการณ์ที่จะต้องปรับตัวโดยมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) พฤติกรรมของผู้นำ 2) พฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน 3) สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมในองค์กร 4) วิสัยทัศน์ที่ชัดเจน 5) เป้าหมายขององค์กร

3. ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) สำหรับสถานศึกษา

ด้วยทุกโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นเรียน โรงเรียน เขตพื้นที่ การศึกษา จนถึงระดับชาติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาสู่มาตรฐานสากล ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้นั้น คือ การพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำ จึงเป็นสิ่งสำคัญ

3.1 ความหมายของภาวะผู้นำครู

จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำของครู อย่างหลากหลาย ดังนี้

สำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2558) ให้ความหมายไว้ว่า ภาวะผู้นำครู หมายถึง คุณลักษณะของที่แสดงออกถึงความเชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนที่ได้รับความไว้วางใจและการยอมรับจากเพื่อนครูให้ใช้บทบาทของผู้นำเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ท่ามกลางครูและครูผู้นำ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน แนวคิดของครูผู้นำเกิดจากการเปลี่ยนแปลงบทบาทของโรงเรียนที่จำเป็นต้องเน้นกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพของตนจนสุดความสามารถ จึงเกิดแนวคิดการเป็นผู้นำของครูควบคู่กันไปกับการเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (Parallel Leadership) โดยมีครูผู้นำมาช่วยในส่วนของการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาครูให้เป็นครูผู้นำและใช้

ภาวะผู้นำเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน เป็นการเปิดโอกาสให้ครูผู้นำได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา การเพิ่มศักยภาพเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ การประกาศเกียรติคุณ การสร้างโอกาสของความก้าวหน้าในวิชาชีพและรางวัลสำหรับครูผู้มีภาวะผู้นำและการเป็นต้นแบบสำหรับครูผู้นำแบบประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียน

กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำครู หมายถึง ความสามารถของครูในการโน้มน้าวจิตใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม รวมถึงการแสดงออกถึงความรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่มีผลต่อภาระงาน และโรงเรียน ความสามารถชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้อง มีความสามารถในการตัดสินใจได้เป็นอย่างดี สามารถกระตุ้น ส่งเสริม สร้างศรัทธา และแรงบันดาลใจให้เพื่อนครูทำงานให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นหลัก

3.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำครู

จากการศึกษาเอกสารวิชาการ ได้มีนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของภาวะผู้นำของครูไว้ ดังนี้

Lieberman, A., Saxl, E. R., & Miles, M. B (1988) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำครูไว้ ดังนี้

1. สร้างความไว้วางใจและการพัฒนาความสามัคคี
2. เจือปนไขการวินิจฉัยขององค์กร
3. การจัดการกับกระบวนการ
4. สร้างทักษะและความเชื่อมั่นในคนอื่น ๆ
5. การสร้างแบบจำลองการพัฒนาผู้เรียน
6. เสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเองของครู
7. ส่งเสริมครูคนอื่น ๆ
8. การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
9. ส่งเสริมวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน
10. การริเริ่ม
11. มีความขยันหมั่นเพียร และกล้าเผชิญกับอุปสรรค
12. การวิเคราะห์และการปรับเปลี่ยนโปรแกรม/ปรับปรุงการปฏิบัติงาน
13. การสร้างจิตวิญญาณของทีม
14. อำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและการสะท้อนผลในหมู่คณะ

Marzano et al. (1993) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำครูไว้ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงานเป็นทีม เรียนรู้จากกันและกัน ร่วมมือกัน
สร้างองค์ความรู้ วิธีสอนและสื่อใหม่ๆมาใช้ในโรงเรียน

2. ก่อให้เกิดการใช้ทฤษฎีการสอนที่หลากหลาย ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้น
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ครูสอนทั้งวิชาการ
ทักษะ และค่านิยมที่พึงประสงค์

3. ก่อให้เกิดการจัดการห้องเรียนได้ดีและมีบรรยากาศที่เอื้อการเรียน
นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากครู เพื่อน และสื่อเอกสารต่างๆ และมีโอกาสนำความรู้ไปปฏิบัติได้ด้วย
ตนเอง ในขณะเดียวกันครูก็มีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ จากนักเรียนอีกด้วย

4. ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนวิธีการสอน ส่งผลให้การทำการสอนเป็นขั้นตอน
เรียงลำดับความยากง่ายและก่อนหลังของเนื้อหา ใช้ทักษะการสอนที่มุ่งสู่การปฏิบัติจริง การค้นคว้า
การสร้างองค์ความรู้ และการนำความรู้ไปเผยแพร่

กล่าวโดยความสำคัญของภาวะผู้นำครู คือ เป็นตัวแบบในการปรับปรุงและ
พัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านของการทำงานเป็นทีม การเพิ่ม
ศักยภาพทั้งตัวผู้เรียนและครูผู้สอน การก้าวหน้าทางวิชาชีพ และในการปฏิบัติงาน

3.3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน

จากการศึกษาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ได้มีนักวิชาการศึกษา ได้
กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

ดวงกมล สีนเพ็ง (2553) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียน
การสอน ไว้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้เป็นหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เป็น
มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ในการ
ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน
สามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และตามศักยภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง
ต่อเนื่องตลอดชีวิต

3. ด้านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้านพัฒนาผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้
เรียนตามความสนใจ ความสามารถ ความถนัด

4. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ด้วยการใช้วิธีที่หลากหลาย โดยประเมินผล
ตามสภาพจริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตาม
ศักยภาพ

5. ด้านการผลิตสื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า และมีประสิทธิภาพ เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว

6. ด้านการแนะแนว มีการสอดแทรกเนื้อหาในเชิงการแนะแนวในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์

7. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เพื่อความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ การเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

8. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนในด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้เรียนได้มีโอกาสบริการชุมชนในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ตลอดจนความร่วมมือพัฒนาชุมชนให้มีความปลอดภัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. การสร้าง และพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ การสร้าง/พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และท้องถิ่น การประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

2. ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ได้แก่ การกำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์สังเคราะห์ประยุกต์ริเริ่มเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัยและความต้องการของผู้เรียนและชุมชน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน มีการนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง การประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนา

3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้รูปแบบเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน การใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน

4. การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม

การเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ได้แก่ การออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้และผู้เรียน การสร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง การนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

สุคนธ์ สินธุพานนท์ (2554) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. มีความรอบรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร ศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2. ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

4. ทำการวัดและประเมินผลให้ตรงกับเป้าหมายการเรียนรู้และมีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2556) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ความรู้ด้านเนื้อหา ด้านทักษะและกระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้

2. มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการจัดการความรู้และจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติได้จริง รู้ความต่อเนื่องของเนื้อหา สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาในศาสตร์เดียวกันและศาสตร์อื่นได้ รวมถึงการจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3. จัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รู้จักธรรมชาติและเข้าใจความต้องการของผู้เรียน สามารถสร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและน่าสนใจ ใช้สื่อและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม

Hough, John B. and Duncan (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. 2553 : 1 อ้างอิงมาจากHough and Duncan. 1970 : 144) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจจุดประสงค์รายวิชาและการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนการเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้
3. ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้
4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluating) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้

จากการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ของหน่วยงานและนักวิชาการ 5 แห่งดังกล่าวมานั้น พบว่าบางองค์ประกอบมีความหมายในลักษณะเดียวกันแต่นักวิชาการเรียกชื่อต่างกันไป ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จัดหมวดหมู่แต่ละองค์ประกอบที่แสดงให้เห็นว่ามีความหมายเดียวกับองค์ประกอบอื่นที่ใช้ชื่อแตกต่างกันตามความเหมาะสม แล้วนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ เพื่อหาองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน โดยสรุปเป็นตารางแจกแจงความถี่ ดังตาราง 1

ตาราง 1 สัเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน

องค์ประกอบของภาวะ ผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน	ดวงกมล สิ้นเพ็ง (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553)	สุคนธ์ สิ้นพานนท์ (2554)	สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2556)	Hough and Duncan (1970)	ความถี่
1. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน	/	/	/	/	/	5
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	/	/	/	/	/	5
3. การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง	/	/	/		/	4
4. การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	/	/	/	/		4
5. การผลิตสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้	/	/				2
6. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	/					1
7. การวัดผลที่เหมาะสมและหลากหลาย					/	1
8. การสอนแทรกเนื้อหาเชิงแนะแนว	/					1
9. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน	/					1

จากตารางการ สัเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยสามารถสรุปนิยามเชิงปฏิบัติการของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน คือ พฤติกรรมของครูที่แสดงออกถึงความเชี่ยวชาญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน ชักจูง โน้มน้าว แนะนำเพื่อนครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การ

ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน

และสรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ได้ 4 องค์ประกอบดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง
4. การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ของ “การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน”

การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายหลายท่าน ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2550) ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก หมายถึง การทำให้ดีขึ้น หรือ ทำให้สมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะหนึ่ง หมายถึง ทำให้เกิดขึ้น โดยเหตุนี้ ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรจึงอาจมีความหมายได้ 2 ลักษณะเช่นเดียวกัน คือ ความหมายแรก หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น และอีกความหมายหนึ่งก็คือ เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

สัจจวรรณ ทรรพวสุ (2548) ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การทำให้หลักสูตรดีขึ้นโดยการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ หรือ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจของแต่ละแห่ง โดยมีจุดมุ่งหมายแนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา

สวัสดี จงกล (2539) ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การวางแผนพัฒนาหรือคิดประสมการณ์เรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมหรือดียิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรใหม่ หรือการปรับปรุงเพิ่มเติม เสริมต่อ หรือการดำเนินงานอื่น ๆ เพื่อให้หลักสูตรเดิมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ หรือ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจและสนองต่อความต้องการ

ของผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระ เพื่อให้ครูและนักเรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญ ดังนี้
 อังร บัวศรี (2542) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้ ถ้าไม่มีหลักสูตร การที่จะให้การศึกษาแก่เยาวชนและประชากรของชาติย่อมกระทำไม่ได้ ทั้งนี้เพราะว่าหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติ ลงสู่การปฏิบัติ อาจกล่าวได้ว่าหลักสูตรคือสิ่งที่นำเอาความมุ่งหมายและนโยบายการศึกษา ไปแปลงเป็นการกระทำ ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ถ้าจะกล่าวว่าหลักสูตรคือ หัวใจของการศึกษาก็คงไม่ผิด เพราะถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้วการศึกษาก็ย่อมดำเนินไปไม่ได้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้
 หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษา ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและการเรียนการสอน จะทำให้การจัดการศึกษาดำเนินไปด้วยดีทั้งแก่ตัวผู้เรียนเอง และช่วยให้ครูได้มีทิศทางและสิ่งกำหนดในการสอน ความสำคัญของหลักสูตรมี

1. งานด้านหลักสูตรและการสอน ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้
2. งานด้านหลักสูตร ทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตาม

เป้าหมาย

3. หลักสูตร เปรียบเสมือน แบบแปลน การจัดการเรียนการสอน การพัฒนา
 หลักสูตรบอกว่า วัตถุประสงค์ที่ต้องการมีอะไรบ้าง จะใช้อะไรเป็นวัสดุและอุปกรณ์ จะสอนอย่างไร จัดเตรียมการสอนอย่างไรบ้าง เพื่อช่วยในด้านการเรียนการสอน หลักสูตรจึงมีความสำคัญเป็นแผน ยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูที่จะจัด ประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ ความประพฤติ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ วัตถุประสงค์ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการสอน การวัดและประเมินผล หลักสูตรจึงเป็นแผนยุทธศาสตร์ ที่จะนำไปสู่ ความสำเร็จในการจัดการศึกษาตามที่สังคมต้องการ

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของหลักสูตร คือ หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาเปรียบ เสมือนเครื่องชี้แนวทางว่า ควรจะดำเนินการจัดการศึกษาไปในแนวทางใด โดยหลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารและเป็นกลไกในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ เป็นแนวทางกำหนดการปฏิบัติของครูในการจัดมวลประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเกิด ความรู้ ทักษะ เจตคติ และความสามารถของผู้เรียนที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานทางวิชาการได้กล่าวถึงสิ่งที่ผู้สอนพึงปฏิบัติมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

Taba (1962) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนตามความต้องการของผู้เรียนตามความเชื่อเกี่ยวกับผู้เรียนที่มีพื้นฐานแตกต่างกันโดยกำหนดกระบวนการวางแผนพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอนดังนี้

1. การวินิจฉัยความต้องการของผู้เรียนต้องเริ่มจากการค้นหาความต้องการของผู้เรียนโดยวิเคราะห์หาช่องว่างจุดบกพร่องและภูมิหลังของผู้เรียน
2. กำหนดจุดมุ่งหมายหลังจากวิเคราะห์หาความต้องการของผู้เรียนแล้ว
3. การเลือกเนื้อหาในแต่ละหัวข้อที่กำหนดจะต้องมาจากจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
4. การเรียงลำดับเนื้อหาในแต่ละหัวข้อจะต้องตัดสินใจว่าจะจัดเนื้อหาอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับวุฒิภาวะความพร้อมและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
5. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ผู้วางแผนหลักสูตรจะต้องเลือกหรือกำหนดวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้
6. การเรียงลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องหาวิธีการที่จะจัดและเรียงลำดับให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความผสมผสานสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ
7. การกำหนดรูปแบบการประเมินผลและแนวทางในการปฏิบัติจุดมุ่งหมายซึ่งผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นรูปแบบการประเมินผลที่ดีที่สุดที่ครูผู้สอนใช้เทคนิควิธีการหลายวิธีที่เหมาะสมกับผู้เรียน

แรมสมร อยู่สถาพร (2536) เสนอองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรที่ตนจะใช้เป็นอย่างดีโดยศึกษาหลักการโครงสร้างและแนวการสอนที่หลักสูตรระบุไว้ให้เข้าใจรวมทั้งการศึกษาวัตถุประสงค์การเรียนการสอนในกลุ่มวิชาที่ตนรับผิดชอบอย่างละเอียด
 2. มีความสามารถในการสอนรู้จักเลือกใช้เทคนิคและวิธีการสอนให้เหมาะสม
 3. ศึกษาวิธีการจัดและประเมินผลตลอดจนศึกษาที่ตนรับผิดชอบในทุกๆ ด้านทั้งนี้เพื่อให้สามารถใช้หลักสูตรได้อย่างเหมาะสมกับตัวผู้เรียน
 4. มีความคิดสร้างสรรค์ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มีความหมายให้แก่ผู้เรียน
 5. เอาใจใส่ติดตามผู้เรียนแต่ละคนอย่างใกล้ชิดให้ความรักความเมตตาและชี้แนะทางการเรียนให้แก่ผู้เรียน
 6. พัฒนาตนเองโดยการศึกษาหาความรู้ให้มีความรู้ความสามารถในทุกด้าน
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 6 ขั้นตอน คือ
1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
 2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. การกำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์
4. การนำหลักสูตรไปใช้
5. การประเมินหลักสูตร
6. การปรับปรุง แก้ไข และเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

จากการศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ของนักวิชาการ 3 แห่งดังกล่าวมานั้น พบว่าบางองค์ประกอบมีความหมายในลักษณะเดียวกันแต่นักวิชาการเรียกชื่อต่างกันไป ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จัดหมวดหมู่แต่ละองค์ประกอบที่แสดงให้เห็นว่ามีความหมายเดียวกับองค์ประกอบอื่นที่ใช้ชื่อแตกต่างกันตามความเหมาะสม แล้วนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เพื่อหาตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน โดยสรุปเป็นตารางแจกแจงความถี่ ดังตาราง 2

ตาราง 2 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน	Taba (1962)	แรนสมร อยู่สถาพร (2536)	วิชัย ประสิทธิ์วิฑูริเวชช์ (2542)	ความถี่
1. การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน	/	/	/	3
2. การกำหนดจุดประสงค์เนื้อหาที่จะใช้สอน	/	/	/	3
3. การคัดเลือกเนื้อหาตามจุดประสงค์	/	/	/	3
4. การจัดรวบรวมลำดับเนื้อหา สาระประสบการณ์การเรียนรู้	/	/	/	3
5. การคัดเลือกจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้	/	/	/	3
6. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้	/	/	/	3
7. การกำหนดวิธีวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร	/	/	/	3
8. การปรับปรุง แก้ไข และเปลี่ยนแปลงหลักสูตร			/	1

ดังนั้น สามารถสรุปนิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบ “การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน” ได้ว่า หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกอย่างเชี่ยวชาญทั้งการศึกษาวิเคราะห์ สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน การกำหนดจุดประสงค์เนื้อหาที่จะใช้สอน การคัดเลือกเนื้อหา การจัดรวบรวมลำดับเนื้อหาและสาระประสบการณ์การเรียนรู้ การคัดเลือก จัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้ กำหนดวิธีวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

และสามารถสรุปตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบ “การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน” ได้ ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน
2. การกำหนดจุดประสงค์เนื้อหาที่จะใช้สอน
3. การคัดเลือกเนื้อหาตามจุดประสงค์
4. การจัดรวบรวมลำดับเนื้อหา สาระประสบการณ์การเรียนรู้
5. การคัดเลือกจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้
6. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้
7. การกำหนดวิธีวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร

นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ของ “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายหลายท่าน

ดังนี้

สำลี รักสุทธี (2544) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตาม มาตรา 22-24 โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วม สร้างสรรค์กิจกรรมทางการศึกษา ลงมือปฏิบัติจริง ครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ชี้บอกให้ความรู้ อย่างเดียว เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวก คอยช่วยเหลือแนะนำ รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียน

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2545) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ เรียนมีส่วนร่วมในการทากิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉงเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายเป็นวิธีการที่ให้ อำนาจแก่ผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

ทศนา แคมมณี (2548) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและ ประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาท สำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางการจัดการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับการ ดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนโดยครูผู้สอน ต้องแสวงหาแนวทาง และวิธีการที่ชัดเจนมาใช้ในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจน เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญ ดังนี้ จินตนา ยูนิพันธ์ (2527) ได้กล่าวถึงความสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ดังนี้ การจัดการเรียนรู้ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องได้รับความรู้จากห้องเรียนเท่านั้น แหล่งการ เรียนรู้มีอยู่รอบตัว พ่อแม่ชุมชน เพื่อน สถาบันศาสนา การเรียนรู้ด้วยตนเองจากการอ่านหนังสือพิมพ์ คุุโทรทัศน์และใช้ระบบอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ ผู้เรียนจะแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสนุกสนาน และมีความสุข ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่จำเป็นและปฏิบัติจริงจนจำได้เอง

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542) ได้กล่าวถึงความสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ดังนี้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนต้องเป็นผู้เรียนเอง ครูคอยดูอยู่ ห่างๆ และเป็นพี่ปรึกษา การจัดกิจกรรมในการเรียนควรให้นักเรียนได้ร่วมกันจัดบรรยากาศการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม กฎ ระเบียบ ควรให้นักเรียนตั้งกันเอง จะทำให้เกิดความรู้ใหม่ โดยครูไม่ สามารถถ่ายทอดความรู้เองได้เป็นการผลักดันให้นักเรียนได้พัฒนาตามศักยภาพของตนเอง

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ นักเรียน สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้รอบตัวเองได้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสนุกสนานและมีความสุข ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานทางวิชาการได้ กล่าวถึงสิ่งที่ผู้สอนพึงปฏิบัติมีดังนี้ ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ สิ่งที่ผู้สอนพึงปฏิบัติมีดังนี้ ดังนี้

1. มีการวิเคราะห์หลักสูตรและทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

4. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม
5. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้
6. ใส่ใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
7. ใช้สื่อการจัดการเรียนรู้หลากหลาย ใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลาย
8. วัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยการประเมินตามสภาพจริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (2556) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สิ่งที่ผู้สอนพึงปฏิบัติมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนมีโอกาสกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และร่วมวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในบรรยากาศที่ยืดหยุ่น
2. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย
3. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่กระตุ้นและส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน ฝึกให้ผู้เรียนค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้หรือแหล่งข้อมูลที่หลากหลายด้วยตนเอง
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานจากการ เรียนรู้ ตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม
5. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการกระทำข้อมูล
6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนในชีวิตจริงหรือสถานการณ์ที่เป็นจริงให้มากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชธานี (2557) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สิ่งที่ผู้สอนพึงปฏิบัติมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่เอง
2. ผู้สอนให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการ คือ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม และสร้างความรู้ด้วยตนเอง
3. ผู้สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน กับทั้งสิ่งมีชีวิตและกับสิ่งไม่มีชีวิต เช่น หนังสือ สถานที่ต่างๆ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น
4. ผู้สอนสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศทางกายภาพและจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข
5. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลทั้งทักษะ กระบวนการ ชีตความสามารถ คักยภาพของผู้เรียนและผลผลิตจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการประเมินตามสภาพจริง

6. ผู้สอนพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
7. ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก คือ เป็นผู้จัดประสบการณ์รวมทั้งสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้แนวทางสร้างความรู้ด้วยตนเอง

ตาราง 3 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553)	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (2556)	มหาวิทยาลัยราชธานี (2557)	ความถี่
1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และร่วมวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	/	/	/	3
2. ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	/	/	/	3
3. ส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน	/	/	/	3
4. ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานจากการเรียนรู้ ตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม	/	/	/	3
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการเรียนรู้	/	/	/	3
6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนในชีวิตจริง	/	/	/	3

ดังนั้น สามารถสรุปนิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบ “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” ได้ว่า หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของครูอย่างเชี่ยวชาญ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายและร่วมวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ส่งเสริมการคิดการค้นคว้าหาความรู้และการ

แสดงออกของผู้เรียน เลือกและสร้างผลงานจากการเรียนรู้ตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่มส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลและใช้ในการจัดการเรียนรู้ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนในชีวิตจริง

และสามารถสรุปตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบ “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” ได้ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และร่วมวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
2. ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย
3. ส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน
4. ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานจากการ เรียนรู้ ตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลและใช้ในการจัดการเรียนรู้
6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนในชีวิตจริง

นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ของ “การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง”

การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ได้มีนักวิชาการหรือหน่วยงานได้ให้ความหมายหลายท่าน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง หมายถึง เป็นกระบวนการในการลงข้อสรุปว่า นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในเรื่องต่างๆ มากน้อยเพียงไร น่าพอใจหรือไม่ โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพชีวิตจริงที่นักเรียนประสบอยู่ในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนได้ตอบสนอง โดยการแสดงออก กระทำ ปฏิบัติและหรือผลิตมากกว่าการจำลองสถานการณ์

เอกรินทร์ สีมหาศาล และสุปรารธนา ยุกตะนนท์ (2546) ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง หมายถึง เป็นกระบวนการวัดผลและสังเกตอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีการประเมินผลความสามารถทางด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนโดยมุ่งประเมินจากผลงานที่ปฏิบัติจริงมากกว่าประเมินจากผลการทดสอบด้านข้อสอบแบบเลือกตอบและเกณฑ์การประเมินตามสภาพจริงต้องมีผลสัมฤทธิ์กับพฤติกรรมและการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน(Real World) ของผู้เรียน

กล่าวโดยสรุป การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง หมายถึง

กระบวนการวัดและประเมินผลจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงหรือผลงานตามสภาพจริง เน้นการประเมินพฤติกรรมและทักษะการคิดที่ซับซ้อนหรือการคิดขั้นสูงโดยมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการและเกณฑ์การประเมินที่หลากหลาย

การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงได้มีนักวิชาการหรือหน่วยงานได้กล่าวถึงความสำคัญ ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (2556) กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ดังนี้

1) ก่อนนำไปใช้ ผู้สอนต้องเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการประเมินตามสภาพจริง ที่สำคัญที่สุด คือ การศึกษาด้วยตนเองและลงมือปฏิบัติจริง พัฒนาความรู้จากการลงมือปฏิบัติ

2) การแนะนำให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงานของผู้เรียน นอกจากจะแสดงพัฒนาการของผู้เรียนแล้ว ยังเป็นการสะท้อนการสอนของผู้สอน เพื่อจะนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไปทำให้ผู้สอนได้ข้อมูลที่มีประโยชน์เกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล และนำเอาข้อมูลดังกล่าวมาใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนได้เต็มศักยภาพของตนเอง

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2557) กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ดังนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงถึงสมรรถนะที่แท้จริงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงของผู้เรียน การประเมินตามสภาพจริงควรให้ความสำคัญกับทักษะและกระบวนการ ซึ่งเป็นความสามารถในการนำความรู้ไปใช้งานและพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้และทำงานการประเมินตามสภาพจริงจะช่วยให้เกิดการพัฒนาคูณภาพของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดเป้าหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามความสามารถของตนเอง
2. เพื่อให้การประเมินสอดคล้องกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต

จริง

3. เพื่อให้สามารถค้นหาจุดเด่นของผู้เรียนและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ

4. เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องของผู้เรียนและนำไปปรับปรุงแก้ไขได้ทันเวลา

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงคือ ทำให้ได้ทราบสมรรถนะที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำข้อมูลเหล่านี้ไปพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียนรายบุคคล และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนในการเตรียมการสอนครั้งต่อไป

การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานทางวิชาการได้กล่าวถึงสิ่งที่ผู้สอนพึงปฏิบัติมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน (2554) กล่าวถึงการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง สิ่งที่ผู้สอนพึงปฏิบัติมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลจากสภาพจริง มีลักษณะที่สำคัญ คือ ใช้วิธีการประเมินกระบวนการคิดที่ซับซ้อน ความสามารถในการปฏิบัติงาน ศักยภาพของผู้เรียนในด้านของผู้ผลิตและกระบวนการที่ได้ผลผลิตมากกว่าที่จะประเมินว่าผู้เรียนสามารถจดจำความรู้อะไรได้บ้าง

2. เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนในส่วนที่ควรส่งเสริมและส่วนที่ควรแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจและความต้องการของแต่ละบุคคล

3. เป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานของตนเองและของเพื่อนร่วมห้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เชื่อมั่นในตนเอง สามารถพัฒนาตนเองได้

4. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนการสอนและการวางแผนการสอนของผู้สอนว่าสามารถตอบสนองความสามารถความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลได้หรือไม่

5. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้

6. ประเมินด้านต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการ (2545) การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง สิ่งที่ผู้สอนพึงปฏิบัติมีตัวบ่งชี้ ดังนี้ การจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2545 มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลจึงต้องปรับเปลี่ยนไป ให้มีลักษณะเป็นการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประเมินผลตามสภาพจริงด้วยประเมินตามสภาพจริงของผู้เรียน มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เน้นการประเมินที่ดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลา ทุกสภาพการณ์

2. เน้นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนจริงๆ

3. เน้นการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน

4. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย ด้วยเครื่องมือที่หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการประเมินตลอดจนจุดประสงค์ในการประเมิน

5. เน้นคุณภาพผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ความสามารถ
หลาย ๆ ด้าน

6. เน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และการมีส่วนร่วมในการประเมินของ ผู้เรียน
ผู้ปกครองและผู้สอน

ตาราง 4 สังกะหรณ์หัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการประเมินผลการเรียนรู้อของผู้เรียนตามสภาพจริง

ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการประเมินผลการเรียนรู้อของผู้เรียนตามสภาพจริง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2551)	กระทรวงศึกษาธิการ (2542)	ความถี่
1. ครูมีการประเมินผลผู้เรียนจากพฤติกรรม ทักษะ กระบวนการทำงาน	/	/	2
2. ครูมีการประเมินเพื่อวินิจฉัยเพื่อพัฒนาจุดเด่นและความสามารถผู้เรียน	/	/	2
3. ครูมีการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง	/	/	2
4. ครูมีการประเมินด้านต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลาย	/	/	2
5. ครูมีการประเมินผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน	/	/	2
6. เน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และการมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้เรียน ทั้งผู้ปกครองและผู้สอน	/	/	2

ดังนั้น สามารถสรุปนิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบ “การประเมินผลการเรียนรู้อของผู้เรียนตามสภาพจริง” ได้ว่า หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของครูอย่างเชี่ยวชาญ ที่ทำการประเมินผลผู้เรียนจากพฤติกรรม ทักษะ กระบวนการทำงานตามสภาพจริง โดยประเมินเพื่อวินิจฉัยเพื่อพัฒนาจุดเด่นและความสามารถผู้เรียน โดยประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่าย

โอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริงได้ ทำการประเมินด้านต่างๆ โดยใช้วิธีที่หลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมกันทั้งครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง

และสามารถสรุปตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบ “การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง” ได้ ดังนี้

1. ครูมีการประเมินผลผู้เรียนจากพฤติกรรม ทักษะ กระบวนการทำงาน
 2. ครูมีการประเมินเพื่อวินิจฉัยเพื่อพัฒนาจุดเด่นและความสามารถผู้เรียน
 3. ครูมีการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง
 4. ครูมีการประเมินด้านต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลาย
 5. ครูมีการประเมินผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ความสามารถ
- หลาย ๆ ด้าน
6. เน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และการมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้เรียนทั้งผู้ปกครองและผู้สอน

นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ของ “การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้” การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายหลายท่าน ดังนี้

สุพิน บุญชูวงศ์ (2531) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งในและนอกชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นหรือส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรักเรียน มีความกระตือรือร้นสนใจในสิ่งที่เรียน การจัดบรรยากาศการเรียนรู้อาจเป็นการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนที่น่าสนใจและจูงใจให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน นอกจากนั้นยังช่วยแก้ปัญหาในการปกครองชั้นเรียนและแก้ปัญหาเรื่องวินัยได้อีกด้วย

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2556) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างและการรักษาสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน หรือหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ครูทำเพื่อจะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้สำหรับบทเรียนหนึ่งๆนอกจากนี้การจัดการห้องเรียนยังรวมถึงการที่ครูสามารถที่จะใช้เวลาที่กำหนดไว้ในตารางสอนได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย และการจัดที่นั่งของนักเรียน และอุปกรณ์ที่ครูจะใช้ในการสอนให้อยู่ในสภาพที่จะช่วยครูได้ในเวลาสอน

กล่าวโดยสรุป การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างและการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและนอกห้องเรียน รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ครูสร้างขึ้น เพื่อ

กระตุ้นและส่งเสริมผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น บรรยากาศของห้อง การจัดที่นั่ง อุปกรณ์หรือสื่อที่ครูใช้ในการ วิธีการสอนของครู

การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น เช่น ห้องเรียนที่ไม่คับแคบจนเกินไป ทำให้นักเรียนเกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรม
2. ช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามและความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน เช่น ห้องเรียนที่สะอาด ที่จัดโต๊ะเก้าอี้ไว้อย่างเป็นระเบียบ มีความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ต่อกัน นักเรียนจะซึมซับสิ่งเหล่านี้ไว้โดยไม่รู้ตัว
3. ช่วยส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่ผู้เรียน เช่น มีแสงสว่างที่เหมาะสม มีที่นั่งไม่ใกล้กระดานดำมากเกินไป มีขนาดโต๊ะและเก้าอี้ที่เหมาะสมกับวัย รูปร่างของนักเรียนนักศึกษา ฯลฯ
4. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างความสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น เช่น การจัดมุมวิชาการต่าง ๆ การจัดป้ายนิเทศ การตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานของนักเรียน
5. ช่วยส่งเสริมการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เช่น การฝึกให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การฝึกให้มีอัธยาศัยไมตรีในการอยู่ร่วมกัน ฯลฯ
6. ช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนและการมาโรงเรียน เพราะในชั้นเรียนมีครูที่เข้าใจนักเรียน ให้ความเมตตาเอื้ออารีต่อนักเรียน และนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความสำคัญของการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ ช่วยส่งเสริมและสร้างเสริมผู้เรียนใน ด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคมได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสุข รักการเรียน และเป็นคนใฝ่เรียนใฝ่รู้ในที่สุด

การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานทางวิชาการได้กล่าวถึงสิ่งที่ผู้สอนพึงปฏิบัติมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

สุคนธ์ สินธูปพานนท์ (2554) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สิ่งที่ผู้สอนพึงปฏิบัติมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. คำนึงถึงสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้
2. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้
3. มีสื่อการสอนที่เร้าความสนใจผู้เรียน
4. ดำเนินกิจกรรมในบรรยากาศแห่งความเป็นกัลยาณมิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สิ่งที่คุณสอนพึงปฏิบัติมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ผู้สอนเป็นส่วนที่สำคัญและเป็นส่วนหนึ่งที่จะกำหนดบรรยากาศในชั้นเรียนให้ เป็นไปในรูปแบบที่ต้องการ ความเป็นประชาธิปไตย ความเคร่งเครียด ความขี้บ่นของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนด
2. ครูควรคำนึงถึงปัจจัยของความแตกต่างของผู้เรียน เช่น เข้าชั้นเรียนโดยไม่ได้รับประทานอาหารเช้า หรืออาหารกลางวัน ผู้เรียนเริ่มเรียนชั่วโมงแรกด้วยความรู้สึกหิวหรือ บางครั้งผู้เรียนได้รับสิ่งกระทบกระเทือนใจติดตามมาเนื่องจากความไม่พร้อมของในครอบครัว เป็นต้น
3. ส่วนทางด้านตัวผู้สอนนั้นก็ควรสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนถึงแม้ว่าจะมีความกดดันจากฝ่ายบริหารหรือจากครอบครัว เศรษฐกิจ

สันติ บุญภิรมย์ (2557) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สิ่งที่คุณสอนพึงปฏิบัติมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านกายภาพ หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกภายในชั้นเรียนจัด ให้มีไว้อย่างเพียงพอ พร้อมใช้งานตลอดเวลา ซึ่งประกอบด้วย โต๊ะ เก้าอี้ ทั้งของผู้เรียนและผู้สอน กระดานดำ บอร์ดสำหรับจัดนิทรรศการ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การจัดเตรียมการในด้านวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นไว้อย่างครบถ้วน และมีคุณภาพดีพร้อมใช้งานตลอดเวลา
2. องค์ประกอบด้านสังคม หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนใน รูปแบบต่างๆ ตามกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา ผู้สอนกับผู้เรียนได้ช่วยกัน ทำงาน ผู้เรียนทำงานกันเป็นกลุ่ม ผู้สอนสาธิตให้ผู้เรียนได้ศึกษาสังเกต
3. องค์ประกอบด้านการศึกษา หมายถึง การจัดลำดับเนื้อหาสาระ ความรู้ให้ เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน พร้อมทั้งให้ผู้เรียนมีกาแสวงแผนการเรียนร่วมกับผู้สอน และให้ ผู้เรียนได้ตระหนักในคุณค่าของความรู้
4. องค์ประกอบด้านวิธีการ หมายถึง ความสามารถผู้สอน จัดการศึกษาให้ ผู้เรียนทำการศึกษาค้นคว้าตามที่ได้รับมอบหมายให้เต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้ เนื่องด้วยการจัดการศึกษา ในส่วนของการจัดการชั้นเรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการเรียนรู้ คือ ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ให้เป็นที่ไปตามศักยภาพและผู้เรียนสามารถพัฒนาได้โดยให้ความสำคัญ ไปที่การบริหารจัดการชั้นเรียน เนื่องจากชั้นเรียนเป็นสถานที่อยู่ของผู้เรียนตลอดระยะเวลาของการ มาเรียนที่โรงเรียน

Eby, J. W. (1998) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สิ่งที่คุณสอนพึงปฏิบัติมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การจัดห้องเรียนที่เป็นระเบียบเรียบร้อย การตกแต่งห้องเรียน

2. การควบคุมดูแลการเคลื่อนไหวและการส่งเสียงดังของนักเรียน
3. การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพอื่นๆอัน ได้แก่ แสงสว่าง กลิ่น การจัด
4. สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างความพึงพอใจและความสนใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้

ตาราง 5 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545)	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553)	สันติ บุญภิรมย์ (2557)	Eby (1998)	ความถี่
1. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นที่ไปในทางที่ต้องการ	/	/		/	3
2. ครูมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนไว้เพียงพอ	/		/	/	3
3. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีและเทคนิคที่หลากหลาย			/		1
4. ครูมีการจัดสื่อการเรียนการสอนและห้องเรียนที่ดึงดูดความสนใจ	/			/	2
5. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน		/	/		2
6. ครูมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน		/	/		2
7. ครูมีกัลยาณมิตร มีคุณธรรมและจริยธรรม	/			/	2

ดังนั้น สามารถสรุปนิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบ “การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้” ได้ว่า หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของครูอย่างเชี่ยวชาญในการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นที่ไปในทางที่ต้องการ โดยผู้สอนมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนไว้เพียงพอ มีการจัดกิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีและเทคนิคที่หลากหลาย สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและห้องเรียนที่ดึงดูดความสนใจ และคำนึงถึงความแตกต่าง

ระหว่างบุคคลของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน โดยที่ผู้สอนเป็นผู้มีกัลยาณมิตร มีคุณธรรม จริยธรรม มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

และสามารถสรุปตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบ “การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้” ได้ ดังนี้

1. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นที่ไปในทางที่ต้องการ
2. ครูมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนไว้เพียงพอ
3. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีและเทคนิคที่หลากหลาย
4. ครูมีการจัดสื่อการเรียนการสอนและห้องเรียนที่ดึงดูดความสนใจ
5. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน
6. ครูมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
7. ครูมีกัลยาณมิตร มีคุณธรรมและจริยธรรม

ตาราง 6 สรุปองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน 2. การกำหนดจุดประสงค์เนื้อหาที่จะใช้สอน 3. การคัดเลือกเนื้อหาตามจุดประสงค์ 4. การจัดรวบรวมลำดับเนื้อหา สาระประสบการณ์การเรียนรู้ 5. การคัดเลือกจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ 6. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้ 7. การกำหนดวิธีวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และร่วมวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2. ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย 3. ส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน 4. ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานจากการเรียนรู้ ตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม 5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลและใช้ในการจัดการเรียนรู้ 6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนในชีวิตจริง
3. การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูมีการประเมินผลผู้เรียนจากพฤติกรรม ทักษะ กระบวนการทำงาน 2. ครูมีการประเมินเพื่อวินิจฉัยเพื่อพัฒนาจุดเด่นและความสามารถผู้เรียน 3. ครูมีการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง 4. ครูมีการประเมินด้านต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลาย 5. ครูมีการประเมินผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน 6. เน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และการมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้เรียนทั้งผู้ปกครองและผู้สอน
4. การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นไปในทางที่ต้องการ 2. ครูมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนไว้เพียงพอ 3. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีและเทคนิคที่หลากหลาย 4. ครูมีการจัดสื่อการเรียนการสอนและห้องเรียนที่ดึงดูดความสนใจ 5. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน 6. ครูมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน 7. ครูมีกัลยาณมิตร มีคุณธรรมและจริยธรรม

โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม

1. ความหมายของโปรแกรม

จากการศึกษาเอกสารและทัศนะของนักวิชาการได้ให้ความหมายของโปรแกรมไว้ดังนี้
 อุ่นตา นพคุณ (2546) ให้ความหมายเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนาไว้ว่า คือ งาน
 ประจำที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องส่วน เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในระยะเวลาที่ยาวนาน เป็นการ
 ปฏิบัติงาน อย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนา ประเมินผล เพื่อการคงอยู่ของกิจกรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญ
 ของโปรแกรม

พวงแก้ว กิจธรรม (2552) ให้ความหมายเกี่ยวกับโปรแกรมการพัฒนาไว้ว่า คือ
 แผนการจัดกิจกรรม ที่มีขั้นตอน กระบวนการ วิธีการพัฒนา อย่างชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับผู้ที่จะ
 พัฒนา ได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อสนองต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ของการพัฒนาที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า โปรแกรม หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมที่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีขั้นตอน
 กระบวนการ และมีวิธีการพัฒนาเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการ
 พัฒนาโปรแกรมเพื่อนำไปสู่การบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

2. องค์ประกอบของโปรแกรม

ได้มีนักวิชาการต่าง ๆ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของโปรแกรม ดังนี้

Russell (2009) ได้ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบหลักของโปรแกรม ประกอบด้วย

1. หลักการ
2. วัตถุประสงค์
3. เป้าหมาย
4. เนื้อหากิจกรรม
5. กระบวนการจัดการเรียนรู้
6. การวัดประเมินผล

จำรง บัวศรี (2542) ได้ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบหลักของโปรแกรม ออกเป็น 9
 องค์ประกอบ ได้แก่

1. เป้าหมายและนโยบายทางการศึกษา
2. จุดมุ่งหมาย
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร
4. จุดประสงค์รายวิชา
5. เนื้อหา
6. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน

7. กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน
8. การประเมินผล
9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

สมิตรา พงศธร (2550) ได้ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบที่สำคัญของโปรแกรมประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมาย (Aims)
2. เป้าหมาย (Goals)
3. วัตถุประสงค์ (Objectives)
4. เนื้อหาวิชา (Content) และ
5. กิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activities)

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน จากการศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรม จากนักวิชาการต่าง ๆ สรุปได้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย

- 1) หลักการและเหตุผล
- 2) ความมุ่งหมาย
- 3) เนื้อหา
- 4) กระบวนการและวิธีการพัฒนา
- 5) การประเมินผล

3. การพัฒนาโปรแกรม

ได้มีนักวิชาการต่าง ๆ ได้กล่าวถึงการพัฒนาโปรแกรม ดังนี้

Barr, L.A. Keating (1990) กล่าวถึง รูปแบบการพัฒนาโปรแกรม (Program Development Model) โดยเสนอรูปแบบ 5 ขั้นตอน เพื่อการพัฒนาโปรแกรม (Five-step Model for Program Development) คือ

ขั้นที่ 1 การประเมิน (Assessment)

- 1.1 ประเมินความต้องการของนิสิตนักศึกษา
- 1.2 ประเมินสิ่งแวดล้อม สถาบัน
- 1.3 ประเมินทรัพยากร ได้แก่ บุคลากร เงิน และทรัพยากรทาง

ขั้นที่ 2 การวางแผน (P)

- 2.1 การพัฒนาที่มวางแผน
- 2.2 กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และการประเมินผลกายภาพ

2.3 เลือกวิธีปฏิบัติ

2.4 ฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2.5 กำหนดงบประมาณที่ต้องใช้

2.6 กำหนดเวลาที่ใช้งบสิ้นสุดโปรแกรม

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ (Implementation)

3.1 กำหนดความรับผิดชอบ เช่น ทักษะความสามารถและงานที่ต้องทำ

3.2 ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

3.3 ประเมินผลกระบวนการ (Process) และประเมินผลผลิต (Product)

ขั้นที่ 4 ประเมินหลังจบโปรแกรม (Post-assessment) ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินกระบวนการและผลผลิตเพื่อการตัดสินใจอนาคตของโปรแกรม

ขั้นที่ 5 การตัดสินใจเชิงบริหาร (Administrative Decision) การตัดสินใจว่าจะดำเนินโปรแกรมต่อไป หรือยุติโปรแกรมหรือดัดแปลงปรับปรุง

Senge (2004) กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาโปรแกรม (Program Development Model) ประกอบด้วย

1. การประเมินความต้องการ (Needs Assessment)
2. ตั้งวัตถุประสงค์ (Goal Setting)
3. การวางแผนตั้งทีมงาน (Planning Team)
4. การพัฒนาบุคลากร (Staff Development)
5. การประเมินผล (Evaluation)
6. วิธีลงมือปฏิบัติ (Modes of Implementation)
7. การจัดการทรัพยากร (Resource Management)
8. การประเมินสิ่งแวดล้อม (Environment Assessment)

วิโรจน์ สารรัตนะ (2548) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและตรวจสอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรม การตรวจสอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรมที่พัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเอกสารประกอบ

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบและการปรับปรุงโปรแกรม

ขั้นตอนที่ 4 สร้างเครื่องมือประเมินโปรแกรมในภาคสนาม

ขั้นตอนที่ 5 ทดสอบโปรแกรมในภาคสนาม การทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนาม

จริง

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาโปรแกรม การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน คือ เป็นการออกแบบเพื่อใช้ในการฝึกอบรมหรือการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งแต่ละขั้นตอนประกอบด้วย

- 1) การศึกษาและวิเคราะห์ความจำเป็นของโปรแกรม
- 2) การสร้างโปรแกรม
- 3) การตรวจสอบโปรแกรม
- 4) การประเมินประสิทธิผลโปรแกรม

หลักการพัฒนาครู

Lombardo & Eichinger (1996) ได้ให้หลักการในพัฒนาบุคลากรตามกรอบ 70 : 20 : 10 ว่าการที่คนเราจะพัฒนาศักยภาพได้จริง ๆ นั้น มีสัดส่วนขององค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาจากกิจกรรมพื้นฐาน 3 ส่วนด้วยกัน โดยมีสัดส่วนดังนี้

1. ร้อยละ 70 คือ อัตราส่วนของกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดตนเองจากประสบการณ์การเรียนรู้ (Experience) และพัฒนาผ่านการปฏิบัติงานแต่ละวัน การลงมือปฏิบัติงานหรือได้รับมอบหมายงานที่ท้าทาย

2. ร้อยละ 20 คือ อัตราส่วนของกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดตนเองจากการได้ค้นคว้า (Exposure) และพัฒนาผ่านการสอนแนะ การทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย หรือการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้จากบุคคลอื่น ๆ

3. ร้อยละ 10 คือ อัตราส่วนของกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดตนเองจากการเรียน (Education) ผ่านการเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นทางการหรือผ่านหลักสูตร และโปรแกรมต่าง ๆ

จากการศึกษาหลักการพัฒนาครูนั้นผู้วิจัย สามารถสรุปได้ว่า หลักในการจัดการศึกษานั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูได้โดยยึดกรอบในการพัฒนาบุคลากรตามกรอบ 70:20:10 โดย 70% เป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านประสบการณ์ 20% เป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านบุคคลอื่น และอีก 10% เป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านหลักสูตรและโปรแกรม

วิธีการพัฒนาครู

วิธีการพัฒนาครู ได้มีนักวิชาการและหน่วยงานกล่าวถึงวิธีการพัฒนา ดังนี้

กวี วงศ์พุด (2550) ได้กล่าวถึง การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ จะทำให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในตนเองซึ่งสามารถกระทำได้ 3 วิธี ดังนี้ คือ

1. การศึกษา อบรม สัมมนา (Seminar) ซึ่งจะได้รับความรู้ วิทยาการใหม่ๆ ให้กับตนเอง

2. การศึกษา (Study) ซึ่งหมายถึงการเล่าเรียนเพิ่มเติมเพื่อให้มีวุฒิเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เพราะผู้ได้บังคับบัญชาบางคนมีวุฒิความรู้สูงกว่า หากสามารถไปเรียนในชั้นเรียนได้ย่อมเป็นประโยชน์ต่อตนเอง แต่ทั้งนี้ไม่ควรจะเสียงาน หรือมองหาหลักสูตรที่ใช้เวลานอกเวลางาน

3. การศึกษาด้วยการหาประสบการณ์ (Learned Experience) เป็นการฝึกฝนตนเองให้เป็นคนช่างสังเกต ช่างถาม เอาใจใส่ต่องาน ทำงานไม่กลัวความเหนื่อยยาก ผู้นำที่ชอบศึกษาด้วยตนเอง จะก่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้าน รวมทั้งสามารถสอนคนอื่นได้

Mc Beath (1997) ได้เสนอแนะวิธีการหรือองค์ประกอบในการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

1. การวางแผนประสบการณ์ทำงาน เป็นการมอบหมายงานอย่างใหม่ให้ เพื่อให้มีโอกาสที่จะเรียนรู้งานอย่างใหม่ อาจเป็นงานภายในหรือภายนอกองค์การ อาจเป็นบางเวลาหรือเต็มเวลา

2. การฝึกอบรม เป็นการเพิ่มความรู้และทักษะในการทำงานในปัจจุบัน หรือเพื่อเตรียมที่จะทำงานใหม่ในอนาคต และเป็นการทำให้มีความรู้ทางเทคนิคให้ทันสมัยขึ้น

3. การศึกษาต่อ เพื่อให้มีวุฒิสูงขึ้น หรือเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ หรืออาจเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการอย่างอื่น และอ่านวารสารทางวิชาชีพ

4. การเสนอแนะ การมีพี่เลี้ยงและการแนะแนว

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2550) ได้กล่าวถึงรายละเอียดถึงวิธีการในการพัฒนาครู ไว้ดังนี้

1. การมอบหมายให้อ่านหนังสือและการศึกษาด้วยตนเอง (assigns reading self-study) เป็นเทคนิควิธีการพัฒนาบุคลากรขององค์การอย่างหนึ่งในรูปแบบของการบริหารจัดการความรู้ หรือ Knowledge Management เน้นให้พนักงานมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ และพัฒนาผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร CD Rom VDO tape Internet เป็นต้น

ข้อดี

1. ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามเวลาและสถานที่ที่สะดวก โดยสามารถเลือกใช้สื่อได้หลากหลายตามความต้องการส่งเสริมให้พนักงานพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ สนับสนุนให้นำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของตนเองและหน่วยงาน

ข้อจำกัด

1. หัวหน้ามีความใกล้ชิดและพูดคุยกับพนักงานน้อยลง
2. ต้องมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับสื่อบางบางชนิดที่องค์การจัดเตรียมไว้
3. พนักงานต้องมีวินัยและมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงมาก

4. เพื่อให้การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมี

กระบวนการประเมินผลและติดตาม

5. พนักงานอาจรู้สึกยากในการเลือกบทความที่มีความเหมาะสม

ผู้บังคับบัญชาจึงอาจช่วยพนักงานในการคัดเลือกหนังสือหรือบทความ

2. การฝึกอบรมในงาน (On the job Training-OJT) การฝึกอบรมในงาน เป็นเทคนิควิธีการที่ช่วยให้ผู้รับการอบรมได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงในสภาพการณ์จริง เหมาะสำหรับการฝึกพนักงานในระดับปฏิบัติและพนักงานทั่วไป เน้นให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างหัวหน้าและลูกน้องในการปฏิบัติงาน ต่อไปซึ่งวิธีการนี้เหมาะสมสำหรับ 1) พนักงานเข้าใหม่ 2) การเลื่อนตำแหน่งงาน 3) การโอนย้าย และ 4) การอธิบายถึงงานใหม่ ๆ

ข้อดี

1. ผู้เข้ารับการอบรมมีโอกาสฝึกปฏิบัติงานจริงในงานที่ได้รับมอบหมาย
2. หัวหน้างานมีโอกาสให้ข้อมูลป้อนกลับได้ดี
3. เน้นการฝึกอบรมในแต่ละเรื่องตามความสามารถและตามรอบงานที่

กำหนด

4. ประหยัดเวลาและประหยัดค่าใช้จ่ายในการอบรม

ข้อจำกัด

1. หัวหน้างานมีหน้าที่ในการควบคุมการฝึกอบรมอาจขาดความรู้ในการถ่ายทอด จึงให้เป็นอุปสรรคในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เข้าอบรม

2. เป็นการอบรมเฉพาะอย่างเท่านั้น จึงทำให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะเฉพาะเรื่องที่ฝึกอบรมเท่านั้น

3. การฝึกอบรม/ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Training/workshop) โดยการให้พนักงานเข้ารับการอบรมจากหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างทักษะในเชิงบริหาร หรืองานเฉพาะอย่าง ที่อาจจัดขึ้นภายในหรือภายนอกองค์การ เป็นการอบรมนอกเวลาทำงาน (off the job training) ในรูปแบบการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ทั้งรูปแบบการฝึกปฏิบัติจริง การเข้าร่วมประชุมสัมมนา ให้เกิดความรู้ และประสบการณ์ใหม่ ๆ รวมถึง การถกเถียง (Discuss) กันในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง เพื่อกำหนดบทบาทและทิศทางในการทำงานของหน่วยงานในอนาคต ในหัวข้อที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร เป็นต้น

ข้อดี

1. จะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานปัจจุบัน
2. เสริมสร้างทักษะที่พนักงานขาดอยู่สำหรับตำแหน่งใหม่
3. ขยายมุมมอง ความรู้ และโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับ

การทำงานในองค์กร

4. กระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์เพื่อค้นหาคำตอบของประเด็นต่าง ๆ

5. ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานและการแก้ไขปัญหาพร้อมกันเป็นทีม
ข้อจำกัด

1. หากผู้นำการประชุมสัมมนาไม่สามารถควบคุมเวลาได้ อาจส่งผลให้การ
สัมมนายืดเยื้อ ไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนดขึ้น

2. ผู้ถ่ายทอดจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง และมีความสามารถในการ
การถ่ายทอดข้อมูล

3. วิธีการนี้มีค่าใช้จ่ายสูงพอควรเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการอบรมและเวลาที่
ต้องใช้ในการอบรม

4. การสอนงาน (Coaching) มีรูปแบบที่ขอแนะนำ 2 แบบ ได้แก่ การสอนงาน
โดยหัวหน้างาน และการสอนงานโดยผู้เชี่ยวชาญ การสอนงานโดยหัวหน้างาน เป็นการกำหนด
เป้าหมายหรือผลงานที่หัวหน้างานต้องการหรือคาดหวังให้เกิดขึ้น (Result Oriented) หัวหน้างาน
และลูกน้องจะต้องตกลงร่วมกัน (Collaboration) จะมุ่งเน้นไปที่ผลการปฏิบัติงานของลูกน้อง
(Individual performance) ในปัจจุบันและการพัฒนาศักยภาพ (Potential) ของลูกน้องให้ม
ีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และมีตำแหน่งงานที่สูงขึ้นต่อไปในอนาคตเป็นกระบวนการที่ทำให้
เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในทางบวก (Positive Change)

ข้อดี

1. เป็นวิธีการกระตุ้นที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนากำลังคนของหน่วยงาน

2. หัวหน้างานมีความใกล้ชิดกับพนักงาน มีการพูดคุย ตอบข้อซักถาม

ให้คำปรึกษาแนะนำและกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาพร้อมกัน

3. สนับสนุนให้หัวหน้างานมอบหมายงานและกระจายงานไปยังลูกน้อง

ข้อจำกัด

1. การสอนงานเป็นความรับผิดชอบอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารอาจจะขาดความ
ตั้งใจในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. เน้นการวางแผนล่วงหน้าเพื่อให้การอบรมเป็นไปตามความต้องการอย่าง
เป็นระบบ

3. ผู้สอนงานจะต้องใช้ระยะเวลาตั้งแต่การศึกษาข้อมูล การเตรียมข้อมูล การ
สอนงาน และการติดตามผลงาน

5. การให้ดูงานนอกสถานที่ (Visiting) มักนิยมใช้ในระดับจัดการ
(management level) ขึ้นไป โดยมีจุดประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้ผู้รับการพัฒนารู้เรื่องใหม่ๆที่ดี
จากภายนอกองค์กร วิธีการนี้แบ่งออกเป็นการศึกษาดูงานในประเทศและดูงานต่างประเทศโดย

ผลลัพธ์จากการดูงานที่ทุกองค์การคาดหวัง นั่นก็คือ การนำความรู้และสิ่งใหม่ ๆ ที่ได้ไปสัมผัสนำมาประยุกต์ใช้กับงานในองค์กร

ข้อดี

1. ขยายมุมมอง ความรู้ และโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น เพื่อนำมาใช้กับการทำงานในองค์กร
2. กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาปรับปรุงระบบการทำงานในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ประหยัดเวลาในการเรียนรู้งานโดยศึกษาผ่านมุมมองและการปฏิบัติจากองค์กรอื่นที่มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น

ข้อจำกัด

1. อาจทำให้เกิดความไม่สะดวกในการนัดหมายวัน เวลาของผู้เข้าดูงานในองค์การที่ให้เข้าดูงาน
2. บุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์การในการถ่ายทอดจำเป็นต้องมีทักษะในการสื่อสารอธิบายข้อมูล
6. การมอบหมายงานพิเศษ (job/project assignment) การมอบหมายงานพิเศษ (job/project assignment) หมายถึง การมอบหมายงานให้พนักงานทำงานพิเศษร่วมกับทีมที่ประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญพิเศษจากแผนกหนึ่งหรือหลาย ๆ แผนกรวมกัน วิธีการนี้มีประโยชน์ต่อพนักงานอย่างยิ่งในการเรียนรู้ทักษะ เพื่อจัดการกับปัญหาที่ยากหรือเรียนรู้ประเด็นของงานที่อยู่ในระดับกว้างขึ้น สามารถใช้วิธีการนี้เพื่อพัฒนาการทำงานปัจจุบัน และการเตรียมพร้อมสำหรับการเลื่อนตำแหน่ง เป็นวิธีการที่มีค่าใช้จ่ายน้อย

สมคิด บางโม (2547) กล่าวว่า เทคนิคการฝึกอบรม คือ วิธีการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และทัศนคติเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้มากที่สุดในเวลาจำกัด เทคนิคการฝึกอบรม กระทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การบรรยาย (Lecture) เป็นการบรรยายของวิทยากรตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายอาจใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบการบรรยายเช่น รูปภาพ แผ่นใส สไลด์ หรือวิดีโอเทป เป็นต้น
วิธีการ วิทยากรให้ดูแล้วผู้เข้ารับการฝึกอบรมทดลองทำตาม
ข้อดี เกิดความรู้ความเข้าใจเร็ว และมีความน่าเชื่อถือสูง เพิ่มทักษะของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ดี ไม่เบื่อหน่าย สามารถปฏิบัติได้หลายครั้ง

ข้อจำกัด ต้องใช้เวลาเตรียมการมาก เหมาะกับการฝึกอบรมกลุ่มเล็ก ๆ วิทยากรต้องมีความชำนาญจริง ๆ และต้องไม่พลาด

2. การสอน ชี้นำ (Coaching) เป็นการแนะนำให้รู้จักวิธีปฏิบัติงานให้ถูกต้องโดยปกติจะเป็นการการสอนงานหรือการอบรมในระหว่างการปฏิบัติงาน อาจสอนเป็นรายบุคคลหรือสอนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งผู้สอนต้องมีประสบการณ์และทักษะในเรื่องที่สอนจริง ๆ

วิธีการ หัวหน้างานสอนการทำงาน

ข้อดี เน้นเนื้อหาตามความเหมาะสมของแต่ละคน

ข้อจำกัด คุณค่าขึ้นกับผู้สอนงานซึ่งส่วนใหญ่ คือหัวหน้างาน

3. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นการประชุมกลุ่มเล็กไม่เกิน 15 คน เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี โดยปราศจากข้อจำกัดหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ ในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งหรือปัญหาใด ๆ ปัญหาหนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าจะถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี ความคิดหรือข้อเสนอทุกอย่างจะถูกจัดไว้และนำไปกลับไปกลั่นกรองอีกขั้นหนึ่ง

วิธีการ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนเสนอความคิดแล้วช่วยกันสรุป

ข้อดี ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมโดยตรง ช่วยกันคิด ช่วยกันเสนอ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สามารถแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้ ทำให้ได้ความคิดหลากหลายในเวลาจำกัด สามารถระดมความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ดี บรรยากาศเป็นกันเอง

ข้อจำกัด ได้ความคิดเห็นจำนวนมากแต่อาจมีคุณค่าน้อย และต้องจำกัดกลุ่มผู้เข้าร่วมรับการฝึกอบรมเพื่อให้ทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ปัญหาที่นำมาระดมควรเป็นปัญหาเดียว

4. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Session) การประชุมกลุ่มย่อยบางครั้งเรียก Buzz Session หรือ Phillip 6-6 เป็นการแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นกลุ่มย่อยจากกลุ่มใหญ่ กลุ่มละ 2-6 เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหา อาจเป็นปัญหาเดียวกันหรือต่างกัน ในช่วงเวลาที่กำหนด มีวิทยากรคอยช่วยเหลือทุกกลุ่ม แล้วนำความคิดเห็นของกลุ่มเสนอต่อที่ประชุมใหญ่

วิธีการ กลุ่มช่วยกันวิเคราะห์ปัญหาที่ได้รับมอบหมาย

ข้อดี เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น บรรยากาศกันเอง

ข้อจำกัด การประชุมกลุ่มย่อยในห้องเดียวกันอาจทำให้เกิดเสียงรบกวนกัน

5. การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการฝึกอบรมที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ปฏิบัติจริงโดยทั่วไปจะมีการบรรยายความรู้พื้นฐานก่อนแล้วจึงให้ลงมือปฏิบัติ อาจเป็นการฝึกการใช้เครื่องมือใหม่ๆ ประชุมเพื่อช่วยกันสร้างคู่มือ หรือประชุมเพื่อสร้างอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น การปฏิบัตินิยมให้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ๆ มากกว่าปฏิบัติเป็นกลุ่มใหญ่หรือรายบุคคล

วิธีการ แบ่งกลุ่มทำงานตามที่กำหนด

ข้อดี ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมในการประชุมทำให้ไม่เบื่อหน่าย

ข้อจำกัด ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องทุ่มเทเวลาให้แก่งานมาก และเป็นกิจกรรมที่
ใช้งบประมาณมาก

6. การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field Trip) เป็นการนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมไป
ศึกษายังสถานที่อื่นนอกสถานที่ฝึกอบรมเพื่อให้เห็นของจริงซึ่งผู้จัดต้องเตรียมการเป็นอย่างดี

วิธีการ นำผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปศึกษาดูงานนอกสถานที่

ข้อดี เพิ่มความรู้ความเข้าใจได้เห็นการปฏิบัติจริง สร้างความสนใจและ
กระตือรือร้น สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ข้อจำกัด ต้องใช้เวลาและเสียค่าใช้จ่ายมาก ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย
โดยเฉพาะเจ้าของสถานที่ที่จะไปศึกษา

7. การสัมมนา (Seminar) เป็นการประชุมของผู้ปฏิบัติงานอย่างเดียวกันหรือ
คล้ายกันแล้วพบปัญหาเหมือนกัน เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาทุก
คนที่ไปร่วมการสัมมนาต้องช่วยกันพูดช่วยกันแสดงความคิดเห็น

วิธีการ ทุกคนร่วมกันอภิปรายเสนอความคิด

ข้อดี เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีโอกาสมี
ส่วนร่วมมาก

ข้อจำกัด ที่ปรึกษากลุ่มหรือสมาชิกบางคนอาจครอบงำความคิดของบุคคลอื่นได้
เพราะวิญญูหรือคุณวุฒิตำแหน่งหน้าที่การงาน

8. การใช้กิจกรรมสันทนาการ (Recreational Activity) กิจกรรมสันทนาการเป็น
การให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เช่น การร้องเพลง การ
ปรมือเป็นจังหวะพร้อมกัน เป็นต้น โดยเน้นการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มทั้งนี้เพื่อมุ่งเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
และสร้างความสัมพันธ์ ตลอดจนสร้างความสนุกสนานในระหว่างการอบรม

วิธีการ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในทางนันทนาการ

ข้อดี ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมทุกคน

ข้อจำกัด ใช้ได้กับบางหัวข้อวิชาเท่านั้น ส่วนมากจะใช้กับการสลับกับการ
บรรยาย

สรุปการสังเคราะห์หลักการพัฒนา วิธีการเสริมสร้างและการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการ
จัดการเรียนการสอนในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิธีการพัฒนาครูตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ได้ทั้งหมด 6 วิธี
ดังนี้

1) การฝึกอบรม (Training) เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน
ต่อเนื่อง สามารถเกิดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะและเจตคติ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้
เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ หลังอบรมนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์

2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เป็นการประชุมที่มีจำนวนบุคลากรน้อยเพียงพอ กับอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติการ โดยมุ่งเน้นฝึกปฏิบัติเป็นส่วนสำคัญ สมาชิกในห้องประชุมต้องร่วมกัน ศึกษา, ศึกษาค้นคว้า ตลอดจนทำความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติ เพื่อทักษะปฏิบัติงาน ตามหัวข้อประชุมใน ครั้งนั้น เพื่อนำไปปฏิบัติในการปฏิบัติงานจริง

3) การศึกษาดูงาน (Site Visiting) การมอบหมายให้บุคลากรไปสังเกตการณ์ การกระทำ ของบุคคลที่ต้องการทั้งในหน่วยงานหรือนอกสถานที่ เพื่อ วัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง ในช่วง เวลาสั้นๆ และเป็นกิจกรรมหนึ่ง ในกระบวนการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้บุคลากรได้เห็นประสบการณ์ ใหม่ๆ การได้เห็นรูปแบบการทำงานที่ดี เพื่อให้บุคลากร เกิดการพัฒนาได้เรียนรู้เรื่องใหม่จากที่ดูงาน

4) การสอนงาน (Coaching) การที่หัวหน้างานได้สอนหรือแนะนำให้ได้เรียนรู้งาน ที่ได้รับ มอบหมาย โดยหัวหน้างานจะต้องชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ วิธีการปฏิบัติงานอย่างละเอียดและชัดเจน เพื่อจะนำไปสู่ความสำเร็จของงาน และองค์การในที่สุด การสอนงานถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ และ ยังช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน

5) การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Self study) การเรียนรู้โดยไม่ต้องผ่านผู้สอนหรือสถาบัน ผู้ที่ เรียนรู้ด้วยตัวเอง เลือกหัวข้อเรื่องที่ตัวเองสนใจ เลือกวิธีที่จะเรียนรู้ เลือกสื่อและวัสดุในการเรียนรู้ และเลือกเวลาที่จะเรียนรู้ด้วยตัวเอง

6) การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน (Developed by operational processes) กระบวนการที่ผู้เข้ารับการพัฒนาดำเนินมือปฏิบัติจริง ในสถานการณ์จริงได้เกิดการเรียนรู้ทั้งในด้าน การปฏิบัติ และด้านสิ่งแวดล้อม สังคม รวมทั้งการแก้ปัญหาที่ต้องเจอในแต่ละเหตุการณ์

การประเมินความต้องการจำเป็น

1. ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

นักวิชาการได้ให้นิยาม ความหมายของคำว่า การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment) ไว้อย่างหลากหลายที่สำคัญมีดังนี้

Witkin, B.R. and Altschuld (1995) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการ วิเคราะห์ช่องว่างหรือความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน (What is) กับสภาพที่ต้องการ หรือสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) ที่มีระบบจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Setting priorities) อันเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา เนื่องจากการจัดกิจกรรมหรือพัฒนาการ พัฒนา โครงการต่างๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นสำคัญ หากทราบ ภายหลังว่าจุดมุ่งหมายของโครงการที่ปฏิบัติไม่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ จะเป็นการสูญ เปล่าทั้งเวลา และทรัพยากรเพราะผลที่ได้ไม่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ปัญหาให้ดีขึ้น

Gilmore และ Campbell (1996) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการหาความแตกต่างระหว่าง สภาพที่เป็นจริงใน (What is) กับสภาพที่มุ่งหวัง (What should be) และช่องว่าง (Gap) ที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่บอกละเอียดถึงความต้องการที่สะท้อนมาจากสภาพปัญหาและความต้องการแก้ปัญหาซึ่งต้องมีการจัดเรียงความสำคัญของปัญหาด้วย

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการแก้ปัญหาซึ่งมีการจัดเรียงความสำคัญ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาเป็นแนวทางในการตัดสินใจ และนำข้อมูลที่เป็นจริงในปัจจุบันไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป้าหมายในอนาคต

2. การประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็น ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ที่สำคัญมีดังนี้

สุวิมล ว่องวานิช (2548) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นโดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ

ระยะแรก เป็นระยะก่อนการประเมินประกอบด้วยขั้นตอนการเตรียมการ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวิสัยทัศน์ที่ต้องการจะให้เกิด กำหนดกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากผลการประเมินความต้องการจำเป็น กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น และขั้นตอนการออกแบบการประเมินเกี่ยวข้องกับการกำหนดนิยามประเภทขอบข่ายของการประเมินความต้องการจำเป็น การวางแผนงานด้านทรัพยากรค่าใช้จ่าย และระยะในการดำเนินงาน

ระยะที่สอง เป็นระยะระหว่างการประเมินมีการกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น และการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ระยะที่สาม ระยะหลังการประเมิน มีการนำผลไปใช้ประโยชน์การเสนอผลหรือรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ กำหนดแนวทางการแก้ไขจัดปัญหาที่เกิดจากความจำเป็นในขั้นของการนำผลไปใช้ประโยชน์นี้

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การจัดลำดับขั้นตอนการประเมินให้สอดคล้องสัมพันธ์กันกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ระยะคือ ระยะก่อนการประเมิน ระยะระหว่างการประเมิน และระยะหลังการประเมิน

3. การจัดลำดับความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2548) การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการระบุความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุและการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งจะทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์ สามารถนำผลไปใช้ใน

การวิเคราะห์หาสาเหตุและวิธีการแก้ไขต่อไป การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นแต่ละประเด็น จากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาเรียงลำดับ (Sort) ตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาน้อยจะช่วยให้ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นทราบถึงความต้องการจำเป็น หรือปัญหาที่แท้จริง ที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนก่อนปัญหาอื่น ซึ่งวิธีที่ใช้จัดเรียงลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็นนั้น มีหลายวิธีด้วยกัน ผู้ประเมินจะต้องเลือกใช้และดำเนินการ ด้วยความระมัดระวังภายในระยะเวลาและทรัพยากรที่จำกัด วิธีการจัดลำดับความสำคัญ ความต้องการจำเป็นมีหลายวิธีแต่ละวิธีจะแตกต่างกันออกไป แต่วิธีการจัดลำดับความสำคัญ ความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ซึ่งสูตรในการคำนวณคือ

$$PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$$

I (Importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด

D(Degree of success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

โดยการหาค่าผลต่างของ I-D หารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็น ให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่องกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐาน ในการคำนวณอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม วิธีจัดลำดับความสำคัญ แบบนี้ (PNI_{modified}) มีข้อดี คือ คำนวณง่ายและเมื่อถ่วงน้ำหนักจะทำให้ได้ความแตกต่างที่ชัดเจนขึ้น ข้อจำกัดของวิธีนี้คือ ข้อตกลงเบื้องต้นเป็นInterval scale ที่ไม่ค่อยเหมาะสม และเป็นการพิจารณาแยกกันระหว่างสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพที่คาดหวัง ผลต่างที่มีค่าเท่ากันในระดับ ต่ำกับระดับสูงยากในการจัดเรียงลำดับ

บริบทสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. บริบททั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตั้งอยู่เลขที่ 354 หมู่ที่ 2 ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จัดการศึกษา 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำเภอในเขตบริการ 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน อำเภอกุฉินารายณ์ และอำเภอกุฉินารายณ์ มีโรงเรียนในสังกัด 145 โรงเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรในสังกัด 1,376 คน โดยเป็นครูผู้สอน 986 คน

2. วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นองค์กรในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้สถานศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน บนพื้นฐานความเป็นไทย

3. พันธกิจ

1. เสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
2. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยและขั้นพื้นฐาน
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร
4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นมืออาชีพ
5. บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ตามหลักธรรมาภิบาล
6. พัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

4. เป้าประสงค์

1. นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษามีพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัย และนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัยและมีคุณภาพ
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาค
3. ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีทักษะที่เหมาะสม และมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 บูรณาการการทำงาน เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม กระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่สถานศึกษา
5. จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - ครูได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะในการสื่อสารมีสมรรถนะในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
 1. ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอน การสอนคิดแบบต่าง ๆ และการวัดประเมินผลให้สามารถพัฒนาและประเมินผลนักเรียนให้มีคุณภาพตามศักยภาพเป็นรายบุคคล
 2. ครูสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศและการสื่อสารอย่างเหมาะสม
 3. ครูได้รับการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูทั้งในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน หรือภาคส่วนอื่น ๆ ตามความพร้อมของโรงเรียน

4. ครูสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และทุกภาคส่วนให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้
5. ครูจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน
6. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีจิตวิญญาณของความเป็นครู การเป็นครูมืออาชีพและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพ
6. ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา
 1. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 พบว่าผลการประเมินในภาพรวมทุกด้านสูงกว่าระดับประเทศ
 2. ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 พบว่าพบว่ามีคะแนนโดยรวมและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้คะแนนต่ำกว่าระดับประเทศ
 3. ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 พบว่า โดยรวมและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้คะแนนต่ำกว่าระดับประเทศ

สรุปจากบริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และการสัมภาษณ์ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน สามารถสรุปได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่ที่มีจุดเน้นให้ครูได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ สมรรถนะในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอน การสอนคิดแบบต่าง ๆ และการวัดประเมินผล ให้สามารถพัฒนาและประเมินผลนักเรียนให้มีคุณภาพตามศักยภาพเป็นรายบุคคล เพื่อให้การพัฒนาการเรียนการสอนยกระดับผลการทดสอบระดับชาติของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยเฉพาะการส่งเสริมครูต้นแบบหรือครูผู้นำในแต่ละสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยพัฒนาครูอันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.งานวิจัยในประเทศ

ศิริวรรณ คนดี (2556) ได้ศึกษาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี

เขต 2 ผู้วิจัยมุ่งศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาสของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 3 อำเภอ นาดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ของเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการเปรียบเทียบการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

รังสรรค์ สุทาร์มย์ (2556) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตตรวจราชการ 11 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตตรวจราชการ 11 2) สร้างและประเมินประสิทธิผลโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตตรวจราชการ 11 กลุ่มเป้าหมาย ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสมัครใจเข้าร่วมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร จำนวน 20 คน มีวิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับโปรแกรม และการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็น 2) การออกแบบโปรแกรม และการจัดทำเอกสารประกอบโปรแกรม 3) การตรวจสอบปรับปรุง แก้ไข โปรแกรม และเอกสารประกอบโปรแกรม 4) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของโปรแกรม 5) การทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนามจริง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบกึ่งทดลองเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามวัดความพึงพอใจ แบบสอบถามทักษะการจัดการเรียนรู้และแบบสอบถามวัดภาวะผู้นำครูด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ t-test (Dependent Samples) ซึ่งผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. การบริหารจัดการเรียนรู้ 2. การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง 3. การ

เป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนรู้ และ 4. การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 2) โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตตรวจราชการ 11 ประกอบด้วย 4 ส่วน ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 รายละเอียดโปรแกรม ส่วนที่ 3 เอกสารประกอบโปรแกรม และส่วนที่ 4 เครื่องมือประเมินประสิทธิผลโปรแกรม และโปรแกรมมีประสิทธิผล โดยพิจารณาผลการประเมินจาก 1.ระดับความพึงพอใจต่อโปรแกรมของครู กลุ่มเป้าหมายหลังการพัฒนาตามโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มเป้าหมายหลังการพัฒนาตามโปรแกรมหลังพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาตามโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ระดับภาวะผู้นำครูด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มเป้าหมายหลังการพัฒนาตามโปรแกรมหลังพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาตามโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เชษฐา คำคล่อง (2557) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) เพื่อประเมินผลการนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 378 คน และนำโปรแกรมไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธาเขต 1 จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI modified) และ Independent t-test ผลการวิจัย พบว่า 1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการ มี 4 ด้าน ได้แก่ การเห็นอกเห็นใจและใส่ใจผู้อื่น (Empathy) การมองการณ์ไกล(Foresight) การให้การดูแล (Stewardship) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ (Building learning community) 2. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และระดับความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การให้การดูแล การ

เห็นอกเห็นใจและใส่ใจผู้อื่น การสร้างชุมชนการเรียนรู้ และการมองการณ์ไกล 3.โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4โมดูล คือ 1) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 2) การมองการณ์ไกล 3) การให้การดูแล 4) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ ระยะเวลา 73 ชั่วโมง รูปแบบในการพัฒนาเน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกันโดยการทำกิจกรรมกลุ่ม และเน้นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง มีการประเมินก่อนการพัฒนา ระหว่างการพัฒนา และหลังการพัฒนา โดยผู้เข้ารับการพัฒนาประเมินตนเองและประเมินจากบุคคลอื่น โดยมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน

นันทกา วารินิน (2557) ได้ศึกษาการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบและประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 จำนวน 322 คน ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มจำนวน 15 คน และครูโรงเรียนอนุบาลทรายทอง จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม คู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยรวมระดับปานกลาง มีปัญหาอยู่ในระดับมากและมีความต้องการในการพัฒนาระดับมาก 2) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ความสามารถในเนื้อหาสาระที่สอน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หลักการของรูปแบบมี 4 หลักการคือ (1) สนองความต้องการของผู้รับการพัฒนา (2) การยืดหยุ่นของกระบวนการและวิธีการ (3) การมีส่วนร่วมของผู้รับการพัฒนา (4) ความแตกต่างระหว่างบุคคลกระบวนการพัฒนามี 5 ขั้นตอน คือ (1) การสร้างความต้องการในการพัฒนา (2) การวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา (3) การออกแบบและวางแผนการพัฒนา (4) การดำเนินการตามแผนพัฒนา (5) การประเมินผลการพัฒนา 3) หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นและมีความพึงพอใจต่อรูปแบบระดับมากที่สุด

พิมพ์พร พิมพ์เกาะ(2557) ได้ทำวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1)

เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) เพื่อศึกษาผลการนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 197 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูหัวหน้าบริหารงานวิชาการโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบหลัก และ 9 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบด้านจินตนาการ (Imagination) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีอารมณ์ขันในการทำงาน มีสติปัญญาในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ องค์ประกอบด้านมีความยืดหยุ่น (Flexibility) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ความสามารถในการคิดหาคำตอบได้อย่างอิสระไม่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ความคุ้นเคย ความสามารถในการปรับตัวตามสถานการณ์ต่างๆ การเปิดกว้างรับความคิดใหม่ๆอย่างอิสระ และองค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ (Vision) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อยการสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุดคือ ด้านการมีความยืดหยุ่น (PNI = 0.501) รองลงมาคือ ด้านการมีจินตนาการ (PNI = 0.498) และด้านการมีวิสัยทัศน์ (PNI = 0.478) เป็นลำดับสุดท้าย

3. ผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าความเหมาะสมของคู่มือโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการศึกษานำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ชยันนาท พลอยบุตร (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะ

ครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ประจำปีการศึกษา 2557 จำนวน 320 คน ได้มา โดยการเลือกแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินองค์ประกอบและตัว บ่งชี้ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมิน โปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการ วิจัยได้แก่ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง ประสงค์ของสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุดคือ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนา หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการออกแบบการเรียนรู้ สำหรับสภาพที่พึง ประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า การ สร้างและพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การออกแบบการเรียนรู้ และการใช้และพัฒนา สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้

นันทรัตน์ ฤทธิ์บำรุง (2559) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำ ครูด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 30 การวิจัยครั้งนี้มี ความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านเป็นแบบอย่าง ทางการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 เครื่องมือที่ ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านเป็น แบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 คือ แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำนวน 334 คน มาจัดเรียงลำดับความสำคัญ ร่าง โปรแกรม และนำโปรแกรมไปจัดกิจกรรมการสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 3 กลุ่ม คือ ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนคอนสารวิทยาคม อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 9 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนคอนสารวิทยาคม อำเภอคอนสารจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 8 คน และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จำนวน 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาโปรแกรม คือ โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษา แบบประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องของโปรแกรมสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified (Modified Priority Needs Index) ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ 1. สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดคือ การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และการส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษา เรียงลำดับที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นว่าประสิทธิภาพสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากการทำงาน และการฝึกอบรม 2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ประกอบด้วย 3 ชุด คือ 1) การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย 2) การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง 3) การส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้รูปแบบในการพัฒนาเน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกันโดยการทำงานกลุ่ม และเน้นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง มีการประเมินก่อนการพัฒนา ระหว่างพัฒนา และหลังการพัฒนา โดยผู้เข้ารับการพัฒนาประเมินตนเอง และประเมินจากบุคคลอื่น โดยมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน และผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายองค์ประกอบพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จำนวน 4 องค์ประกอบโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เทคนิคและเครื่องมือ เป้าหมาย โครงสร้างของโปรแกรม และเมื่อพิจารณาตามรายองค์ประกอบพบว่า มีความเป็นไปได้ในระดับมากทุกองค์ประกอบ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การประเมินผล เป้าหมาย และโครงสร้างของโปรแกรม

กาญจนา จันทะโยธา (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน

และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และการใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ การใช้วิธีสอนที่หลากหลาย การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และ การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับ การประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

พวงเพชร ผัดกระโทก (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครูผู้นำสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของครูผู้นำสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบของครูผู้นำจากนักวิชาการจำนวน 6 คน และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบครูผู้นำโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและวิธีการเสริมสร้างครูผู้นำสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยการใช้แบบสอบถามและแบบตรวจสอบรายการจากผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 66 คน 3) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครูผู้นำสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างครูผู้นำสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของครูผู้นำสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 โดยรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก วิธีการเสริมสร้างครูผู้นำสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จากที่ต้องการมากไปหาน้อย คือ การศึกษาด้วยตนเอง การฝึกอบรมควบคู่การปฏิบัติงานและการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ

อติกานต์ โชติสวัสดิ์ (2560) ได้ศึกษาโปรแกรมการจัดการความรู้ของครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการความรู้ของครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับ

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 และ 2. สร้างโปรแกรมการจัดการ ความรู้ของครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 จำนวน 346 คน โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejie and Morgan) และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนคุณภาพ (Best Practice) จำนวน 5 คน เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ สภาพปัจจุบันของ การจัดการความรู้ของครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของ การจัดการความรู้ของครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นใน การจัดการความรู้ของครูด้านการจัดการเรียนรู้มากที่สุดคือ การให้ครูสามารถลดความซ้ำซ้อนของ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่สามารถวางโครงการการสอนและมอบงานให้ผู้เรียนปฏิบัติร่วมกันได้ จัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นบรรยากาศที่ดีในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่นและเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข การ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ในการเรียนรู้ ครูควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการ กำหนดเป้าหมายการประเมิน การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลสอดคล้องกับหลักสูตร การสอน ไปกระจายและเผยแพร่ เช่น การนำไปใช้ การส่งผลงานเข้าประกวดการจัดนิทรรศการ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Pearson & Moomaw (2005) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติของนักเรียนต่อ คุณภาพการปฏิบัติการเรียนการสอนของครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาทัศนคติของนักเรียนต่อ คุณภาพการปฏิบัติการเรียนการสอนของครู ด้านเทคนิคการสอน การวางแผนและเตรียมการสอน ความเกี่ยวข้องระหว่างครูกับนักเรียน ของโรงเรียนอาชีวศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐนิวยอร์ก จากการสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เรียนแผนกวิชาคอมพิวเตอร์ แผนกช่างไม้ แผนกศิลปะ และแผนก การปรุงอาหาร พบว่า 93% ต้องการได้ครูผู้สอนมีคุณภาพ โดยครูจะต้องมีใบอนุญาตการสอนที่ วิทยาลัยให้การรับรอง และครูจะต้องเพิ่มเทคนิคการสอนให้มากขึ้นและอยากให้มีการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนนอกสถานที่เพื่อจะได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและจากการสัมภาษณ์ครู พบว่า ครู อยากให้นักเรียนประเมินการสอนของครูเพื่อครูจะได้พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น และครูอยากให้มีการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Izumi(2002) ศึกษาถึงสาเหตุแห่งความสำเร็จ ของโรงเรียนประถม 8 แห่งใน แคลิฟอร์เนียจากการศึกษาพบว่า ครูใหญ่ของโรงเรียนเหล่านี้จะให้ความสำคัญกับวิธีการสอน หลักสูตร การพัฒนาครู ระเบียบวินัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ฯลฯ ครูใหญ่มีภาวะผู้นำสูงและมีวิสัยทัศน์ที่

ชัดเจน หลักสูตรมีส่วนสำคัญในการกำหนดผลการเรียนของนักเรียน การพัฒนาครูเน้นไปตามมาตรฐานที่รัฐ กำหนด โรงเรียนให้ความสำคัญกับคุณภาพของครูมากกว่าวุฒิการสอน ครูใหญ่โรงเรียนเหล่านี้ยืนยันด้วยว่าคุณภาพของครูเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

Pankonien (2005) ได้วิจัยเรื่องศูนย์ประเมินในฐานะรูปแบบของการพัฒนาทางวิชาชีพ สำหรับผู้นำโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ควรวางรูปแบบให้ศูนย์ประเมิน ทำการประเมินความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเป็นครูใหญ่อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ควรให้ครูใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนการสร้างแผนพัฒนาวิชาชีพในศูนย์ประเมิน ผู้รับผิดชอบของศูนย์ ประเมินควรจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรของสถานศึกษาในเขตการศึกษา เรื่องการสอนงานที่มีประสิทธิภาพและทักษะการประสานงานที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

Stefanov, I. B, (2011) ได้วิจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการเรียนแบบออนไลน์ของการเรียนรู้ของนักเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนสอนดนตรีมัธยมศึกษา ซึ่งในการวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยที่มีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนวิชาดนตรีแบบออนไลน์ และลักษณะของครู 9 ลักษณะที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่ถามครูและนักเรียนเกี่ยวข้อง กับโครงสร้างสภาพแวดล้อมของบทเรียนแบบออนไลน์ ต่อมานำข้อมูลที่ได้ไปสร้างคำถามสำหรับสัมภาษณ์ทั้งครูและนักเรียนเกี่ยวกับโครงสร้างของบทเรียนแบบออนไลน์ จากนั้นให้อธิบายการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างและบทบาทของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียนรวมทั้งลักษณะของบทเรียน แบบออนไลน์ สามารถทำให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ความกดดันในการเรียนรู้ลดลงเนื่องจาก มีความเป็นอิสระในการเรียนรู้ ดังนั้นจากการวิจัยสรุปได้ว่า ความรู้และเทคนิควิธีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน

Clarke(2013) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่ออิทธิพลของครูผู้นำ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำรวจปัจจัยที่ส่งผลต่ออิทธิพลของครูผู้นำ อิทธิพลต่อครูผู้นำและเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาใน Ontario, แคนาดา ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าแผนกในคณะกรรมการโรงเรียนซานเมือง โดยใช้การสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง พบว่า ความสามารถของครูผู้นำที่มีอิทธิพลต่อคนอื่น ๆ ได้รับผลกระทบจากปัจจัยทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งหัวหน้าแผนกในฐานะครูผู้นำได้รับการพัฒนาโดยใช้เลนส์คอนสตรัคติ ผลลัพธ์เหล่านี้จะช่วยให้โรงเรียนและครูผู้นำ เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้นของความต้องการสำหรับสภาพแวดล้อมการทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ และลดผลกระทบของการดำเนินงานทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า การที่โรงเรียนหรือองค์กรจะมีความสำเร็จได้นั้นสิ่งที่สำคัญก็คือ ผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือผู้นำครูที่ทุกสถานศึกษาต้องมีบุคคลเหล่านี้ในการช่วยบริหารจัดการองค์กรต่อจากผู้อำนวยการสถานศึกษา หน้าที่หลักของครูคือการ

จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ สิ่งสำคัญก็คือครูต้องเรียนรู้จากซึ่งกันและกัน เรียนรู้จากครูที่มีความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ทั้งด้านการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้การประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง โดยภาวะผู้นำครูเป็นสิ่งที่ครูทุกคนต้องมีและได้รับการพัฒนา เพื่อให้การบริหารจัดการในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่ความสำเร็จของสถานศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

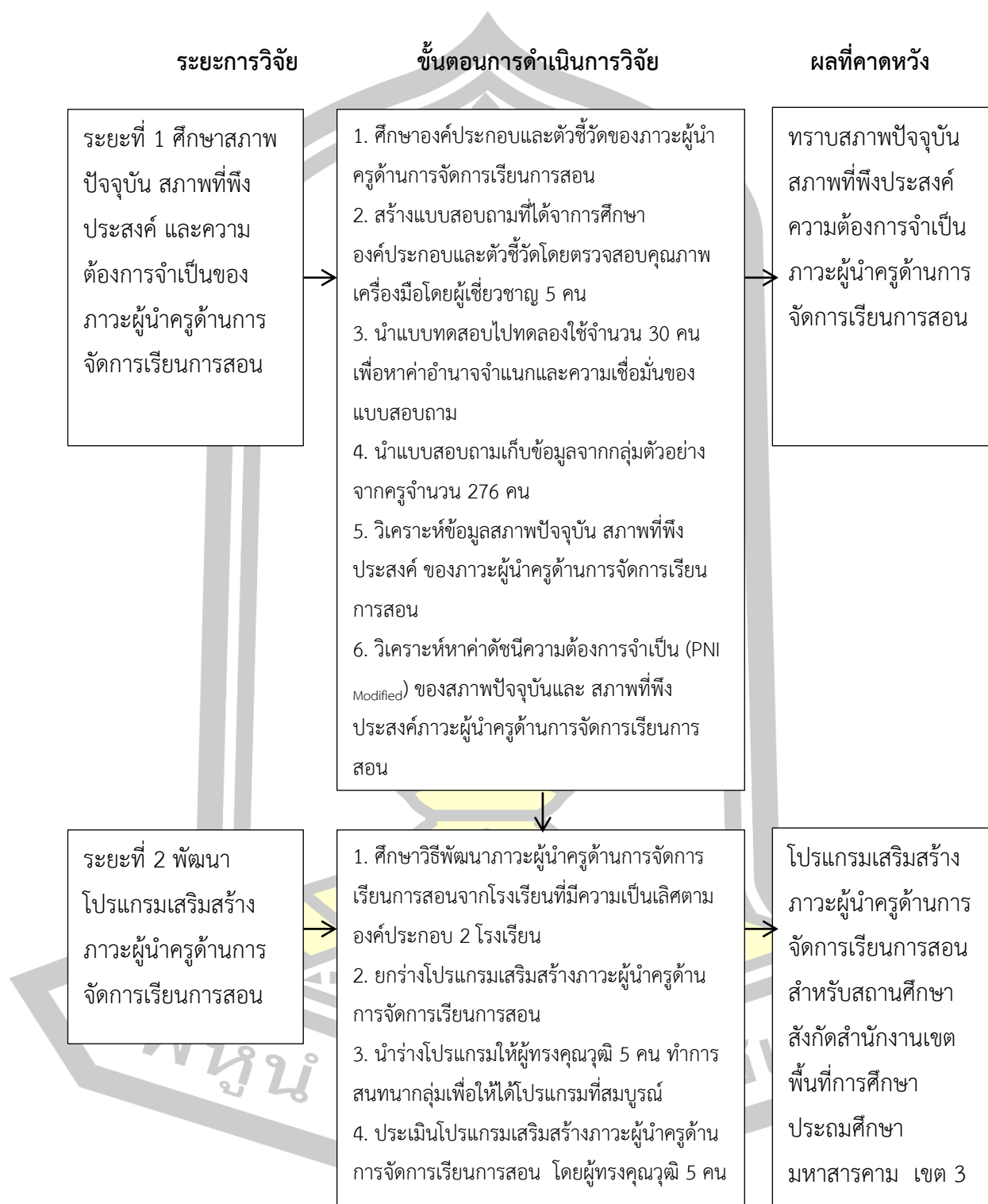
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน
2. สร้างแบบสอบถามที่ได้จากการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน
3. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากครูจำนวน 276 คน
5. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน
6. วิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน

ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. ศึกษาวิธีพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนจากโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศตามองค์ประกอบ 2 โรงเรียน
2. ยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
3. นำร่างโปรแกรมให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ทำการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้โปรแกรมที่สมบูรณ์
4. ประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน

โดยระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง แสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ระยะการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

รายละเอียดการวิจัยแต่ละระยะมีดังต่อไปนี้

**ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของ
ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3**

1.วิธีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัย ตลอดจนแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการ
ทางการบริหาร ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน และทำการวิเคราะห์ข้อมูล
โดยการสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่ได้รับรวบรวมได้ แล้ว
นำมาสร้างข้อสรุปเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ
คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3)
การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง 4) การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการ
เรียนรู้ นำองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มาใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และ
สภาพที่พึงประสงค์ ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม จากการสังเคราะห์และร่างองค์ประกอบตัวชี้วัด
ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ คือ
มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไปและมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนหรือ
บริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 7 ปี เพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบสอบถามตามองค์ประกอบ
ตัวชี้วัดของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษาต่อไป โดยที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5
คน ประกอบด้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนิธวา คามดิษฐ์ ปริญญาเอก การบริหารการศึกษา
อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณพล อินตะเสนา ปริญญาเอก ภาษาไทย อาจารย์
ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นายเรืองยศ พจนนุสนธิ์ วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียน
หนองไผ่วิทยกิจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

นายมนูญ สุพรรณฝ้าย วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยอีสาน ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนโพนงามโพนสว่าง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

นายณัด เสดเตมีย์ วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การพัฒนา
หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยอีสาน ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโคก
กลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและความ
เชื่อมั่นของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากครูจำนวน 276 คน

5. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของภาวะผู้นำครูด้านการ
จัดการเรียนการสอน

6. วิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ของสภาพปัจจุบันและ
สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 145 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 986 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 276 คน โดยการเทียบจำนวนประชากร
ทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan และจากนั้นใช้วิธีการกำหนด
ตามสัดส่วนแบ่งเป็นครูโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 34 คน ครูโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 120 คน
และครูโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 122 คน ผู้วิจัยจึงดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการสุ่ม
แบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นหน่วยของการสุ่ม
เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 7

ตาราง 7 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขนาดโรงเรียน	จำนวนคน (N)	กลุ่มตัวอย่าง (n)
โรงเรียนขนาดใหญ่	122	34
โรงเรียนขนาดกลาง	430	120
โรงเรียนขนาดเล็ก	434	122
รวม	986	276

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในชั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องภาวะผู้นำครูสำหรับสถานศึกษา

3.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือและออกแบบเครื่องมือการวิจัย

3.3 สร้างแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำแนกเนื้อหาตามองค์ประกอบได้ 4 องค์ประกอบ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3.4 นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาตามนิยามศัพท์ และปรับแก้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และเลือกข้อคำถามที่ใช้ได้

3.5 นำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective

Congruence) หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามโดยได้ปรับปรุงข้อคำถามตามผู้เชี่ยวชาญแนะนำซึ่งข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกข้อ

3.6 การตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงและการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน คือโรงเรียนบ้านประสุข สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 และโรงเรียนบ้านอุโลก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อคำถามกับคะแนนรวม (Item Total correlation) ตามสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ได้ค่ามากกว่า 0.770 ทุกข้อ และทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่า 0.793

3.7 จัดทำแบบสอบถามฉบับจริง นำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยโรงเรียนที่สุ่มได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม พร้อมส่งแบบสอบถามด้วยตนเองโดยตรง ทั้งหมด 276 ฉบับ ตอบกลับ 276 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์โดยส่งทั้งหมด

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำข้อมูล ดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1.1 ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

5.1.2 กำหนดรหัส ให้คะแนน และบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ใช้การวิเคราะห์ ค่าความถี่ และร้อยละ

5.2.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

5.2.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำ

ข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$ เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

6.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ

6.1.1 ดัชนีความสอดคล้อง

6.1.2 ค่าอำนาจจำแนก

6.1.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

6.2 สถิติพื้นฐาน

6.2.1 ร้อยละ

6.2.2 ค่าเฉลี่ย

6.2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2.4 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$

**ระยะที่ 2 : การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3**

1.วิธีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

การดำเนินการการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบ่ง
ออกเป็น 4 ขั้นตอน

1. ศึกษาวิธีพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนจากโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศตามองค์ประกอบ 2 โรงเรียน

ศึกษาเนื้อหาในรายละเอียดของด้านต่าง ๆ ตามลำดับความต้องการจำเป็นจากลำดับที่ 1 ถึง ลำดับที่ 4 ได้แก่ 4 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง 4) การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่โรงเรียนบ้านโนนเมืองสองคอน และโรงเรียนบ้านม่วงใหญ่ดอนน้อยวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูวิชาการ มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการยกย่อง

2. ยกย่องโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

นำข้อมูลจากระยะ 1 และ การศึกษาโรงเรียนที่เป็นเลิศ มาใช้ประกอบในการร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 (จัดทำคู่มือการใช้โปรแกรม)

3. นำร่างโปรแกรมให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ทำการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้โปรแกรมที่สมบูรณ์

นำร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่ ห้องประชุมโรงเรียนหนองโกวิทกิจ โดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้โปรแกรมฉบับสมบูรณ์

4. นำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรม

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลที่ทำการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ คือมีวุฒิปริญญาโททางการศึกษา และมีประสบการณ์ด้านการบริหารหรือการสอนไม่น้อยกว่า 7 ปี ดังต่อไปนี้

อาจารย์ ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์ วุฒิกการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต การบริหาร และพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารและพัฒนา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นายสิรภพ สารโพธิ์ วุฒิกการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต การบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านวังจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

นายรังสฤทธิ วาทยธธา วุฒิกการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต วิจัยและ ประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองโกวิทวิทยกิจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

นางขวัญพัฒน์ ไกรศรีทุม วุฒิกการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนหนองโกวิทวิทยกิจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

นางสาววรรกมล วงษ์ศิลป์ วุฒิกการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต การบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนหนองโกวิทวิทยกิจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ผู้ให้ข้อมูลทำหน้าที่ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรม ผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่จะนำ โปรแกรมไปใช้ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

นางทิพย์วิมล ดวงเวียงคำ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

นายบุญทัน มาลี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโคก กลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

นายกิจภูมิ บุญอบ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้าน หนองสระพังโนนสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

นายเสถียร ทองดี ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองกุงศาลา น้ำ เทียงวิทยากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

นายสมชัย พาโนมัย ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดอนจำปา ดอนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรม คือ แบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับมากที่สุด

4 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับมาก

3 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับปานกลาง

2 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับน้อย

1 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับน้อยที่สุด

ซึ่งได้มาจากการดำเนินการพัฒนาขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขององค์ประกอบโปรแกรมแล้วกำหนดประเด็นสำคัญที่จะประเมินจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา แล้วนำมาสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมประเด็น

3.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 ศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบของโปรแกรม

3.2.2 กำหนดประเด็นสำคัญที่จะประเมิน คือ องค์ประกอบของโปรแกรม

ประกอบด้วยอะไรบ้าง นำมาเขียนคำถามให้ครอบคลุมประเด็นทุกประเด็น

3.2.3 นำแบบประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ที่สร้างขึ้นได้ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ความถูกต้องของสำนวนภาษา และปรับปรุงตามคำแนะนำ

3.2.4 นำแบบประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ไปให้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความเหมาะสม และความชัดเจนของข้อคำถาม ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) พบว่าทุกข้อคำถามได้ค่า IOC เป็น 1

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

5. การจัดการกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินโปรแกรม มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลมาประมวลผลทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นที่มีต่อโปรแกรม โดยการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบต่างๆ ของโปรแกรมว่ามีความเหมาะสม และความเป็นไปได้เพียงใดโดยใช้การประเมินผลทางสถิตินำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์การแปลค่าความหมายเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4.51-5.00 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับมาก

2.51-3.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับน้อย

1.00-1.50 หมายความว่า มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ระดับน้อยที่สุด

6. สถิติใช้วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ลำดับการนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่างๆ ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
D (Degree of Success)	แทน	สภาพปัจจุบัน
I (Important)	แทน	สภาพที่พึงประสงค์
PNI modified	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเป็น 2 ระยะตามลำดับดังนี้
ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของ ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคามเขต 3

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม วุฒิการศึกษา ขนาดโรงเรียน ผู้วิจัย วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าร้อยละ ดังตาราง 8 ดังนี้

ตาราง 8 จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	102	36.96
1.2 หญิง	174	63.04
รวม	276	100
2. ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม		
2.1 ครูผู้ช่วย	51	18.48
2.2 ครู	91	32.97
2.3 ครูชำนาญการ	41	14.86
2.4 ครูชำนาญการพิเศษ	93	33.69
รวม	276	100
3. วุฒิการศึกษา		
3.1ปริญญาตรี	240	86.96
3.2 ปริญญาโท	36	13.04
รวม	276	100

ตาราง 8 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
4. ขนาดโรงเรียน		
4.1 ขนาดเล็ก	122	44.20
4.2 ขนาดกลาง	120	43.48
4.3 ขนาดใหญ่	34	12.32
รวม	276	100

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างครูที่ทำการตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 102 คน คิดเป็นร้อยละ 36.96 และเพศหญิง 174 คน คิดเป็นร้อยละ 63.04 เกี่ยวกับตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการตอบแบบสอบถามครูผู้ช่วย 51 คน คิดเป็นร้อยละ 18.48 ครู 91 คน คิดเป็นร้อยละ 32.97 ครูชำนาญการ 41 คน คิดเป็นร้อยละ 14.86 ครูชำนาญการพิเศษ 93 คน คิดเป็นร้อยละ 33.69 เกี่ยวกับวุฒิการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ทำการตอบส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 86.96 ปริญญาโทจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 13.04 เกี่ยวกับขนาดโรงเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก 122 คน คิดเป็นร้อยละ 44.20 โรงเรียนขนาดกลาง 120 คน คิดเป็นร้อยละ 43.48 โรงเรียนขนาดใหญ่ 34 คน คิดเป็นร้อยละ 12.32

1.2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แสดงในตาราง 9 – 13

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะ
ผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวม

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการ จัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับ ผู้เรียน	3.89	0.60	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	3.91	0.64	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด
3. การประเมินผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียนตามสภาพจริง	3.88	0.62	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด
4. การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่ เอื้อต่อการเรียนรู้	3.99	0.67	มาก	4.84	0.37	มากที่สุด
โดยรวม	3.92	0.63	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด

จากตาราง 9 พบว่าสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = 3.92$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุดคือ ข้อ 4 การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมา คือ ข้อ 2
การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมาคือ ข้อ 1. การพัฒนาหลักสูตรให้
สอดคล้องกับผู้เรียน ($\bar{X} = 3.89$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 3. การประเมินผลการเรียนรู้ของ
ผู้เรียนตามสภาพจริง ($\bar{X} = 3.88$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X}
= 4.81) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก
มากไปน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 4. การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (\bar{X}
= 4.84) รองลงมาคือ ข้อ 1. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.81$) กับ ข้อ 2 การ
จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.81$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3. การประเมินผล
การเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ($\bar{X} = 4.80$)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำ
ครูด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการ จัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน						
1. การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นของ ผู้เรียน	3.91	0.56	มาก	4.83	0.38	มากที่สุด
2. การกำหนดจุดประสงค์เนื้อหาที่จะ ใช้สอน	3.89	0.58	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด
3. การคัดเลือกเนื้อหาตามจุดประสงค์	3.86	0.66	มาก	4.82	0.38	มากที่สุด
4. การจัดรวบรวมลำดับเนื้อหา สาระ ประสบการณ์การเรียนรู้	3.93	0.64	มาก	4.84	0.37	มากที่สุด
5. การคัดเลือกและจัดลำดับ ประสบการณ์การเรียนรู้	3.89	0.60	มาก	4.82	0.39	มากที่สุด
6. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์ การเรียนรู้	3.88	0.60	มาก	4.80	0.41	มากที่สุด
7. การกำหนดวิธีวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของ หลักสูตร	3.91	0.58	มาก	4.77	0.43	มากที่สุด
โดยรวม	3.89	0.60	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด

จากตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ด้านการ
พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$)และเมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ
ข้อ 4 การจัดรวบรวมลำดับเนื้อหาสาระประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมาคือ ข้อ 1
การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.91$) กับข้อ 7 การ
กำหนดวิธีวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.91$) และข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 3 การคัดเลือกเนื้อหาตามจุดประสงค์($\bar{X} = 3.86$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 4. การจัดรวบรวมลำดับเนื้อหา สาระประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.84$) รองลงมาคือ ข้อ 1. การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.83$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 7. การกำหนดวิธีวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.77$)

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และร่วมวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	3.91	0.65	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด
2. ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.91	0.62	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด
3. ส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน	3.97	0.67	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด
4. ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานจากการเรียนรู้ ตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม	3.90	0.62	มาก	4.82	0.38	มากที่สุด
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการเรียนรู้	3.88	0.66	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด

ตาราง 11 (ต่อ)

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	3.88	0.64	มาก	4.82	0.38	มากที่สุด
โดยรวม	3.91	0.64	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด

จากตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 3. ส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมาคือ ข้อ 1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และร่วมวางแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.91$) กับข้อ 2. ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.91$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการเรียนรู้ กับ ข้อ 6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ($\bar{X} = 3.91$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 4. ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานจากการเรียนรู้ ตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม และ ข้อ 6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ($\bar{X} = 4.82$) รองลงมาคือ ข้อ 2. ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และ ข้อ 5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.81$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และร่วมวางแผนการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ และ ข้อ 3. ส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.80$)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำ
ครูด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการ จัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง						
1. ประเมินผลผู้เรียนจากพฤติกรรม ทักษะ กระบวนการทำงาน	3.90	0.61	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด
2. ประเมินเพื่อพัฒนาจุดเด่นและ ความสามารถผู้เรียน	3.91	0.59	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด
3. ประเมินความสามารถของผู้เรียนใน การถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง	3.85	0.62	มาก	4.82	0.39	มากที่สุด
4. ประเมินด้านต่างๆ ด้วยวิธีที่ หลากหลาย	3.91	0.63	มาก	4.82	0.38	มากที่สุด
5. ประเมินผลงานของผู้เรียนที่เกิดจาก การบูรณาการความรู้ความสามารถ หลาย ๆ ด้าน	3.87	0.58	มาก	4.80	0.41	มากที่สุด
6. ครูร่วมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่าง ต่อเนื่อง	3.86	0.65	มาก	4.77	0.42	มากที่สุด
โดยรวม	3.88	0.62	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด

จากตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ด้านการ
ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 2. ประเมินเพื่อพัฒนาจุดเด่นและความสามารถผู้เรียน และ ข้อ 4. ประเมินด้าน
ต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมาคือ ข้อ 1. ประเมินผลผู้เรียนจากพฤติกรรม ทักษะ
กระบวนการทำงาน ($\bar{X} = 3.90$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 6. ครูร่วมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง

ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.86$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 3. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง และ ข้อ 4. ประเมินด้านต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.82$) รองลงมาคือ ข้อ 1. ประเมินผลผู้เรียนจากพฤติกรรม ทักษะกระบวนการทำงาน ($\bar{X} = 4.81$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 6. ครูร่วมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.77$)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครู ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้						
1. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นไปในทางที่ต้องการ	3.91	0.64	มาก	4.85	0.36	มากที่สุด
2. ครูมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนไว้เพียงพอ	3.87	0.70	มาก	4.81	0.40	มากที่สุด
3. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีและเทคนิคที่หลากหลาย	3.95	0.67	มาก	4.86	0.35	มากที่สุด
4. ครูมีการจัดสื่อการเรียนการสอนและห้องเรียนที่ดึงดูดความสนใจ	3.91	0.62	มาก	4.81	0.39	มากที่สุด
5. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนหลาย ๆ ด้าน	3.97	0.65	มาก	4.83	0.38	มากที่สุด

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้						
6. ครูมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน	4.04	0.70	มาก	4.83	0.37	มากที่สุด
7. ครูมีกัลยาณมิตร มีคุณธรรมและจริยธรรม	4.30	0.70	มาก	4.88	0.32	มากที่สุด
โดยรวม	3.99	0.67	มาก	4.84	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 7. ครูมีกัลยาณมิตร มีคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาคือ ข้อ 6. ครูมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ($\bar{X} = 4.04$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 2. ครูมีการจัดสิ่งแวดล้อมความสะอาดในชั้นเรียนไว้เพียงพอ ($\bar{X} = 3.87$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 7. ครูมีกัลยาณมิตร มีคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.88$) รองลงมาคือ ข้อ 3. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีและเทคนิคที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.86$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 2. ครูมีการจัดสิ่งแวดล้อมความสะอาดในชั้นเรียนไว้เพียงพอ และ ข้อ 4. ครูมีการจัดสื่อการเรียนการสอนและห้องเรียนที่ดึงดูดความสนใจ ($\bar{X} = 4.81$)

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดัง

ตาราง 14 - 18

ตาราง 14 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I)	PNI modified (I-D/D)	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน	3.89	4.81	0.2365	2
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.91	4.81	0.2302	3
3. การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง	3.88	4.80	0.2371	1
4. การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	3.99	4.84	0.2130	4

จากตาราง 14 พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง (PNI modified = 0.2371) ลำดับที่ 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน (PNI modified = 0.2365) ลำดับที่ 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (PNI modified = 0.2302) ลำดับที่ 4 ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (PNI modified = 0.2130)

ตาราง 15 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I)	PNI modified (I-D/D)	ลำดับความถี่ความต้องการจำเป็น
- ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน				
1. การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน	3.91	4.83	0.2353	5
2. การกำหนดจุดประสงค์เนื้อหาที่จะใช้สอน	3.89	4.81	0.2365	4
3. การคัดเลือกเนื้อหาตามจุดประสงค์	3.86	4.82	0.2487	1
4. การจัดรวบรวมลำดับเนื้อหาสาระประสบการณ์การเรียนรู้	3.93	4.84	0.2316	6
5. การคัดเลือกและจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้	3.89	4.82	0.2391	2
6. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้	3.88	4.80	0.2371	3
7. การกำหนดวิธีวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร	3.91	4.77	0.2199	7

จากตาราง 15 พบว่าลำดับความถี่ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน เรียงลำดับความถี่ความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ข้อ 3. การคัดเลือกเนื้อหาตามจุดประสงค์ (PNI modified =0.2487) ลำดับที่ 2 ข้อ 5. การคัดเลือกและจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ (PNI modified =0.2391) ลำดับที่ 3 ข้อ 6. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้ (PNI modified = 0.2371)

ตาราง 16 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified และลำดับความถี่ความต้องการจำเป็น ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพพึงประสงค์ (I)	PNI modified (I-D/D)	ลำดับความต้องการจำเป็น
- ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และร่วมวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	3.91	4.80	0.2276	5
2. ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.91	4.81	0.2302	4
3. ส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน	3.97	4.80	0.2091	6
4. ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานจากการเรียนรู้ ตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม	3.90	4.82	0.2359	3
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการเรียนรู้	3.88	4.81	0.2397	2
6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	3.88	4.82	0.2423	1

จากตาราง 16 พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ข้อ 6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (PNI modified = 0.2423) ลำดับที่ 2 ข้อ 5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการเรียนรู้ (PNI modified = 0.2397) ลำดับที่ 3 ข้อ 4. ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานจากการเรียนรู้ ตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม (PNI modified = 0.2359)

ตาราง 17 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพพึงประสงค์ (I)	PNI modified (I-D/D)	ลำดับความต้องการจำเป็น
- ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง				
1. ประเมินผลผู้เรียนจากพฤติกรรมทักษะ กระบวนการทำงาน	3.90	4.81	0.2333	4
2. ประเมินเพื่อพัฒนาจุดเด่นและความสามารถผู้เรียน	3.91	4.80	0.2276	6
3. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้สู่ชีวิตจริง	3.85	4.82	0.2519	1
4. ประเมินด้านต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลาย	3.91	4.82	0.2327	5
5. ประเมินผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน	3.87	4.80	0.2403	2
6. ครูร่วมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง	3.86	4.77	0.2358	3

จากตาราง 17 พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ข้อ 3. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง (PNI modified =0.2519) ลำดับที่ 2 ข้อ 5. ประเมินผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน (PNI modified =0.2403) ลำดับที่ 3 ข้อ 6. ครูร่วมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (PNI modified = 0.2358)

ตาราง 18 แสดงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

องค์ประกอบภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I)	PNI modified (I-D/D)	ลำดับความต้องการจำเป็น
- ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้				
1. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นที่ไปในทางที่ต้องการ	3.91	4.85	0.2404	2
2. ครูมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนไว้เพียงพอ	3.87	4.81	0.2429	1
3. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีและเทคนิคที่หลากหลาย	3.95	4.86	0.2304	3
4. ครูมีการจัดสื่อการเรียนการสอนและห้องเรียนที่ดึงดูดความสนใจ	3.91	4.81	0.2302	4
5. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนหลาย ๆ ด้าน	3.97	4.83	0.2166	5
6. ครูมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน	4.04	4.83	0.1955	6
7. ครูมีกัลยาณมิตร มีคุณธรรมและจริยธรรม	4.30	4.88	0.1349	7

จากตาราง 18 พบว่าลำดับความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ข้อ 2. ครูมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนไว้เพียงพอ (PNI modified =0.2429) ลำดับที่ 2 ข้อ 1. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นที่ไปในทางที่ต้องการ

(PNI modified = 0.2404) ลำดับที่ 3 ข้อ 3. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีและเทคนิคที่หลากหลาย (PNI modified = 0.2304)

ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตอนที่ 1 การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice)

1. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินการ ด้านภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวน 4 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ปรากฏรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนที่ 1 โรงเรียนบ้านโนนเมืองสองคอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นโรงเรียนขนาดกลางที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความโดดเด่นหลายด้าน ได้แก่ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศทุกวิชาและนักเรียนได้คะแนนวิชาภาษาอังกฤษสูงสุดระดับเขตพื้นที่ ชนะเลิศศตวรรษที่ 21 ระดับประถมศึกษา กีฬา สพฐ. ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เป็นตัวแทนไปแข่งระดับภาค มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรด้านทุจริต การจัดการเรียนการสอนวิทยาการคำนวณ การจัดการเรียนการสอน Active Learning การจัดการเรียนการสอน STEM Education การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3ReC)

ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ นายบุญชิต รัตนแสง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนเมืองสองคอน วุฒิกการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง และนายธีระเดช สิงห์ขรณ์ ครูวิชาการ วุฒิการศึกษา อุตสาหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โรงเรียนที่ 2 โรงเรียนบ้านม่วงใหญ่ดอนน้อยวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความโดดเด่นหลายด้าน ได้แก่ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศทุกวิชาและในปีการศึกษา 2561 มีนักเรียนได้คะแนนวิชาวิทยาศาสตร์สูงสุดระดับเขตพื้นที่ รางวัล Best Practice สถานศึกษาพอเพียงตามแนวพระราชารระดับโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรด้านทุจริต การจัดการเรียนการสอนวิทยาการคำนวณ การจัดการเรียนการสอน Active Learning การจัดการเรียนการสอน STEM Education การจัดการ

เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3ReC)

ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ นายเรืองเดช สีหาอินทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วงใหญ่ดอนน้อย วิทยา วุฒิกิจการศึกษาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ นายสุพลศิลป์ ศรีกลางค์ ครูวิชาการ วุฒิกิจการศึกษาศึกษามหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตมหาสารคาม

1.1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน

“...โรงเรียนมีการจัดการประชุมทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตร ขับเคลื่อนหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนโดยเฉพาะในด้านวิชาการ มีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยมอบหมายให้ครูศึกษาระบวนการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่การศึกษาความต้องการผู้เรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร วิธีการประเมินผลของหลักสูตร ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ 1 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

“...ครูทำการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรที่ต้องการให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด ตั้งแต่กระบวนการพัฒนาหลักสูตร จนถึงการประเมินผลการใช้หลักสูตร ร่างหลักสูตรเสนอต่อที่ประชุมโรงเรียน ที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ขับเคลื่อนหลักสูตรให้เกิดขึ้นและมีคณะกรรมการดำเนินการติดตามกำกับดูแลการใช้หลักสูตร...”

(ครูโรงเรียนที่ 1 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนควรมีความรู้ในหลักสูตร มีการศึกษาโครงสร้างและรายละเอียดหลักสูตร นำไปสู่การจัดทำหลักสูตร เสนอที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และมอบหมายให้ครูนำหลักสูตรที่ได้ไปบูรณาการลงในแผนการจัดการเรียนรู้และลงสู่การจัดการเรียนการสอน โดยศึกษาและพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยตลอดเวลา...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ 2 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

“...ครูต้องรู้เรื่องหลักสูตร ศึกษาพัฒนาหลักสูตร นำหลักสูตรนั้นไปสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน พัฒนาหลักสูตรนั้นให้ทันสมัยตลอดเวลา...”

(ครูโรงเรียนที่ 2 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

ตาราง 19 สังเคราะห์ความถี่แนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน

แนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน	ความถี่
1. ประชุมทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	3
2. ศึกษาโครงสร้างและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร	4
3. นำหลักสูตรมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน	3
4. ติดตาม กำกับ ดูแลการใช้หลักสูตร	2
5. พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยตลอดเวลา	2

จากตาราง 19 พบว่าแนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน สรุปได้ดังนี้

1. ประชุมทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
2. ศึกษาโครงสร้างและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร
3. นำหลักสูตรมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน
4. ติดตาม กำกับ ดูแลการใช้หลักสูตร
5. พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยตลอดเวลา

1.2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

“...โรงเรียนมีการกำหนดเป็นนโยบายให้ครูผู้สอนใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบการเรียนรู้ ส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ หรือแม้กระทั่งเมื่อจบกิจกรรมการเรียนรู้แล้วนั้นผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ 1 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

“...ครูเน้นการลงมือปฏิบัติ เช่น กิจกรรมการทำโครงงาน โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในสิ่งที่เรียน เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันออกแบบการเรียนรู้ ...”

(ครูโรงเรียนที่ 1 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

“...การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมในการเรียน มีการส่งเสริมในการการจัดกิจกรรม จัดประสบการณ์ที่มีความหลากหลาย ทำให้ผู้เรียนรักในสิ่งที่เรียน ใฝ่เรียนรู้ในสิ่งที่สอน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ 2 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

“...ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมตั้งแต่การออกแบบการเรียนรู้ การสร้างผลงานในกิจกรรมที่เรียน มีส่วนร่วมในการแสดงออกแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตั้งปัญหา แก้ปัญหา...”

(ครูโรงเรียนที่ 2 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

ตาราง 20 สังกะระห์ความถี่แนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียน การสอน จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความถี่
1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้	4
2. จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย	1
3. ส่งเสริมผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมที่สนใจและมีความถนัด	3
4. ใช้เทคโนโลยีมาช่วยส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้	1
5. ผู้เรียนสามารถนำกิจกรรมนั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	1
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น	1

จากตาราง 20 พบว่าแนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้
2. จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย
3. ส่งเสริมผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมที่สนใจและมีความถนัด
5. ผู้เรียนสามารถนำกิจกรรมนั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น

1.3 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง

“...โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและมีความรอบด้าน ไม่ใช่เฉพาะการประเมินเอกสารอย่างเดียว ประเมินในด้านอื่นๆ ร่วมด้วย เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น ความสามารถด้านวิชาการ ความสามารถด้านกีฬา เป็นต้น...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ 1 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

“...ครูมีการวัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การทำแบบทดสอบ การลงมือปฏิบัติ เป็นต้น และทำการประเมินหลายๆ ด้าน เช่น ด้านการลงมือทำจริงให้เด็กได้เรียนรู้ปัญหาจากการปฏิบัติ ...”

(ครูโรงเรียนที่ 1 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนกำหนดให้มีแผนการวัดผลและประเมินผล วัดผลตามตัวชี้วัดหรือบริบทที่สอน โดยวัดจากสภาพจริงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง เพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียนต่อไป...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ 2 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

“...ครูทำการวัดผลตามสภาพความจริง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล วัดผลต้องสอดคล้องกับหลักสูตรที่ใช้สอน และใช้เครื่องมือที่หลากหลาย มีการวัดและประเมินผลหลายๆ ด้าน...”

(ครูโรงเรียนที่ 2 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

ตาราง 21 สังเคราะห์ความถี่แนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง

แนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง	ความถี่
1. วัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย	4
2. วัดและประเมินผลรอบด้าน	4
3. สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวัดประเมินผลไปใช้ส่งเสริมจุดเด่นผู้เรียนได้	2
4. วัดผลและประเมินจากบริบทที่ใช้สอน	1
5. ผู้สอนมีแผนในการวัดผลและประเมินผล	1

จากตาราง 21 พบว่าแนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง สรุปได้ดังนี้

1. วัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย
2. วัดและประเมินผลรอบด้าน

3. สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวัดประเมินผลไปใช้ส่งเสริมจุดเด่นผู้เรียนได้
4. วัดผลและประเมินจากบริบทที่ใช้สอน
5. ผู้สอนมีแผนในการวัดผลและประเมินผล

1.4 การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

“...โรงเรียนมีบทบาทในการสร้างความตระหนักของครูมีความเป็นกัลยามิตรต่อผู้เรียน ในการสร้างบรรยากาศหรือกิจกรรมนั้นผู้เรียนอาจมีความไม่เท่ากันในเรื่องความรู้ ในเรื่องขีดความสามารถ ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทุกครั้งที่ทำการสอน มีการทำกิจกรรม PLC อย่างต่อเนื่อง ในการช่วยเหลือเพื่อนครูในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนของตนเอง และผู้อื่น มีการส่งเสริมให้มีการเทคนิคการสอน สื่อการสอนที่เร้าความสนใจผู้เรียน รวมทั้งมีแผนการสนับสนุนด้านอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นในชั้นเรียน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ 1 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

“...มีการใช้การ PLC กับคณะครูในวิชาที่สอน และนำไปบูรณาการในการเรียนการสอนวิชาอื่น มีการสอดแทรกเนื้อหา มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในชั้นเรียน เช่น ใช้สื่อ DLTV สื่ออินเทอร์เน็ต ...”

(ครูโรงเรียนที่ 1 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

“...โรงเรียนสนับสนุนให้ครูจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้สวยงามเพื่อให้เกิดการดึงดูด เร้าความสนใจของผู้เรียน ให้มีความหลากหลายในชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็นสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์อำนวยความสะดวก เทคโนโลยีต่างๆ ที่โรงเรียนสนับสนุนได้ มีการวางแผนการใช้งบประมาณให้ครูได้จัดห้องสอดคล้องกับชั้นเรียนและตรงตามสภาพ ตรงตามเนื้อหาที่สอน ที่สำคัญที่สุดคือตัวผู้สอนต้องใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนผ่านหลักสูตรที่ต้องการ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ 2 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

“...บรรยากาศในชั้นเรียนในแต่ละชั้นเรียนในแต่ละวิชาไม่เหมือนกัน ครูต้องสร้างสิ่งเร้าเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะต้องเรียนในแต่ละวิชานั้นให้ไปในทิศทางที่ครูต้องการ สร้างความเป็นกันเองให้ผู้เรียนสามารถกล้าสอบถามกล้าปรึกษาครูได้ มีการใช้สื่อการสอน สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย...”

(ครูโรงเรียนที่ 2 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 : สัมภาษณ์)

ตาราง 22 สังเคราะห์ความถี่แนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

แนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อ การเรียนรู้	ความถี่
1. ครูมีความเป็นกัลยาณมิตร	1
2. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	1
3. มีการใช้ PLC เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน	2
4. ครูใช้สื่อที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจ	4
5. อุปกรณ์อำนวยความสะดวกในชั้นเรียนเพียงพอ	2
6. จัดชั้นเรียนได้ตรงตามสภาพและเนื้อหาที่สอน	1
7. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน	1
8. ครูใช้วิธีการสอนและเทคนิคที่หลากหลาย	2

จากตาราง 22 พบว่าแนวทางในการดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

1. ครูมีความเป็นกัลยาณมิตร
2. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. มีการใช้ PLC เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
4. ครูใช้สื่อที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจ
5. อุปกรณ์อำนวยความสะดวกในชั้นเรียนเพียงพอ
6. จัดชั้นเรียนได้ตรงตามสภาพและเนื้อหาที่สอน
7. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน
8. ครูใช้วิธีการสอนและเทคนิคที่หลากหลาย

ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้จากกระยะที่ 1 มาทำการสังเคราะห์วิธีการจัดการเรียนสอนร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ดังตาราง 23

ตาราง 23 ผลการสังเคราะห์แนวทางในการจัดการเรียนการสอน

ศึกษาสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์	ศึกษา Best Practice	แนวทางในการจัดการเรียนการสอน
- ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน		
1. การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน 2. การกำหนดจุดประสงค์เนื้อหาที่จะใช้สอน 3. การคัดเลือกเนื้อหาตามจุดประสงค์ 4. การจัดรวบรวมลำดับเนื้อหาสาระประสบการณ์การเรียนรู้ 5. การคัดเลือกและจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ 6. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้ 7. การกำหนดวิธีวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร	1. ประชุมทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร 2. ศึกษาโครงสร้างและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 3. นำหลักสูตรมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน 4. ติดตาม กำกับ ดูแลการใช้หลักสูตร 5. พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยตลอดเวลา	1. ประชุมทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร 2. ศึกษาโครงสร้างและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 3. การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน 4. การกำหนดจุดประสงค์หลักสูตร 5. การคัดเลือกเนื้อหาตามจุดประสงค์ 6. การรวบรวมเนื้อหาสาระประสบการณ์การเรียนรู้ 7. การคัดเลือกและจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ 8. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้ 9. การกำหนดวิธีวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร 10. นำหลักสูตรมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน 11. ติดตาม กำกับ ดูแลการใช้หลักสูตร 12. พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยตลอดเวลา

ตาราง 23 (ต่อ)

ศึกษาสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์	ศึกษา Best Practice	แนวทางในการจัดการเรียนการสอน
- ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
<p>1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และร่วมวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้</p> <p>2. ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย</p> <p>3. ส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน</p> <p>4. ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานจากการเรียนรู้ ตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม</p> <p>5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการเรียนรู้</p> <p>6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง</p>	<p>1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้</p> <p>2. จัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย</p> <p>3. ส่งเสริมผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมที่สนใจและมีความถนัด</p> <p>5. ผู้เรียนสามารถนำกิจกรรมนั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้</p> <p>6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น</p>	<p>1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้</p> <p>2. สร้างองค์ความรู้ด้วยกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย</p> <p>3. ส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน</p> <p>4. ส่งเสริมผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมที่สนใจและมีความถนัด</p> <p>5. ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม</p> <p>6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการเรียนรู้</p> <p>7. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง</p>

ตาราง 23 (ต่อ)

ศึกษาสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์	ศึกษา Best Practice	แนวทางในการจัดการเรียนการสอน
- ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง		
1. ประเมินผลผู้เรียนจากพฤติกรรม ทักษะ กระบวนการทำงาน 2. ประเมินเพื่อพัฒนาจุดเด่นและความสามารถผู้เรียน 3. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง 4. ประเมินด้านต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลาย 5. ประเมินผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน 6. ครูร่วมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	1. วัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย 2. วัดและประเมินผลรอบด้าน 3. สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวัดประเมินผลไปใช้ส่งเสริมจุดเด่นผู้เรียนได้ 4. วัดผลและประเมินจากบริบทที่ใช้สอน 5. ผู้สอนมีแผนในการวัดผลและประเมินผล	1. ผู้สอนมีแผนในการวัดผลและประเมินผล 2. วัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย 3. วัดและประเมินผลรอบด้าน 4. สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวัดประเมินผลไปใช้ส่งเสริมจุดเด่นผู้เรียนได้ 5. วัดผลและประเมินจากบริบทที่ใช้สอน 6. ครูร่วมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 7. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง

พหุบัณฑิต ชีวะ

ตาราง 23 (ต่อ)

ศึกษาสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์	ศึกษา Best Practice	แนวทางในการจัดการเรียนการสอน
- ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้		
1. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นไปในทางที่ต้องการ 2. ครูมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนไว้เพียงพอ 3. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีและเทคนิคที่หลากหลาย 4. ครูมีการจัดสื่อการเรียนการสอนและห้องเรียนที่ดึงดูดความสนใจ 5. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนหลาย ๆ ด้าน 6. ครูมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน 7. ครูมีกัลยาณมิตร มีคุณธรรมและจริยธรรม	1. ครูมีความเป็นกัลยาณมิตร 2. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 3. มีการใช้ PLC เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน 4. ครูใช้สื่อที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจ 5. ครูจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในชั้นเรียนเพียงพอ 6. ครูจัดชั้นเรียนได้ตรงตามสภาพและเนื้อหาที่สอน 7. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน 8. ครูใช้วิธีการสอนและเทคนิคที่หลากหลาย	1. ครูมีความเป็นกัลยาณมิตร 2. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 3. มีการใช้ PLC เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน 4. ครูใช้สื่อที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจ 5. ครูจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในชั้นเรียนเพียงพอ 6. ครูจัดชั้นเรียนได้ตรงตามสภาพและเนื้อหาที่สอน 7. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน 8. ครูใช้วิธีการสอนและเทคนิคที่หลากหลาย 9. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นไปในทางที่ต้องการ

จากตาราง 23 ผลการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาประกอบการยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า

องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ประกอบด้วย

1. ประชุมทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
2. ศึกษาโครงสร้างและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร
3. การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน
4. การกำหนดจุดประสงค์หลักสูตร
5. การคัดเลือกเนื้อหาตามจุดประสงค์
6. การรวบรวมเนื้อหาสาระประสบการณ์การเรียนรู้
7. การคัดเลือกและจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้
8. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้
9. การกำหนดวิธีวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร
10. นำหลักสูตรมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน
11. ติดตาม กำกับ ดูแลการใช้หลักสูตร
12. พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยตลอดเวลา

องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้
2. สร้างองค์ความรู้ด้วยกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย
3. ส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน
4. ส่งเสริมผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมที่สนใจและมีความถนัด
5. ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการเรียนรู้
7. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ประกอบด้วย

1. ผู้สอนมีแผนในการวัดผลและประเมินผล
2. วัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย
3. วัดและประเมินผลรอบด้าน
4. สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวัดประเมินผลไปใช้ส่งเสริมจุดเด่นผู้เรียนได้
5. วัดผลและประเมินจากบริบทที่ใช้สอน
6. ครูร่วมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
7. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. ครูมีความเป็นกัลยาณมิตร
2. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. มีการใช้ PLC เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
4. ครูใช้สื่อที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจ
5. ครูจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในชั้นเรียนเพียงพอ
6. ครูจัดชั้นเรียนได้ตรงตามสภาพและเนื้อหาที่สอน
7. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน
8. ครูใช้วิธีการสอนและเทคนิคที่หลากหลาย
9. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นไปในทางที่ต้องการ

ตอนที่ 2 ยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโปรแกรมจากนักวิชาการ ได้แก่ Russell (2003) อารัง บัวศรี (2542) และ สุมิตรา พงศธร (2550) ได้ องค์ประกอบของโปรแกรม ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการและวิธีการพัฒนา 5) การประเมินผล และผู้วิจัยนำผลจากการวิจัยในระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และการศึกษา Best Practices เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ มาเป็นข้อมูลประกอบการยกร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยมีรายละเอียดของโปรแกรม ดังนี้

พูน ปลูก ปลูก ชีวะ

**โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3**

(ร่าง 1)

หลักการ

จากการศึกษาความต้องการที่จะเสริมสร้างครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่าครูส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 อยู่ในระดับมากที่สุด และปัจจุบันยังไม่มีหลักสูตร หรือกระบวนการใดในการเสริมสร้างครูด้านภาวะผู้นำในการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องสร้างโปรแกรมเสริมสร้างครูด้านภาวะผู้นำในการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ขึ้นมาเสริมสร้างครูด้านภาวะผู้นำในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีหลักการมีหลักการที่ใช้อย่างแพร่หลายในการพัฒนาตัวบุคคลคือรูปแบบการพัฒนาโดยการเรียนรู้และพัฒนาผ่านประสบการณ์ ร้อยละ 70 การเรียนรู้และพัฒนาผ่านบุคคลอื่นๆ ร้อยละ 20 การเรียนรู้และพัฒนาผ่านหลักสูตรและโปรแกรม ร้อยละ 10 (Lombado and Eichinger.1996)

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ใช้เวลาทั้งสิ้นจำนวน 72 ชั่วโมง ได้แก่ การเข้าร่วมฝึกอบรมในลักษณะของการบรรยายโดยวิทยากร ใช้เวลา 8 ชั่วโมง การประชุมเชิงปฏิบัติการ 8 ชั่วโมง การศึกษาดูงาน ใช้เวลา 8 ชั่วโมง การสอนงาน 8 ชั่วโมง การศึกษาด้วยตนเอง โดยให้ผู้ที่เข้ารับการพัฒนาศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาครูด้านภาวะผู้นำในการจัดการเรียนการสอน ใช้เวลา 16 ชั่วโมง และการพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงานจริงด้วยตนเอง ใช้เวลา 24 ชั่วโมง โดยมีวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย และครอบคลุมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างให้ครูภาวะผู้นำในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรให้

สอดคล้องกับผู้เรียน 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง 4) การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

เนื้อหา

เนื้อหาของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีขอบข่ายเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 Module ได้แก่

Module 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ประกอบด้วย

1. ประชุมทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
2. ศึกษาโครงสร้างและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร
3. การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน
4. การกำหนดจุดประสงค์หลักสูตร
5. การคัดเลือกเนื้อหาตามจุดประสงค์
6. การรวบรวมเนื้อหาสาระประสบการณ์การเรียนรู้
7. การคัดเลือกและจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้
8. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้
9. การกำหนดวิธีวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร
10. นำหลักสูตรมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน
11. ติดตาม กำกับ ดูแลการใช้หลักสูตร
12. พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยตลอดเวลา

Module 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้
2. สร้างองค์ความรู้ด้วยกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย
3. ส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน
4. ส่งเสริมผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมที่สนใจและมีความถนัด
5. ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการเรียนรู้
7. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

Module 3 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ประกอบด้วย

1. ผู้สอนมีแผนในการวัดผลและประเมินผล
2. วัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย
3. วัดและประเมินผลรอบด้าน
4. สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวัดประเมินผลไปใช้ส่งเสริมจุดเด่นผู้เรียนได้
5. วัดผลและประเมินจากบริบทที่ใช้สอน
6. ครูร่วมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
7. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง

Module 4 ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. ครูมีความเป็นกัลยาณมิตร
2. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. มีการใช้ PLC เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
4. ครูใช้สื่อที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจ
5. ครูจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในชั้นเรียนเพียงพอ
6. ครูจัดชั้นเรียนได้ตรงตามสภาพและเนื้อหาที่สอน
7. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน
8. ครูใช้วิธีการสอนและเทคนิคที่หลากหลาย
9. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นไปในทางที่ต้องการ

วิธีการพัฒนา

ใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และยั่งยืน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถนำไปเป็นหลักในการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง วิธีการที่นำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้แก่

1. การฝึกอบรม (ใช้เวลา 8 ชั่วโมง)
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (ใช้เวลา 8 ชั่วโมง)
3. การศึกษาดูงาน (ใช้เวลา 8 ชั่วโมง)

4. การสอนงาน (ใช้เวลา 8 ชั่วโมง)
5. การศึกษาด้วยตนเอง (ใช้เวลา 16 ชั่วโมง)
6. การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน (ใช้เวลา 24 ชั่วโมง)

การประเมินผล

การประเมินผลการพัฒนาโดยใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่
 - 1.1 การประเมินก่อนการพัฒนา ได้แก่ การประเมินตนเอง และการประเมินโดยเพื่อนครู
 - 1.2 การประเมินระหว่างการพัฒนา ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การทำแบบทดสอบ การประเมินโดยใช้ใบงานและใบกิจกรรม
 - 1.3 การประเมินหลังการพัฒนา ได้แก่ ประเมินจากรายงานผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานและประเมินจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตรวจสอบยืนยันโปรแกรมด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งจัดทำขึ้นเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564 ณ ห้องประชุมโรงเรียนหนองโกวิทยกิจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 5 ท่านได้แก่ 1) อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาศึกษา 2) นายสิรภพ สารโพธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวังจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 3) นายรังสฤทธิ วาทโยธา ครูชำนาญการพิเศษ 4) นางสาววรกมล วงษ์ศิลป์ ครูชำนาญการ 5) นางขวัญพัฒน์ ไกรศรีทุม ครูชำนาญการ โรงเรียนหนองโกวิทยกิจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แสดงดังตาราง 24

ตาราง 24 บันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างภาวะ
ผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน	การปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ
หลักการ	ควรปรับเนื้อหาให้เห็นความสำคัญ ของโปรแกรม มีความกระชับโดย ใช้หลัก 70:20:10 ให้ชัด	ปรับเนื้อหาให้มีความกระชับ สอดคล้องและเข้าใจง่าย
วัตถุประสงค์	คงไว้	คงไว้
เนื้อหา		
Module 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน		
1. ประชุมทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมใน การพัฒนาหลักสูตร 2. ศึกษาโครงสร้างและ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร 3. การศึกษาวิเคราะห์สภาพ ปัญหาความต้องการและความ จำเป็นของผู้เรียน 4. การกำหนดจุดประสงค์ หลักสูตร 5. การคัดเลือกเนื้อหาตาม จุดประสงค์ 6. การรวบรวมเนื้อหาสาระ ประสบการณ์การเรียนรู้ 7. การคัดเลือกและจัดลำดับ ประสบการณ์การเรียนรู้ 8. การจัดลำดับขั้นตอน ประสบการณ์การเรียนรู้	ปรับแก้ข้อ 1, 3, 5, 6, 7, 9, 10	1. ประชุมทุกฝ่ายที่มีส่วน ร่วมในการใช้หลักสูตร 2. ศึกษาโครงสร้างและ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร 3. วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการจำเป็นของ ผู้เรียน 4. การกำหนดจุดประสงค์ หลักสูตร 5. การคัดเลือกเนื้อหา สอดคล้องกับจุดประสงค์ 6. การจัดรวบรวมเนื้อหา สาระประสบการณ์การ เรียนรู้ 7. การคัดเลือกประสบการณ์ การเรียนรู้ 8. การจัดลำดับขั้นตอน ประสบการณ์การเรียนรู้

ตาราง 24 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน	การปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ
9. การกำหนดวิธีวัดและ ประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดประสงค์ของหลักสูตร 10. นำหลักสูตรมาบูรณาการใน การจัดการเรียนการสอน 11. ติดตาม กำกับ ดูแลการใช้ หลักสูตร 12. พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย ตลอดเวลา	ปรับแก้ข้อ 1, 3, 5, 6, 7, 9, 10	9. การวัดและประเมินผล หลักสูตร 10. บูรณาการหลักสูตรใน การจัดการเรียนการสอน 11. ติดตาม กำกับ ดูแลการใช้ หลักสูตร 12. พัฒนาหลักสูตรให้ ทันสมัยตลอดเวลา
Module 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ออกแบบการเรียนรู้ 2. สร้างองค์ความรู้ด้วยกิจกรรม หรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่ หลากหลาย 3. ส่งเสริมการคิด การค้นคว้า หาความรู้และการแสดงออกของ ผู้เรียน 4. ส่งเสริมผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การเลือกกิจกรรมที่สนใจและมี ความถนัด 5. ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงาน ตามถนัดและความสนใจของ ตนเองและของกลุ่ม	ปรับแก้ข้อ 2, 3, 4, 5, 6, 7	1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ออกแบบการเรียนรู้ 2. จัดกิจกรรมหรือ ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ หลากหลาย 3. ส่งเสริมการคิด การ ค้นคว้าและการแสดงออก ของผู้เรียน 4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมเลือก กิจกรรมที่สนใจและมีความ ถนัด 5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ เลือกสร้างผลงาน 6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ เทคโนโลยี

ตาราง 24 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน	การปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ
<p>6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลและการจัดการเรียนรู้</p> <p>7. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง</p>	<p>ปรับแก้ข้อ 2, 3, 4, 5, 6, 7</p>	<p>7. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริง</p>
Module 3 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง		
<p>1. ผู้สอนมีแผนในการวัดผลและประเมินผล</p> <p>2. วัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย</p> <p>3. วัดและประเมินผลรอบด้าน</p> <p>4. สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวัดประเมินผลไปใช้ส่งเสริมจุดเด่นผู้เรียนได้</p> <p>5. วัดผลและประเมินจากบริบทที่ใช้สอน</p> <p>6. ครูร่วมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง</p> <p>7. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง</p>	<p>ปรับแก้ข้อ 4, 6, 7</p>	<p>1. ผู้สอนมีแผนในการวัดผลและประเมินผล</p> <p>2. วัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย</p> <p>3. วัดและประเมินผลรอบด้าน</p> <p>4. ข้อมูลที่ได้จากการวัดประเมินผลไปใช้ส่งเสริมจุดเด่นผู้เรียนได้</p> <p>5. วัดผลและประเมินจากบริบทที่ใช้สอน</p> <p>6. ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง</p> <p>7. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ในชีวิตร</p>

ตาราง 24 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน	การปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ
Module 4 ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้		
<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูมีความเป็นกัลยาณมิตร 2. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 3. มีการใช้ PLC เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน 4. ครูใช้สื่อที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจ 5. ครูจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในชั้นเรียนเพียงพอ 6. ครูจัดชั้นเรียนได้ตรงตามสภาพและเนื้อหาที่สอน 7. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน 8. ครูใช้วิธีการสอนและเทคนิคที่หลากหลาย 9. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นไปในทางที่ต้องการ 	<p>ปรับแก้ข้อ 4, 6, 7</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูมีความเป็นกัลยาณมิตร 2. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 3. มีการใช้ PLC เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน 4. ครูใช้สื่อที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจ 5. ครูจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในชั้นเรียนเพียงพอ 6. ครูจัดชั้นเรียนได้ตรงตามสภาพและเนื้อหาที่สอน 7. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน 8. ครูใช้วิธีการสอนและเทคนิคที่หลากหลาย 9. ครูสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นตามความต้องการ

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

ตาราง 24 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน	การปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ
วิธีการพัฒนา		
<p>1. การฝึกอบรม ใช้เวลารวม 8 ชม. โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Module 1 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 2 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 3 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 4 ใช้เวลา 2 ชม. <p>2. การประชุมเชิงปฏิบัติการใช้เวลารวม 8 ชม. โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Module 1 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 2 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 3 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 4 ใช้เวลา 2 ชม. <p>3. การศึกษาดูงาน ใช้เวลารวม 8 ชม. โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Module 1 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 2 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 3 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 4 ใช้เวลา 2 ชม. <p>4. การสอนงาน ใช้เวลารวม 8 ชม. โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Module 1 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 2 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 3 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 4 ใช้เวลา 2 ชม. 	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาโดยให้ปรับเปลี่ยนระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับหลัก 70:20:10</p>	<p>1. การฝึกอบรม ใช้เวลารวม 4 ชม. โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Module 1 ใช้เวลา 1 ชม. - Module 2 ใช้เวลา 1 ชม. - Module 3 ใช้เวลา 1 ชม. - Module 4 ใช้เวลา 1 ชม. <p>2. การประชุมเชิงปฏิบัติการใช้เวลารวม 4 ชม. โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Module 1 ใช้เวลา 1 ชม. - Module 2 ใช้เวลา 1 ชม. - Module 3 ใช้เวลา 1 ชม. - Module 4 ใช้เวลา 1 ชม. <p>3. การศึกษาดูงาน ใช้เวลารวม 8 ชม. โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Module 1 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 2 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 3 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 4 ใช้เวลา 2 ชม.

ตาราง 24 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน	การปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ
วิธีการพัฒนา		
<p>5. การศึกษาด้วยตนเอง ใช้เวลารวม 16 ชม. โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Module 1 ใช้เวลา 4 ชม. - Module 2 ใช้เวลา 4 ชม. - Module 3 ใช้เวลา 4 ชม. - Module 4 ใช้เวลา 4 ชม. <p>6. การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน ใช้เวลารวม 24 ชม. โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Module 1 ใช้เวลา 6 ชม. - Module 2 ใช้เวลา 6 ชม. - Module 3 ใช้เวลา 6 ชม. - Module 4 ใช้เวลา 6 ชม. 	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้ปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาโดยให้ปรับเปลี่ยนระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับหลัก 70:20:10</p>	<p>4. การสอนงาน ใช้เวลารวม 8 ชม. โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Module 1 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 2 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 3 ใช้เวลา 2 ชม. - Module 4 ใช้เวลา 2 ชม. <p>5. การศึกษาด้วยตนเอง ใช้เวลารวม 16 ชม. โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Module 1 ใช้เวลา 4 ชม. - Module 2 ใช้เวลา 4 ชม. - Module 3 ใช้เวลา 4 ชม. - Module 4 ใช้เวลา 4 ชม. <p>6. การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน ใช้เวลารวม 28 ชม. โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Module 1 ใช้เวลา 7 ชม. - Module 2 ใช้เวลา 7 ชม. - Module 3 ใช้เวลา 7 ชม. - Module 4 ใช้เวลา 7 ชม.

ตาราง 24 (ต่อ)

ประเด็นการสนทนา	ข้อเสนอแนะ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน	การปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ
การประเมินผล		
<p>การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่</p> <p>1.1 การประเมินก่อนการพัฒนา ได้แก่ การประเมินตนเอง และ การประเมินโดยเพื่อนครู</p> <p>1.2 การประเมินระหว่างการพัฒนา ได้แก่ การสังเกต พฤติกรรม การทำแบบทดสอบ การประเมินโดยใช้ใบงานและใบ กิจกรรม</p> <p>1.3 การประเมินหลังการพัฒนา ได้แก่ ประเมินจากรายงานผล การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และประเมินจากการแลกเปลี่ยน เรียนรู้</p> <p>2. การประเมินความพึงพอใจ ของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยใช้ โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำ ครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3</p>	<p>เพิ่มเกณฑ์การประเมิน</p>	<p>เพิ่มเกณฑ์การประเมิน</p>

จากตาราง 24 นำร่างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจนได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ฉบับสมบูรณ์ โดยมีรายละเอียดของโปรแกรม ดังนี้

**โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
(ฉบับแก้ไข)**

หลักการ

หลักการที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการพัฒนาครูคือรูปแบบการพัฒนาโดยการเรียนรู้และพัฒนาผ่านประสบการณ์ ร้อยละ 70 การเรียนรู้และพัฒนาผ่านบุคคลอื่นๆ ร้อยละ 20 การเรียนรู้และพัฒนาผ่านหลักสูตรและโปรแกรม ร้อยละ 10 (Lombado and Eichinger.1996) เพื่อให้ครูได้เกิดการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ให้มีวิธีการสอนที่หลากหลายตามบริบทของสถานศึกษาและผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เป็นครูผู้สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นแนวทางในเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ที่เป็นบุคคลในการขับเคลื่อนการศึกษาตั้งแต่ระดับสถานศึกษาไปสู่ระดับชาติ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา การพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ใช้เวลาทั้งสิ้นจำนวน 68 ชั่วโมง ได้แก่ การเข้าร่วมฝึกอบรมในลักษณะของการบรรยายโดยวิทยากร ใช้เวลา 4 ชั่วโมง การประชุมเชิงปฏิบัติการ 4 ชั่วโมง การศึกษาดูงาน ใช้เวลา 8 ชั่วโมง การสอนงาน 8 ชั่วโมง การศึกษาด้วยตนเอง โดยให้ผู้ที่เข้ารับการพัฒนาศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาครูด้านภาวะผู้นำในการจัดการเรียนการสอน ใช้เวลา 16 ชั่วโมง และการพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงานจริงด้วยตนเอง ใช้เวลา 28 ชั่วโมง โดยมีวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย และครอบคลุมการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างให้ครูภาวะผู้นำในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง 4) การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

เนื้อหา

เนื้อหาของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีขอบข่ายเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 Module ได้แก่

Module 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ประกอบด้วย

1. วิธีการประชุมทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตร
2. โครงสร้างและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร
3. การวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการจำเป็นของผู้เรียน
4. การกำหนดจุดประสงค์หลักสูตร
5. การคัดเลือกเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์
6. การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระประสบการณ์การเรียนรู้
7. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
8. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้
9. การวัดและประเมินผลหลักสูตร
10. การบูรณาการหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน
11. การติดตาม กำกับ ดูแลการใช้หลักสูตร
12. การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยตลอดเวลา

Module 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย
3. การส่งเสริมการคิด การค้นคว้าและการแสดงออกของผู้เรียน
4. การมีส่วนร่วมเลือกกิจกรรมที่สนใจและมีความถนัดของผู้เรียน

5. การมีส่วนร่วมในการเลือกสร้างผลงานของผู้เรียน
6. การส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยี
7. การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

Module 3 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ประกอบด้วย

1. การวางแผนในการวัดผลและประเมินผล
2. การวัดและประเมินผลด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย
3. การวัดและประเมินผลอย่างรอบด้าน
4. การวัดประเมินผลไปใช้ส่งเสริมจุดเด่นผู้เรียน
5. การวัดผลและประเมินจากบริบทที่ใช้สอน
6. การให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
7. การประเมินความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ในชีวิต

Module 4 ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. การสร้างความเป็นกัลยาณมิตร
2. การคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. การใช้ PLC เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
4. การใช้สื่อที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจ
5. การจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในชั้นเรียนเพียงพอ
6. การจัดชั้นเรียนได้ตรงตามสภาพและเนื้อหาที่สอน
7. การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน
8. การใช้วิธีการสอนและเทคนิคที่หลากหลาย
9. การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นตามความต้องการ

วิธีการพัฒนา

ใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และยั่งยืน เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถนำไปเป็นหลักการในการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง วิธีการที่นำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้แก่

1. การฝึกอบรม (ใช้เวลา 4 ชั่วโมง) โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้ Module 1 (1 ชม.) Module 2 (1 ชม.) Module 3 (1 ชม.) และ Module 4 (1 ชม.)

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (ใช้เวลา 4 ชั่วโมง) โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้ Module 1 (1 ชม.) Module 2 (1 ชม.) Module 3 (1 ชม.) และ Module 4 (1 ชม.)
3. การศึกษาดูงาน (ใช้เวลา 8 ชั่วโมง) โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้ Module 1 (2 ชม.) Module 2 (2 ชม.) Module 3 (2 ชม.) และ Module 4 (2 ชม.)
4. การสอนงาน (ใช้เวลา 8 ชั่วโมง) โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้ Module 1 (2 ชม.) Module 2 (2 ชม.) Module 3 (2 ชม.) และ Module 4 (2 ชม.)
5. การศึกษาด้วยตนเอง (ใช้เวลา 16 ชั่วโมง) โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้ Module 1 (4 ชม.) Module 2 (4 ชม.) Module 3 (4 ชม.) และ Module 4 (4 ชม.)
6. การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน (ใช้เวลา 28 ชั่วโมง) โดยแบ่งระยะเวลา ดังนี้ Module 1 (7 ชม.) Module 2 (7 ชม.) Module 3 (7 ชม.) และ Module 4 (7 ชม.)

การประเมินผล

การประเมินผลการพัฒนาโดยใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่
 - 1.1 การประเมินก่อนการพัฒนา ได้แก่ การประเมินตนเอง และการประเมินโดยเพื่อนครู
 - 1.2 การประเมินระหว่างการพัฒนา ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การทำแบบทดสอบ การประเมินโดยใช้ใบงานและใบกิจกรรม
 - 1.3 การประเมินหลังการพัฒนา ได้แก่ ประเมินจากรายงานผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานและประเมินจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

เกณฑ์การประเมินผล ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการประเมินดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ในการผ่านในส่วนของระยะเวลาในการเข้ารับการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมด
2. การประเมินผลการพัฒนา ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การทำแบบทดสอบ การทำใบงาน ใบกิจกรรม การรายงานผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลการประเมินต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนรวมทั้งหมด

3. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะ
ผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนรวมทั้งหมด

ผู้วิจัยได้สรุปโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน

Module 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน(ระยะเวลาพัฒนา 17 ชั่วโมง)

เนื้อหา

1. วิธีการประชุมทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตร
2. โครงสร้างและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร
3. การวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการจำเป็นของผู้เรียน
4. การกำหนดจุดประสงค์หลักสูตร
5. การคัดเลือกเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์
6. การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระประสบการณ์การเรียนรู้
7. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
8. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้
9. การวัดและประเมินผลหลักสูตร
10. การบูรณาการหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน
11. การติดตาม กำกับ ดูแลการใช้หลักสูตร
12. การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยตลอดเวลา

วิธีการพัฒนา

1. การฝึกอบรม (ใช้เวลา 1 ชม.)
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (ใช้เวลา 1 ชม.)
3. การศึกษาดูงาน (ใช้เวลา 2 ชม.)
4. การสอนงาน (ใช้เวลา 2 ชม.)
5. การศึกษด้วยตนเอง (ใช้เวลา 4 ชม.)
6. การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน (ใช้เวลา 7 ชม.)

การประเมินผลผู้เข้ารับการพัฒนา

เกณฑ์การประเมินผล ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการประเมินดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ในการผ่านในส่วนของระยะเวลาในการเข้ารับการเสริมสร้างภาวะผู้นำ
ครูด้านการจัดการเรียนการสอนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมด
2. การประเมินผลการพัฒนา ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การทำแบบทดสอบ การ
ทำใบงาน ใบกิจกรรม การรายงานผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลการประเมินต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ
60 ของคะแนนรวมทั้งหมด
3. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะ
ผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนรวมทั้งหมด

Module 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ(ระยะเวลาพัฒนา 17 ชั่วโมง)

เนื้อหา

1. การมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย
3. การส่งเสริมการคิด การค้นคว้าและการแสดงออกของผู้เรียน
4. การมีส่วนร่วมเลือกกิจกรรมที่สนใจและมีความถนัดของผู้เรียน
5. การมีส่วนร่วมในการเลือกสร้างผลงานของผู้เรียน
6. การส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยี
7. การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

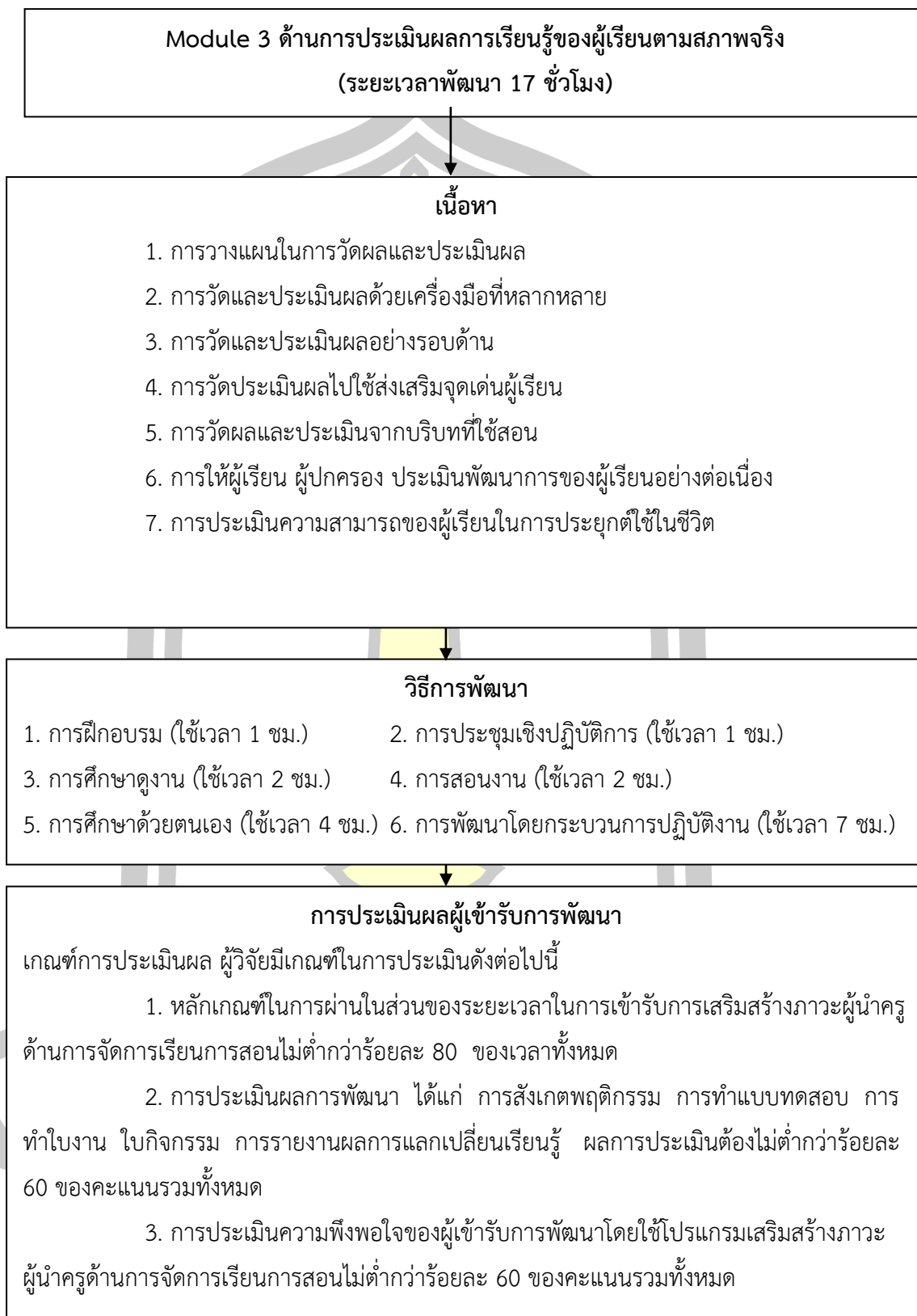
วิธีการพัฒนา

1. การฝึกอบรม (ใช้เวลา 1 ชม.)	2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (ใช้เวลา 1 ชม.)
3. การศึกษาดูงาน (ใช้เวลา 2 ชม.)	4. การสอนงาน (ใช้เวลา 2 ชม.)
5. การศึกษด้วยตนเอง (ใช้เวลา 4 ชม.)	6. การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน (ใช้เวลา 7 ชม.)

การประเมินผลผู้เข้ารับการพัฒนา

เกณฑ์การประเมินผล ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการประเมินดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ในการผ่านในส่วนของระยะเวลาในการเข้ารับการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมด
2. การประเมินผลการพัฒนา ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การทำแบบทดสอบ การทำใบงาน ใบกิจกรรม การรายงานผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลการประเมินต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนรวมทั้งหมด
3. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนรวมทั้งหมด

Module 4 ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
(ระยะเวลาพัฒนา 17 ชั่วโมง)

เนื้อหา

1. การสร้างความเป็นกัลยาณมิตร
2. การคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. การใช้ PLC เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
4. การใช้สื่อที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจ
5. การจัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในชั้นเรียนเพียงพอ
6. การจัดชั้นเรียนได้ตรงตามสภาพและเนื้อหาที่สอน
7. การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน
8. การใช้วิธีการสอนและเทคนิคที่หลากหลาย
9. การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นตามความต้องการ

วิธีการพัฒนา

1. การฝึกอบรม (ใช้เวลา 1 ชม.)	2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (ใช้เวลา 1 ชม.)
3. การศึกษาดูงาน (ใช้เวลา 2 ชม.)	4. การสอนงาน (ใช้เวลา 2 ชม.)
5. การศึกษาด້วยตนเอง (ใช้เวลา 4 ชม.)	6. การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน (ใช้เวลา 7 ชม.)

การประเมินผลผู้เข้ารับการพัฒนา

เกณฑ์การประเมินผล ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการประเมินดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ในการผ่านในส่วนของระยะเวลาในการเข้ารับการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมด
2. การประเมินผลการพัฒนา ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การทำแบบทดสอบ การทำใบงาน ใบกิจกรรม การรายงานผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลการประเมินต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนรวมทั้งหมด
3. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนรวมทั้งหมด

ตอนที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน แสดงดังตาราง 25

ตาราง 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยรวม

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หลักการ	4.40	0.54	มาก	4.60	0.54	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.60	0.54	มากที่สุด	4.80	0.44	มากที่สุด
3. เนื้อหา						
3.1 Module 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน	4.40	0.54	มาก	4.60	0.54	มากที่สุด
3.2 Module 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.40	0.54	มาก	4.60	0.54	มากที่สุด
3.3 Module 3 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง	4.40	0.54	มาก	4.60	0.54	มากที่สุด
3.4 Module 4 การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.40	0.54	มาก	4.40	0.54	มาก
4. วิธีการพัฒนา	4.20	0.44	มาก	4.40	0.54	มาก
5. การประเมินผล	4.40	0.54	มาก	4.60	0.54	มากที่สุด
โดยรวม	4.40	0.47	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด

จากตาราง 25 ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินโปรแกรมเห็นว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้ดำเนินการ 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

สรุปผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3
 - 1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการ

เรียนรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียนอยู่ในระดับมาก และที่น้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงอยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน กับด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยได้ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างให้ครูภาวะผู้นำในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 4 โมดูล โมดูล 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน โมดูล 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โมดูล 3 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง โมดูล 4 การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การสอนงาน การศึกษาด้วยตนเอง การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน 5) การประเมินผล ประกอบด้วย 3 ระยะ การประเมินก่อนการพัฒนา การประเมินระหว่างการพัฒนา และการประเมินหลังการพัฒนา และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยใช้โปรแกรม โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียนอยู่ในระดับมาก และที่น้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของครู สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ นันทรัตน์ ฤทธิ์บำรุง(2559) ศึกษาสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำครูด้านเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงจากสูงสุดไปต่ำสุดคือ การส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย และการส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และ สอดคล้องกับ กาญจนา จันทะโยธา (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และการใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ตามลำดับ และสอดคล้องกับ ชัยนาท พลอยบุตร (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากโดยเรียงจากสูงสุดไปต่ำสุดคือ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการออกแบบการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Stefanov, I. B, (2011) ได้วิจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการเรียนแบบออนไลน์ของการเรียนรู้ของนักเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนสอนดนตรีมัธยมศึกษา พบว่า โครงสร้างและบทบาทของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียนรวมทั้งลักษณะของบทเรียน สอดคล้องกับ Pearson & Moomaw (2005) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติของนักเรียนต่อคุณภาพการ

ปฏิบัติการเรียนการสอนของครู พบว่า ร้อยละ 93 ต้องการได้ครูผู้สอนมีคุณภาพ โดยครูจะต้องมีใบอนุญาตการสอนที่วิทยาลัยให้การรับรอง และครูจะต้องเพิ่มเทคนิคการสอนให้มากขึ้นและอยากให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกสถานที่เพื่อจะได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

1.2 ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน กับด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่น้อยที่สุด คือด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่าครูมีคาดหวังที่จะเสริมสร้างความเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอนของตน ซึ่งมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของครู สอดคล้องกับ นันทรัตน์ ฤทธิ์บำรุง(2559) สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำครูด้านเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปน้อย การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และการส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ กาญจนา จันทะโยธา (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ การใช้วิธีสอนที่หลากหลาย การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และ การส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามลำดับ และสอดคล้องกับ ชัยนัท พลอยบุตร (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงจากสูงสุดไปต่ำสุดคือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การออกแบบการเรียนรู้ และการใช้และพัฒนา สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Izumi(2002) ที่ศึกษาถึงสาเหตุแห่งความสำเร็จ ของโรงเรียนประถม 8 แห่งในแคลิฟอร์เนียจากการศึกษาพบว่า ครูใหญ่ของโรงเรียนเหล่านี้จะให้ความสำคัญความคาดหวังกับวิธีการสอน หลักสูตร การพัฒนาครู ระเบียบวินัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ฯลฯ ครูใหญ่มีภาวะผู้นำสูงและมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน หลักสูตรมีส่วนสำคัญในการกำหนดผลการเรียนของนักเรียน การพัฒนาครูเน้นไปตามมาตรฐานที่รัฐ กำหนด โรงเรียนให้ความสำคัญกับคุณภาพของครูมากกว่าวุฒิการสอน ครูใหญ่โรงเรียนเหล่านี้ยังยืนยันด้วยว่าคุณภาพของครูเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นและสอดคล้องกับ Clarke(2013) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่ออิทธิพลของครูและเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน

มัธยมศึกษาใน Ontario, แคนาดา พบว่า ความสามารถของครูผู้นำที่มีอิทธิพลต่อคนอื่น ๆ ได้รับผลกระทบจากปัจจัยทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งหัวหน้าแผนกในฐานะครูผู้นำได้รับการพัฒนาแล้วนั้น ผลลัพธ์เหล่านี้จะช่วยให้ครูมีความเป็นผู้นำและโรงเรียนมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยได้ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ชัยนาท พลอยบุตร (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และน้อยที่สุดคือการใช้และพัฒนา สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ นันทกา วารินิน (2557) ได้ศึกษาการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้โดยรวมระดับปานกลาง มีปัญหาอยู่ในระดับมากและมีความต้องการในการพัฒนาระดับมาก

2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างให้ครูภาวะผู้นำในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 4 โมดูล โมดูล 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน โมดูล 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โมดูล 3 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง โมดูล 4 การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การสอนงาน การศึกษาด้วยตนเอง การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน 5) การประเมินผล ประกอบด้วย 3 ระยะ การประเมินก่อนการพัฒนา การประเมินระหว่างการพัฒนา และการประเมินหลังการพัฒนา และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยใช้โปรแกรม โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า

โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่าโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จะมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาผ่านวิธีการที่พัฒนามาแล้วนั้นจะทำให้บุคลากรเป็นครูที่มีประสิทธิภาพตามหลักของ Lombardo & Eichinger (1996) ได้ให้หลักการในพัฒนาบุคลากรตามกรอบ 70 : 20 : 10 ว่าการที่คนเราจะพัฒนาศักยภาพได้จริง ๆ นั้น มีสัดส่วนขององค์ประกอบสำคัญที่ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาจากกิจกรรมพื้นฐาน 3 ส่วน โดย 70% เป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านประสบการณ์ 20% เป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านบุคคลอื่น และอีก 10% เป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านหลักสูตรและโปรแกรม ซึ่ง สอดคล้องกับ นันทรัตน์ ฤทธิ์บำรุง (2559) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า องค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ ที่มาและความสำคัญของโปรแกรม วัตถุประสงค์ของ โปรแกรม เป้าหมาย รูปแบบและวิธีการพัฒนา โครงสร้างของโปรแกรม เนื้อหา แนวการจัดการกิจกรรม เทคนิคและเครื่องมือ และการประเมินผล ผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พวงเพชร ผัดกระโทก (2559) พบว่าผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างครูผู้นำสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สำหรับการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรม อยู่ในระดับมาก การประเมินความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โปรแกรมเสริมสร้างครูผู้นำสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ประกอบด้วย 1) ที่มาและ ความสำคัญของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) รูปแบบและวิธีการพัฒนา 4) โครงสร้างของ โปรแกรม 5) เนื้อหาและสาระสำคัญของโปรแกรม สอดคล้องกับ อติกานต์ โชติสวัสดิ์ (2560) ที่ทำการศึกษาโปรแกรมการจัดการความรู้ของครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมาก โปรแกรม ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของโปรแกรม 2) กระบวนการพัฒนาโปรแกรม องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผลโปรแกรมสอดคล้องกับ Pankonien (2005) ได้วิจัยเรื่องศูนย์ประเมินในฐานะรูปแบบของการพัฒนาทางวิชาชีพสำหรับผู้นำโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ควรวางรูปแบบให้ศูนย์ประเมิน ทำการประเมินความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเป็นครูใหญ่อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ควรให้ครูใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์อย่างต่อเนื่อง และ สนับสนุนการสร้างแผนพัฒนาวิชาชีพในศูนย์ประเมิน ผู้รับผิดชอบของศูนย์ ประเมินควรจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรของสถานศึกษาในเขตการศึกษา เรื่องการสอนงานที่มีประสิทธิภาพและทักษะการประสานงานที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ไปใช้ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำความเข้าใจให้ชัดเจนตลอดจนผู้สอนควรตระหนักถึงความสำคัญและให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถของครูผู้สอนและผู้เรียน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สามารถนำโปรแกรมไปปรับใช้ส่งเสริมการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตามบริบทของโรงเรียนนั้นๆ

1.3 เวลาหรือวิธีที่ใช้ในการพัฒนาแต่ละขั้นตอนอาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมและควรพัฒนาให้ครบทุกขั้นตอนตามโปรแกรมที่วางไว้

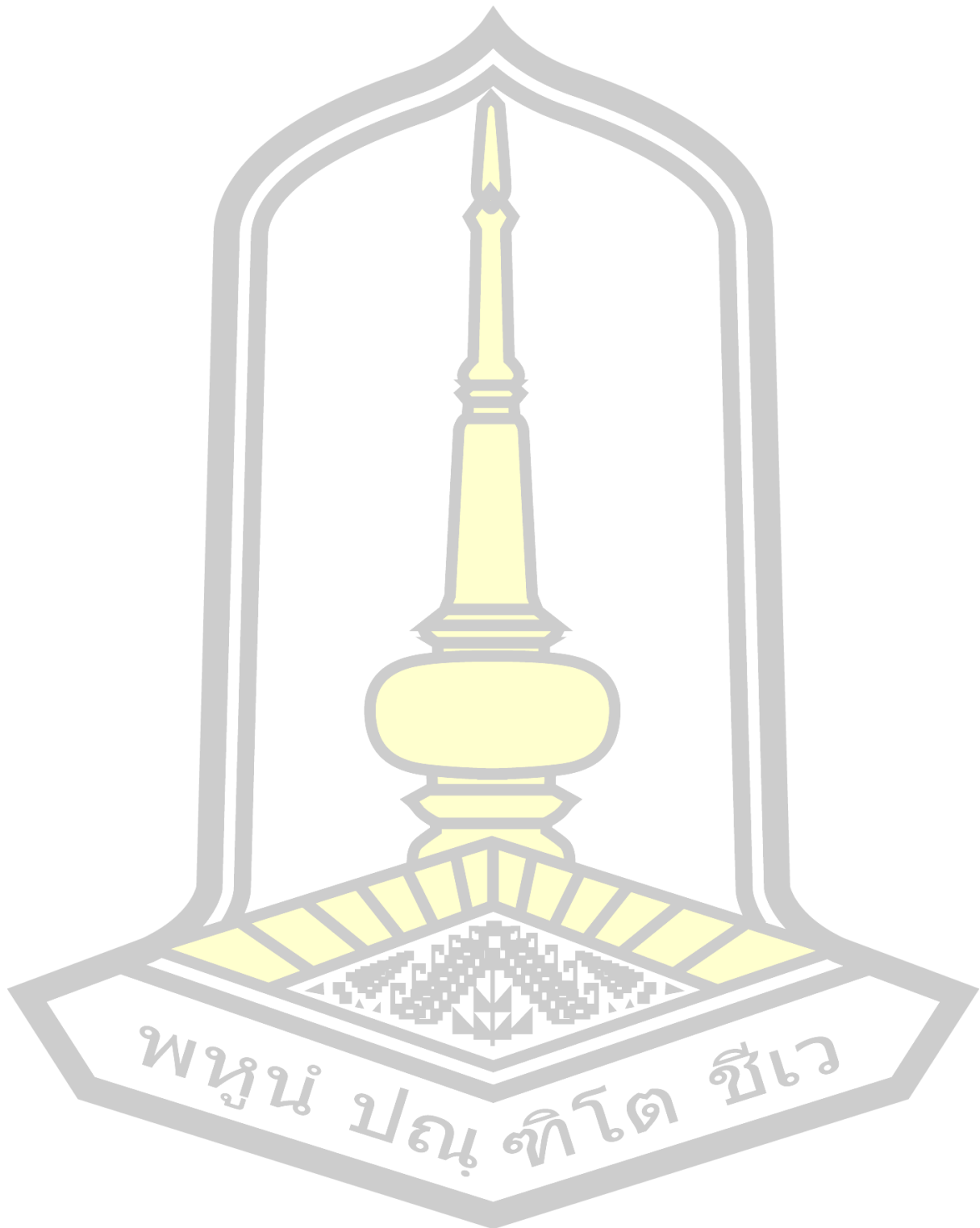
2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านอื่นๆที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูเฉพาะแต่ละด้าน เช่น ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ด้านการจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะได้รูปแบบหรือวิธีการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น

พูน ปณ ทิโต ชีเว

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ:
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: ที.เอส.
บี.โปรดักส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550b). *หลักเกณฑ์และวิธีการการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด
การศึกษา พ.ศ. 2550 รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (pp. 29–34)*.
ม.ป.พ.: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กวี วงศ์พุด. (2550). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพองค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กาญจน์ เรืองมนตรี. (2549). *ทฤษฎีภาวะผู้นำ*. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- กาญจนา จันทะโยธา. (2560). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารและพัฒนาการศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด (pp. 5–7)*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จินตนา ยูนิพันธ์. (2527). *การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ชัยนาท พลอยบุตร. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและ
การจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
30*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารและพัฒนาการศึกษา : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- เชษฐา คำคล่อง. (2557). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมุ่งบริการของ ผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา
การศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงกมล สิ้นเพ็ง. (2553). *การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้: การจัดการเรียนการสอน ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ:

บริษัท วี. พรินท์ (1991) จำกัด.

- ทศนา แคมมณี. (2548). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัคร บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2534). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- นันทกา วารินิน. (2557). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นันทรัตน์ ฤทธิ์บำรุง. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารและพัฒนการศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2556). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: เซนทรัลเอ็กเพรส.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ. (2554). การพัฒนาสมรรถนะทางการบริหาร. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พวงแก้ว กิจธรรม. (2552). การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย.
- พวงเพชร ผัดกระโทก. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครูผู้นำสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารและพัฒนการศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิชาย รัตนดิถ ฦ ฎเกีต. (2552). องค์การ และการบริหารจัดการ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์จึงค์ปิยอนต์ บุ๊คส์.
- พิมพ์พร พิมพ์เกาะ. (2557). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2545). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: เดอะ มาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.
- พิสมัย ถิณะแก้ว. (2535). หลักสูตรและการจัดการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

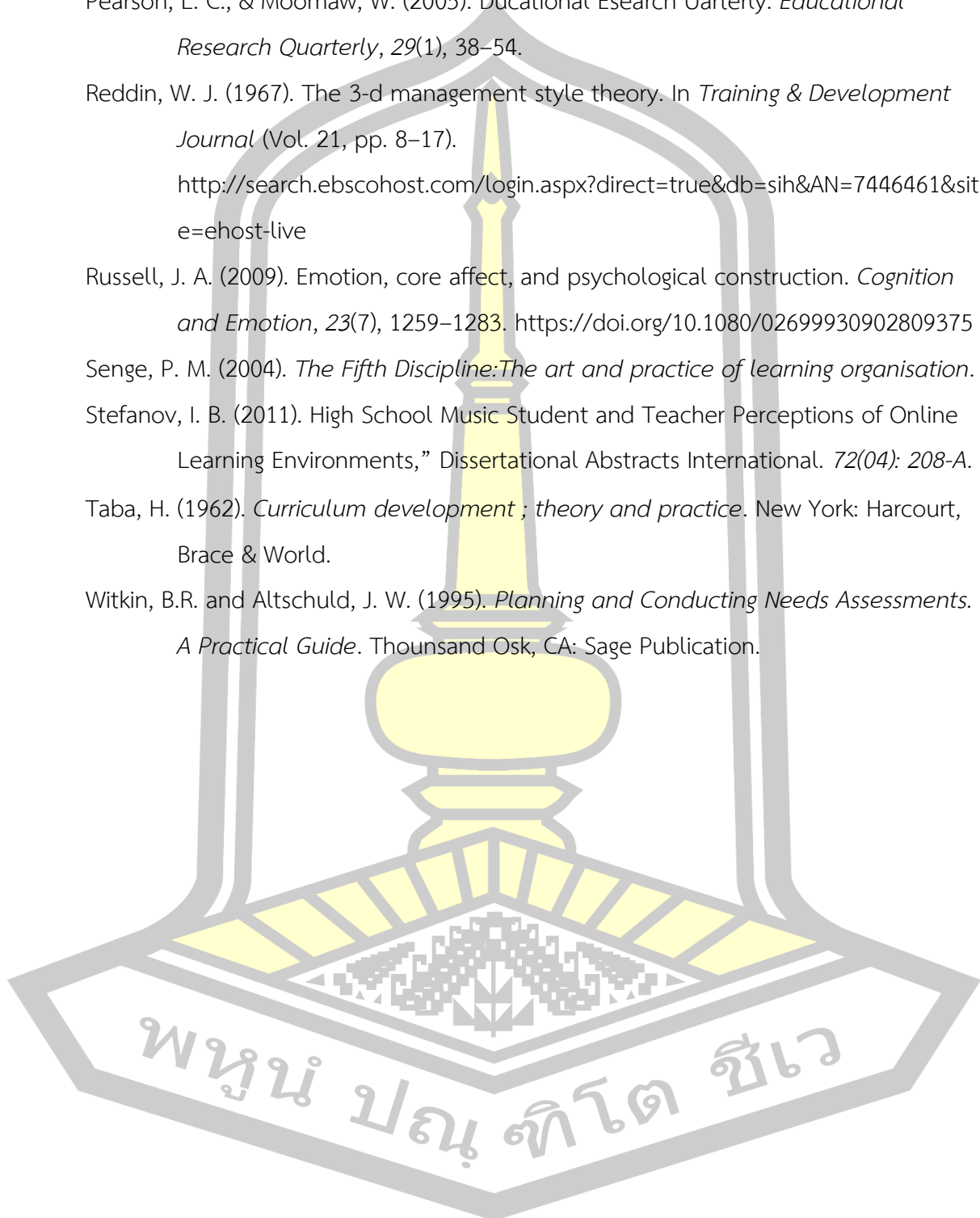
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: มนตรีม.
- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2549). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. (2554). *คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. ส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน:มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- มหาวิทยาลัยราชธานี. (2557). *คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยราชธานี.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. (2556). *คู่มือกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. สำนักวิชาการและประมวลผล:มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2553). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน:เพียนวัฒนาพริ้นท์ติ้ง.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์.
- รังสรรค์ สุทาร์มย์. (2556). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาในเขตตรวจราชการ 11 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ ไม่ยาก*. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.
- แรมสมร อยู่สถาพร. (2536). *ประมวลชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและวิทยาวิธีการสอนหน่วยที่ 8-11*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : เท็กซ์แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชัน.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : เซนเตอร์ ดิสคัฟ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2544). *บทบาทครูกับการวิจัยในชั้นเรียน* (กรุงเทพฯ:). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2548). *ผู้บริหารโรงเรียน : สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริวรรณ คนดี. (2556). *การบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยบูรพา.

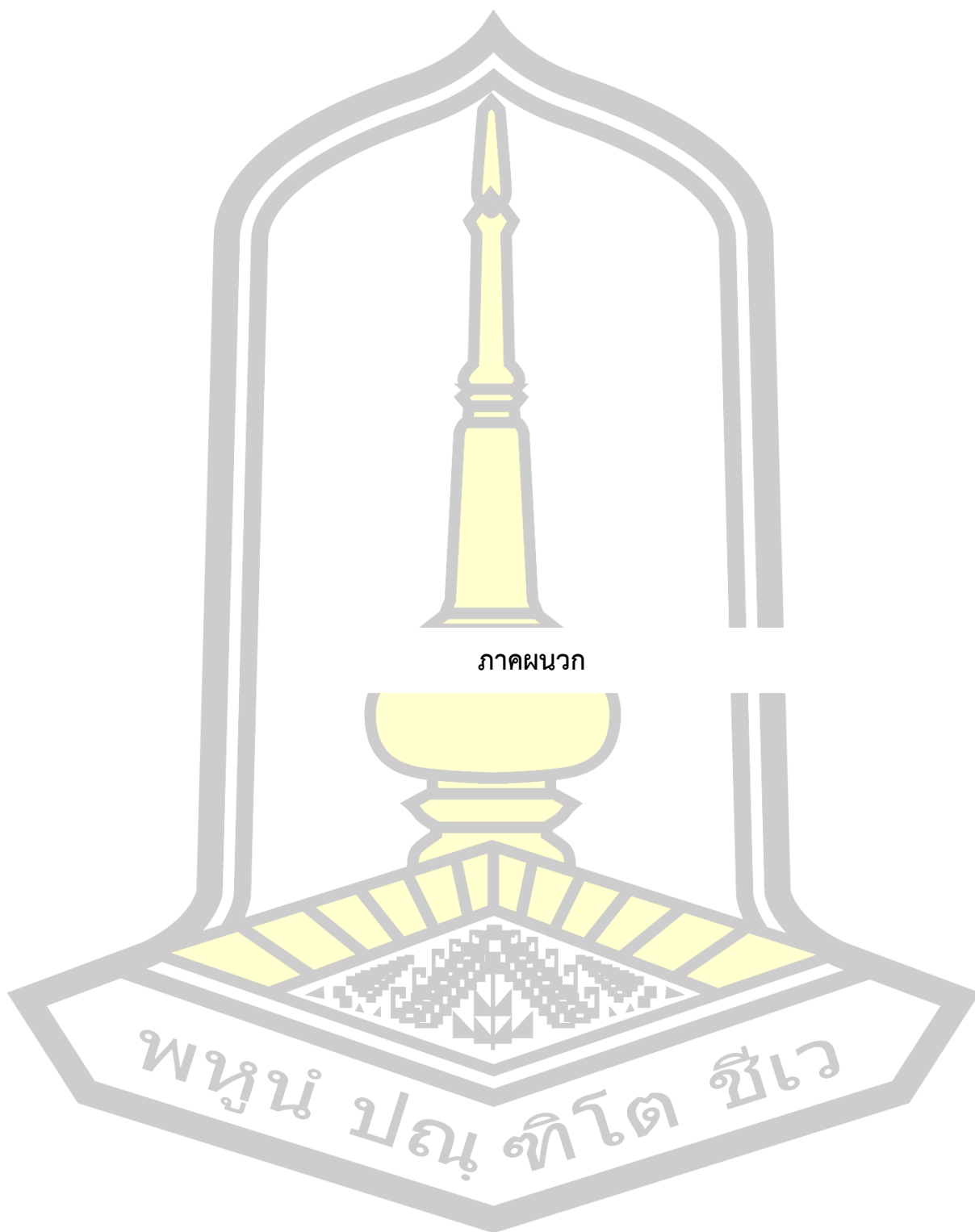
- สงัด อุทรานันท์. (2550). *การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำพู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สจิวรรณ ทรรพวสุ. (2548). *หลักสูตรและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2556). *คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นป.4-6*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). *ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ นักเรียนรู้อะไร และทำอะไรได้บ้าง*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริม การสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สมคิด บางโม. (2547). *การฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวัสดี จงกล. (2539). *แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระงานพื้นฐาน อาชีพในเอกสารกลุ่มแรงงานและพื้นฐานอาชีพ หน่วยที่ 1*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). *การบริหารจัดการในห้องเรียน*. กรุงเทพฯ : ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3. (2560). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3*, (pp. 5–7). มหาสารคาม:สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). *เทคนิคพัฒนาจิตพิสัยร่วมกับกระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2531). *แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศน์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2547). *การพัฒนาสมรรถนะการบริหารทรัพยากรบุคคลในราชการพลเรือน*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กพ.
- สำนักงานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู*.

- กรุงเทพฯ: เซ็นทรัล เอ็กซ์เชส จำกัด.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2550). *คู่มือการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร*. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2558). *องค์ความรู้ภาษา-วัฒนธรรม “ครูผู้รู้”*. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- สำลี รักสุทธี. (2544). *เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2554). *วิธีสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*. กรุงเทพฯ: 9199 เทคนิคพรินต์ติ้งทาน.
- สุธรรม ธรรมทัศน์. (2553). *หลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์และสมาน รังสิโยภรณ์. (2537). *หลักการบริหารเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2531). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ : แสงสุทธิการพิมพ์.
- สมิตรา พงศธร. (2550). *สรุปเรื่องของหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สภาการศึกษาภาคทอริกแห่งประเทศไทย.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หวน พิณรุพันธ์. (2545). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- อดิگانต์ โชติสวัสดิ์. (2560). *โปรแกรมการจัดการความรู้ของครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารและพัฒนการศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุ้นตา นพคุณ. (2546). *กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล และสุปรารถนา ยุคตะนันท์. (2546). *การออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินตามสภาพจริง*. กรุงเทพฯ: บুদ্ধ พอยท์.
- เอียน สมิตและอนงค์ วิเศษสุวรรณ. (2550). *การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Facilitating Student – Centered Learning)*. *วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 มหาวิทยาลัยบูรพา*, 1–10.
- Barr, L.A. Keating. (1990). *Developing Effective Student Services Program*. San Francisco: Jossey-Bass. Cengage Learning.

- Bass, B. M. (1990). *Bass & Stogdill's handbook of leadership theory, research, and managerial applications (3rd ed.)*. New York: The Free Press.
- Clarke, K. A. (2013). Factors and Conditions Impacting Teacher Leader Influence. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 106, 1222–1231.
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.137>
- Eby, J. W. (1998). *Reflective planning, teaching, and evaluation K-12*. New Jersey : Prentice Hall.
- Fiedler, F. E. and Garcia, J. E. (1987). *New Approaches to Leadership, Cognitive Resources and Organizational Performance*. New York: John Wiley and Sons.
- Hough, John B. and Duncan, J. K. (1970). *Teaching description and analysis*. Addison-Westlu.
- House, R. J. (1971). *A Path-goal Theory of Leadership Effectiveness*. *Administrative science quarterly*.
- Izumi, L. T. (2002). They have overcome: High-Poverty, High-Performing schools in California. *California: Pacific Research Inst.*
- Lewin, K. (2004). Patterns of aggressive behavior in experimentally created “social climates.” *The Complete Social Scientist: A Kurt Lewin Reader.*, 2, 227–250.
<https://doi.org/10.1037/10319-008>
- Lieberman, A., Saxl, E. R., & Miles, M. B. (1988). *Teacher leadership : Ideology and practice*. New York: Teachers College Press.
- Likert, R. (1967). *The human organization : its management and value*. New York: McGraw-Hill.
- Lombardo, M., & Eichinger, R. W. (1996). *The Career Architect Development Planner 4th Edition*.
- Marzano, R. J., Pickering, D., & McTighe, J. (1993). *Assessing Student Outcomes: Performance Assessment Using the Dimensions of Learning Model*.
- Mc Beath, G. (1997). *Handbook of Human Resource Planning*. New Delhi: Beacon Books.
- Mosley, D. C. (1996). *Management concept and practices*. New York: Harper-Collins.
- Pankonien, L. (2005). Assessment centers as professional development models for

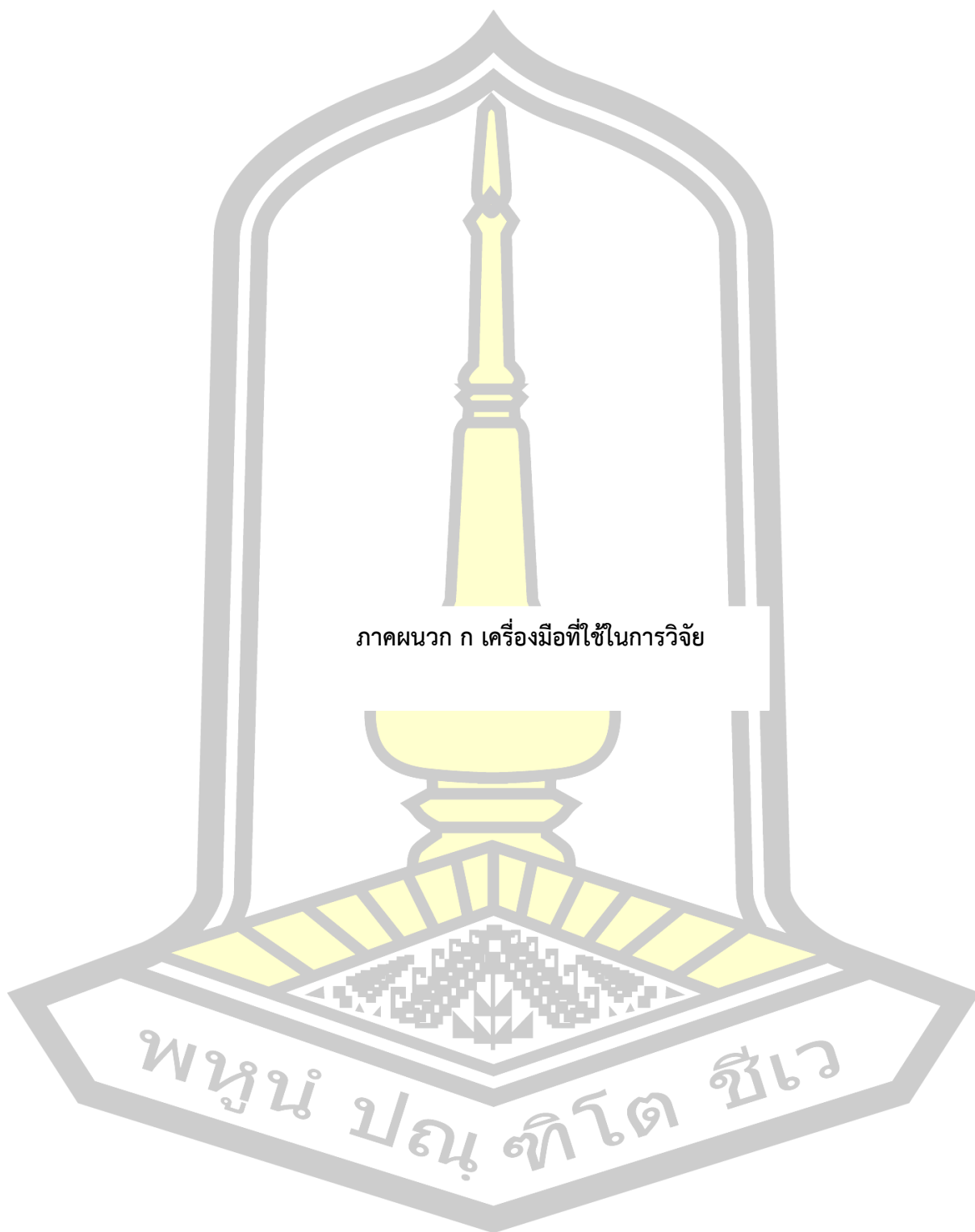
- school leaders. (*Ph.D. Dissertation, Texas State University – San Marcos.*)
- Pearson, L. C., & Moomaw, W. (2005). Ducational Esearch Uarterly. *Educational Research Quarterly*, 29(1), 38–54.
- Reddin, W. J. (1967). The 3-d management style theory. In *Training & Development Journal* (Vol. 21, pp. 8–17).
<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=sih&AN=7446461&site=ehost-live>
- Russell, J. A. (2009). Emotion, core affect, and psychological construction. *Cognition and Emotion*, 23(7), 1259–1283. <https://doi.org/10.1080/02699930902809375>
- Senge, P. M. (2004). *The Fifth Discipline: The art and practice of learning organisation.*
- Stefanov, I. B. (2011). High School Music Student and Teacher Perceptions of Online Learning Environments,” *Dissertational Abstracts International*. 72(04): 208-A.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development ; theory and practice.* New York: Harcourt, Brace & World.
- Witkin, B.R. and Altschuld, J. W. (1995). *Planning and Conducting Needs Assessments. A Practical Guide.* Thousand Osk, CA: Sage Publication.

ภาคผนวก

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

ภาควิชา ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามในการวิจัย
เรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน จากแนวคิด ทฤษฎี นักวิชาการ และหน่วยงานทางการศึกษาซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 26 ตัวบ่งชี้ คือ
 - องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน มี 7 ตัวบ่งชี้
 - องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 6 ตัวบ่งชี้
 - องค์ประกอบที่ 3 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง มี 6 ตัวบ่งชี้
 - องค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 7 ตัวบ่งชี้
2. โปรดพิจารณาความสอดคล้องของคำถามกับตัวบ่งชี้ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้
 - +1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้
 - 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้หรือไม่
 - 1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามไม่มีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมา ณ โอกาสนี้

นายชัยรัตน์ ดวงโชติ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามในการวิจัย
เรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

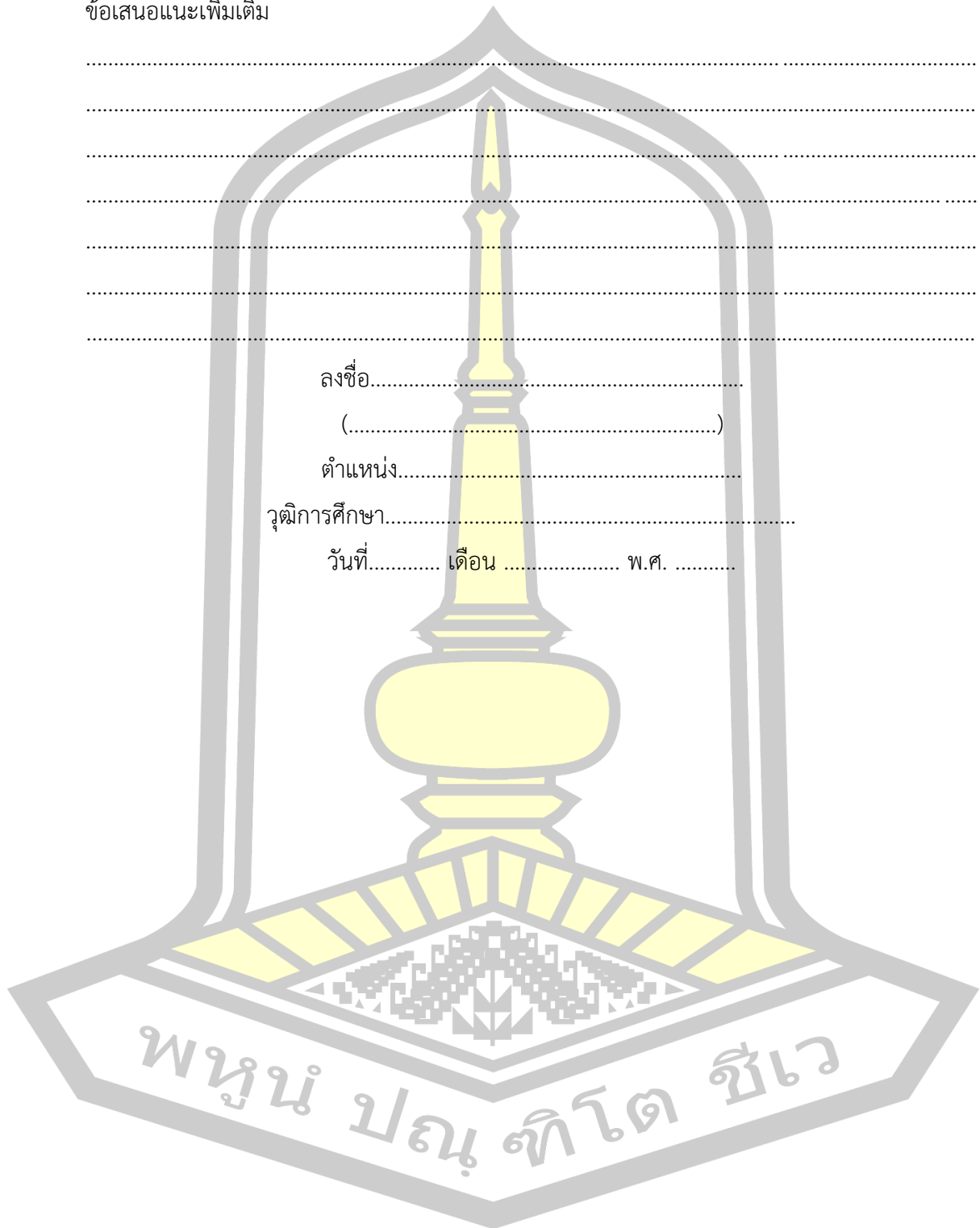
ตัวปงชี้	คำถาม	ความสอดคล้อง			ความคิดเห็น
		1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน					
1. การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน	1. ผู้สอนมีการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน				
2. การกำหนดจุดประสงค์เนื้อหาที่จะใช้สอน	2. ผู้สอนมีการกำหนดจุดมุ่งหมายหลังจากวิเคราะห์หาความต้องการของผู้เรียน				
3. การคัดเลือกเนื้อหาตามจุดประสงค์	3. ผู้สอนมีการเลือกเนื้อหาในแต่ละหัวข้อจากจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้				
4. การจัดรวบรวมลำดับเนื้อหา สาระประสบการณ์การเรียนรู้	4. ผู้สอนมีการเรียงลำดับเนื้อหาในแต่ละหัวข้อได้เหมาะสมกับวุฒิภาวะความพร้อมและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน				
5. การคัดเลือกและจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้	5. ผู้สอนมีการคัดเลือกวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาได้อย่างเหมาะสม				
6. การจัดลำดับขั้นตอนประสบการณ์การเรียนรู้	6. ผู้สอนจัดเรียงลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างผสมผสานสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ				
7. การกำหนดวิธีวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร	7. ผู้สอนกำหนดวิธีวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร				

ตัวบ่งชี้	คำถาม	ความสอดคล้อง			ความคิดเห็น
		1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และร่วมวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	1. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้และร่วมวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้				
2. ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	2. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย				
3. ส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน	3. ครูส่งเสริมการคิด การค้นคว้าหาความรู้และการแสดงออกของผู้เรียน				
4. ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานจากการเรียนรู้ ตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม	4. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกและสร้างผลงานจากการเรียนรู้ ตามถนัดและความสนใจของตนเองและของกลุ่ม				
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการเรียนรู้	5. ครูส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูล และการจัดการเรียนรู้				
6. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	6. ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง				

ตัวบ่งชี้	คำถาม	ความสอดคล้อง			ความคิดเห็น
		1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 3 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง					
1. ประเมินผลผู้เรียนจากพฤติกรรม ทักษะ กระบวนการทำงาน	1. ครูมีการประเมินผลผู้เรียนจากพฤติกรรม ทักษะ กระบวนการทำงาน				
2. ประเมินเพื่อพัฒนาจุดเด่นและความสามารถผู้เรียน	2. ครูมีการประเมินเพื่อพัฒนาจุดเด่นและความสามารถผู้เรียน				
3. ประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง	3. ครูมีการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่ชีวิตจริง				
4. ประเมินด้านต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลาย	4. ครูมีการประเมินด้านต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลาย				
5. ประเมินผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน	5. ครูมีการประเมินผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน				
6. ครูร่วมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	6. ครูร่วมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง				

ตัวบ่งชี้	คำถาม	ความสอดคล้อง			ความคิดเห็น
		1	0	-1	
องค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
1. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นที่ไปในการเรียนรู้อย่างเป็นไป	1. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นที่ไปในการเรียนรู้อย่างเป็นไปในการเรียนรู้อย่างเป็นไป				
2. ครูมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนไว้เพียงพอ	2. ครูมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนไว้เพียงพอ				
3. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีและเทคนิคที่หลากหลาย	3. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีและเทคนิคที่หลากหลาย				
4. ครูมีการจัดสื่อการเรียนการสอนและห้องเรียนที่ดึงดูดความสนใจ	4. ครูมีการจัดสื่อการเรียนการสอนและห้องเรียนที่ดึงดูดความสนใจ				
5. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน	5. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน				
6. ครูมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน	6. ครูมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน				
7. ครูมีกัลยาณมิตร มีคุณธรรมและจริยธรรม	7. ครูมีกัลยาณมิตร มีคุณธรรมและจริยธรรม				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์
เรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยมี ผศ.ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน ในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามนี้ ตามจริงครบทุกข้อ ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวม จะไม่มีผลกระทบเชิงลบต่อท่านประการใด

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3

3. แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดี ในการตอบแบบสอบถาม และเมื่อท่านตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ขอความกรุณาส่งคืนผู้วิจัยโดยด่วนด้วย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ชื่อผู้วิจัย นายชัยรัตน์ ดวงโชติ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โทรศัพท์ 081-8995572

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน หรือเติมข้อความในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง ของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

☐ ครูผู้ช่วย	☐ ครู
☐ ครูชำนาญการ	☐ ครูชำนาญการพิเศษ
☐ ครูเชี่ยวชาญ	☐ อื่นๆ.....
3. วุฒิการศึกษา

☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาเอก	☐ อื่นๆ.....
4. ขนาดโรงเรียน

☐ เล็ก (จำนวนนักเรียน 1 – 120 คน)
☐ กลาง (จำนวนนักเรียน 121 – 499 คน)
☐ ใหญ่ (จำนวนนักเรียน 500 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ 26 ข้อคำถาม

องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน มี 7 ข้อ

องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 6 ข้อ

องค์ประกอบที่ 3 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง มี 6 ข้อ

องค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 7 ข้อ

พหุบัณฑิต ชีวะ

ข้อความ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ครูมีการประเมินผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน										
6. ครูร่วมกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง										
องค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้										
1. ครูมีการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เป็นไปในทางที่ต้องการ										
2. ครูมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในชั้นเรียนไว้เพียงพอ										
3. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีและเทคนิคที่หลากหลาย										
4. ครูจัดสื่อการเรียนการสอนและห้องเรียนที่ดึงดูดความสนใจ										
5. ครูคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน										
6. ครูมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน										
7. ครูมีกัลยาณมิตร มีคุณธรรมและจริยธรรม										

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาวิชา การบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ องค์ประกอบที่ 3 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง องค์ประกอบที่ 4 การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3. ข้อมูลที่ท่านให้สัมภาษณ์นี้นำไปเพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่านทั้งสิ้นเพื่อจะได้เป็น ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำผลการวิจัยไปพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นายชัยรัตน์ ดวงโชติ

นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม)

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พนุณ ปณุกิติโต

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ

ตำแหน่ง หน่วยงาน..... สังกัด.....

วุฒิการศึกษา.....มหาวิทยาลัย.....

ตอนที่ 2 ข้อคำถามในการสัมภาษณ์

1. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียนควรทำอย่างไร

.....

.....

.....

2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรทำอย่างไร

.....

.....

.....

3. การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงควรทำอย่างไร

.....

.....

.....

4. การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ควรทำอย่างไร

.....

.....

.....

พจนานุกรมศัพท์โต ชีว

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นายชัยรัตน์ ดวงโชติ

**แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้าง
ภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของ
โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. ขอความกรุณาท่านผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของ
โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ให้ครบทั้ง 5 ประเด็น คือ 1) หลักการ 2)
วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผล
3. โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความคิดเห็นแต่ละช่อง โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน
ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณ
ท่านเป็นอย่าง สูงที่มา ณ โอกาสนี้

นายชัยรัตน์ ดวงโชติ

นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม)

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา รุ่น พ.29

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปรณ ศึกษาศาสตร์

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. หลักการมีที่มาและความสำคัญของปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนา										
2. วัตถุประสงค์มีความชัดเจนครอบคลุมทุกเนื้อหา										
3. เนื้อหา										
3.1 Module 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็น										
3.2 Module 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็น										
3.3 Module 3 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็น										
3.4 Module 4 การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็น										
4. วิธีการพัฒนา มีเวลาและรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสม										
5. การประเมินผล ตรงตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมในสิ่งที่ต้องวัดและประเมินผล										
รวม										

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

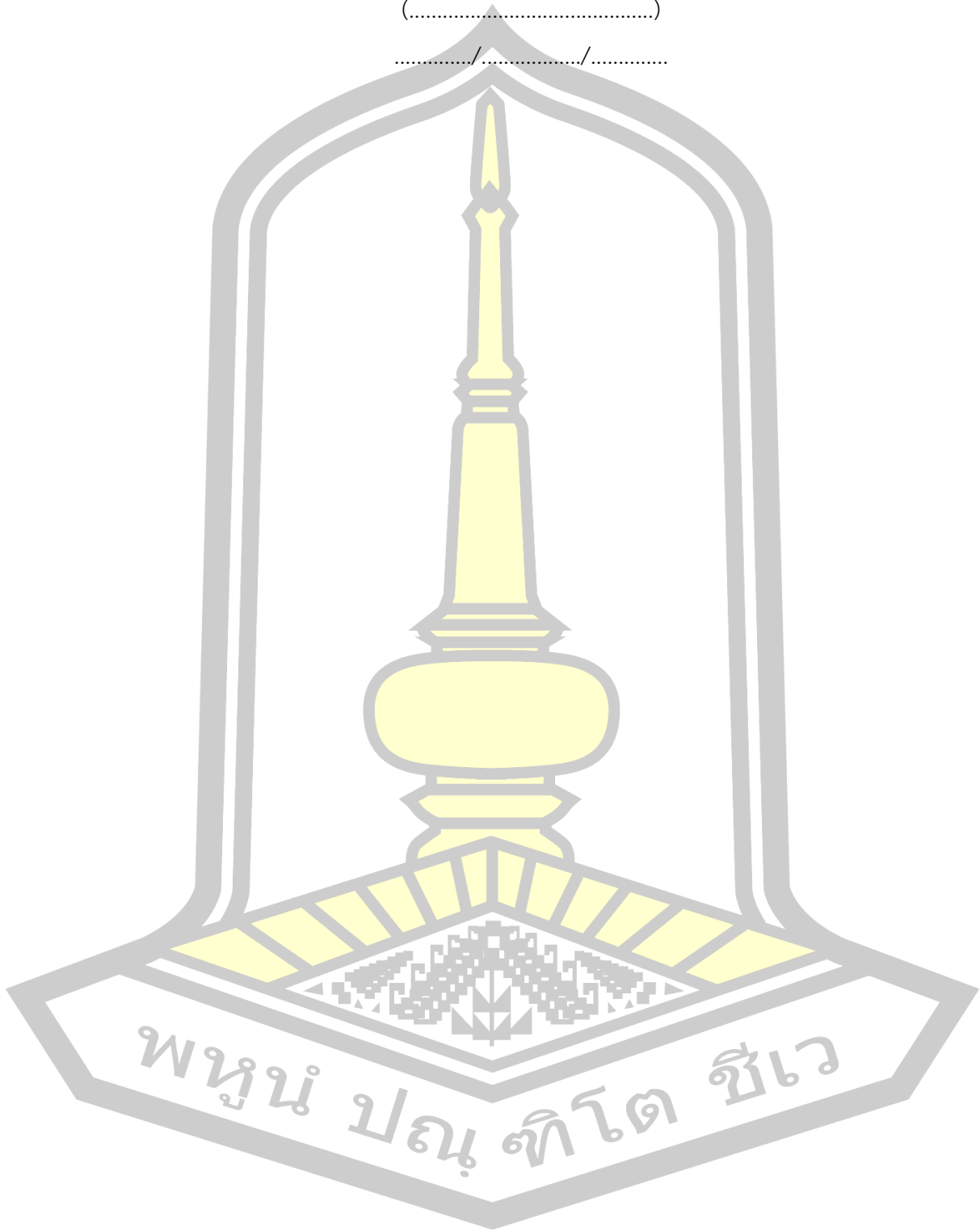
.....

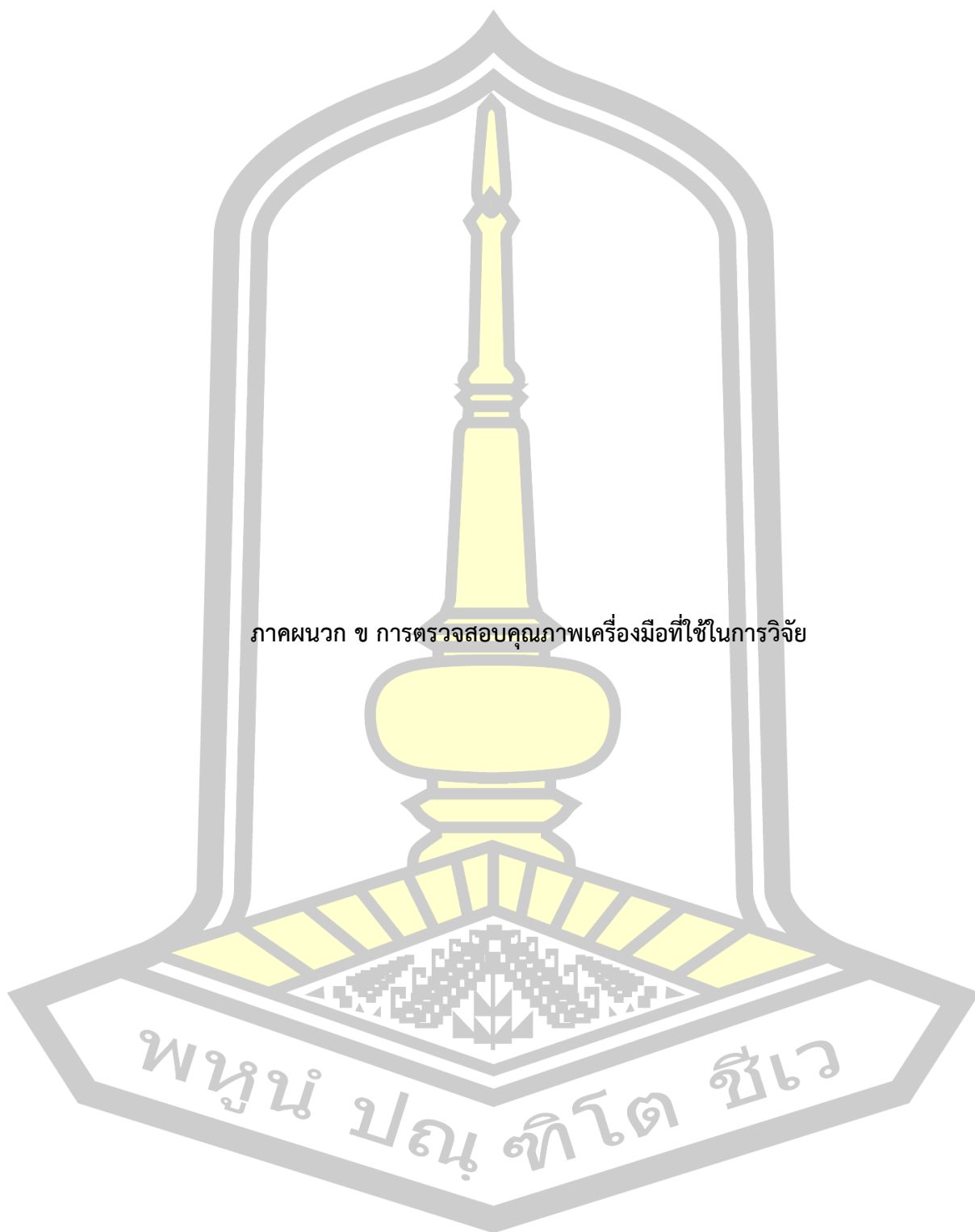
.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

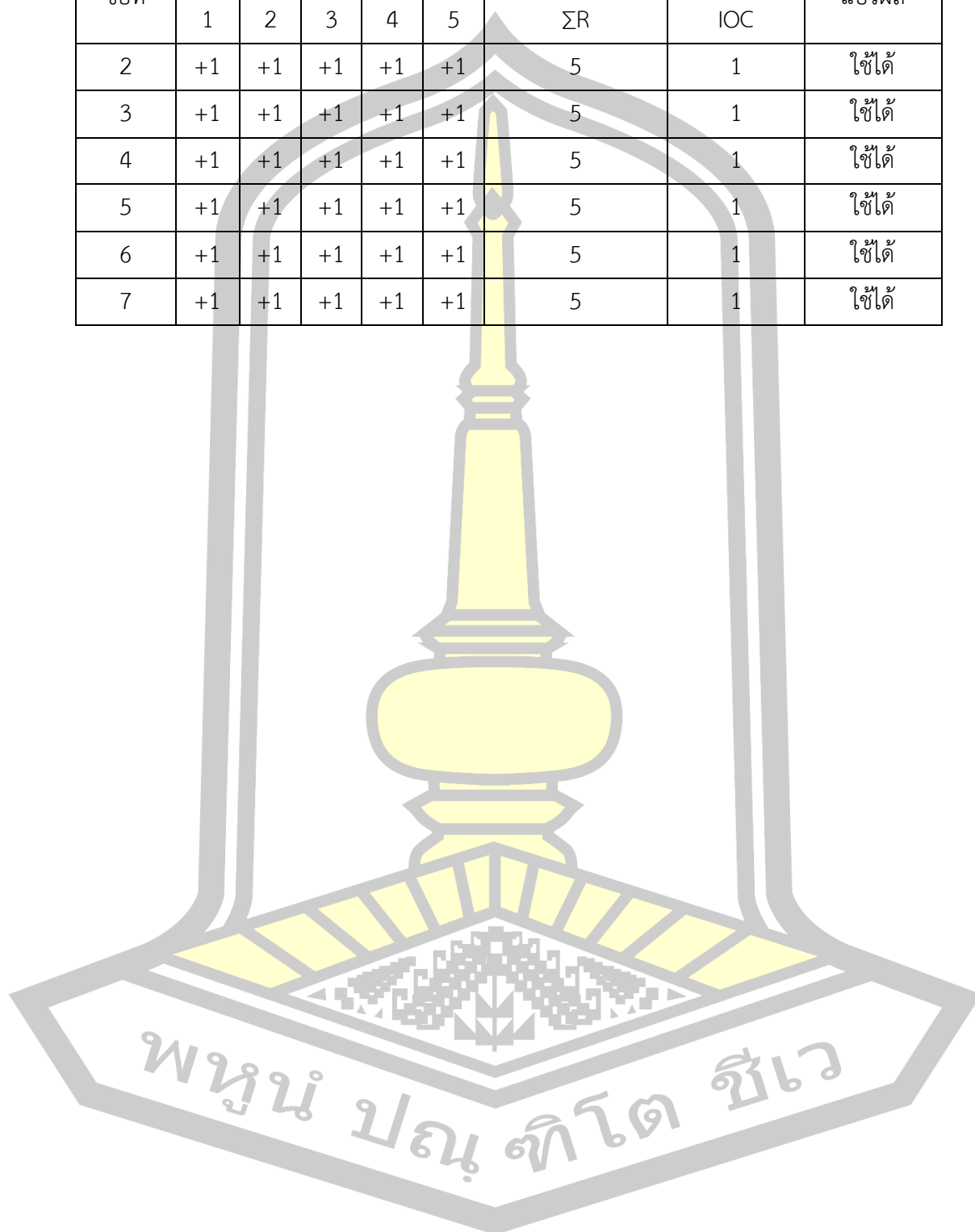
ภาคผนวก ข การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุณั ปณุ ทิโต ชีเว

แสดงค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพ
ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	แปรผล
	1	2	3	4	5			
ด้านที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ด้านที่ 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ด้านที่ 3 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ด้านที่ 4 การจัดกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	แปรผล
	1	2	3	4	5			
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

แสดงค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	แปรผล
	1	2	3	4	5			
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์								
1.ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบ สัมภาษณ์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ตอนที่ 2 ข้อคำถามในการสัมภาษณ์								
1.การพัฒนาหลักสูตรให้ สอดคล้องกับผู้เรียนควรทำ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญควรทำ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3. การวัดผลและ ประเมินผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียนควรทำอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4. การจัดกิจกรรมและ บรรยากาศที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ควรทำอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แสดงค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	แปรผล
	1	2	3	4	5			
1. หลักการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3. เนื้อหา								
3.1 Module 1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.2 Module 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.3 Module 3 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.4 Module 4 การจัดการกิจกรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4. วิธีการพัฒนา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5. การประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
องค์ประกอบ1 ตัวชี้วัด 1	120.5333	15.775	.415	.801
องค์ประกอบ1 ตัวชี้วัด 2	120.4667	15.637	.497	.796
องค์ประกอบ1 ตัวชี้วัด 3	120.4333	15.151	.479	.786
องค์ประกอบ1 ตัวชี้วัด 4	120.5000	15.017	.409	.787
องค์ประกอบ1 ตัวชี้วัด 5	120.5000	14.948	.535	.786
องค์ประกอบ1 ตัวชี้วัด 6	120.4667	16.189	.429	.804
องค์ประกอบ1 ตัวชี้วัด 7	120.6000	14.938	.453	.790
องค์ประกอบ2 ตัวชี้วัด 1	120.5667	13.909	.623	.770
องค์ประกอบ2 ตัวชี้วัด 2	120.6667	14.506	.350	.785
องค์ประกอบ2 ตัวชี้วัด 3	120.6000	14.662	.339	.786
องค์ประกอบ2 ตัวชี้วัด 4	120.5667	14.875	.494	.788
องค์ประกอบ2 ตัวชี้วัด 5	120.5333	15.016	.474	.789
องค์ประกอบ2 ตัวชี้วัด 6	120.6333	14.240	.448	.779
องค์ประกอบ3 ตัวชี้วัด 1	120.5333	14.326	.521	.777
องค์ประกอบ3 ตัวชี้วัด 2	120.6000	14.455	.405	.782

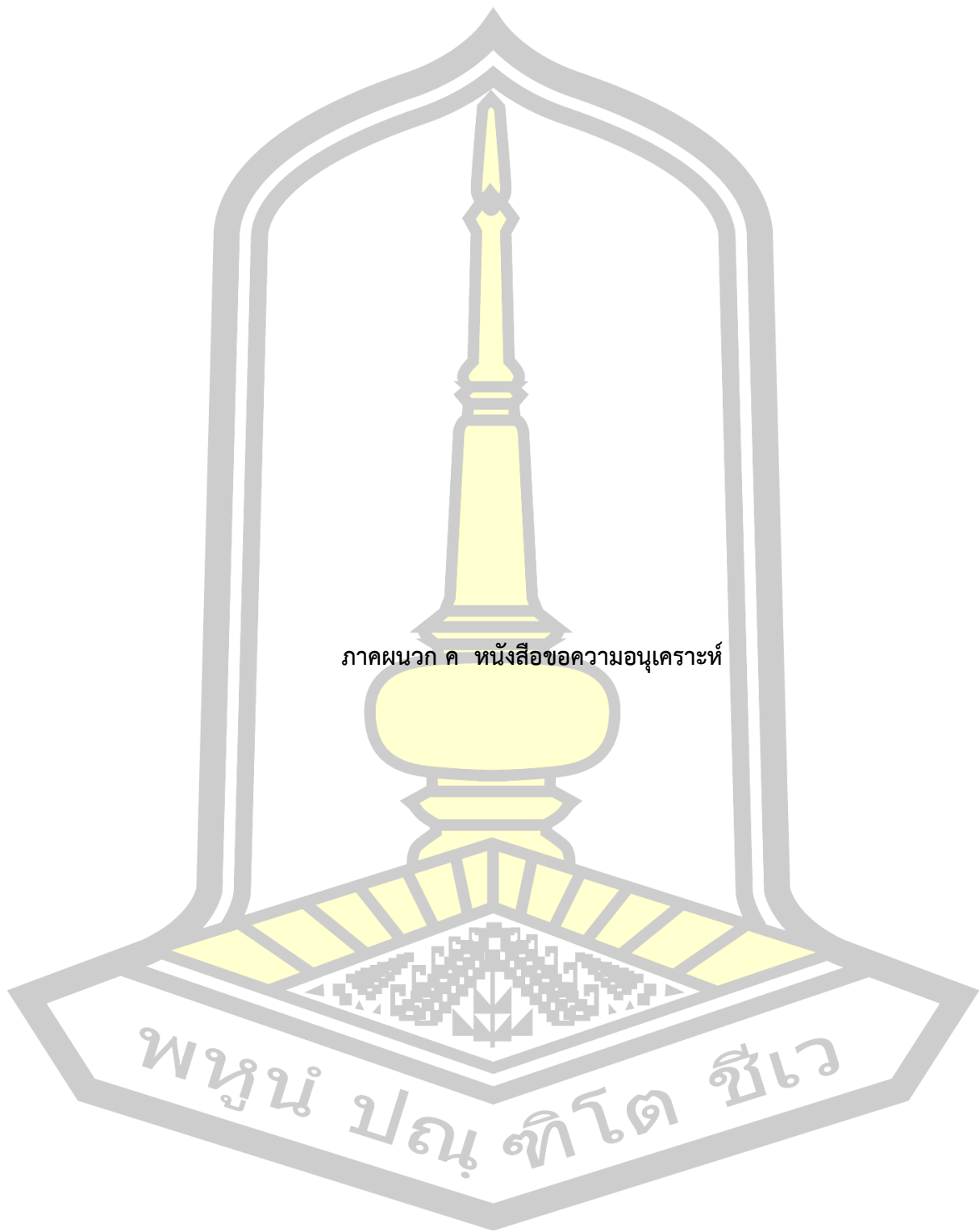
Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
องค์ประกอบ3 ตัวชี้วัด 3	120.6333	14.171	.470	.778
องค์ประกอบ3 ตัวชี้วัด 4	120.4667	15.292	.443	.790
องค์ประกอบ3 ตัวชี้วัด 5	120.6333	14.654	.522	.787
องค์ประกอบ3 ตัวชี้วัด 6	120.6667	14.230	.431	.780
องค์ประกอบ4 ตัวชี้วัด 1	120.4667	16.189	.429	.804
องค์ประกอบ4 ตัวชี้วัด 2	120.4333	15.220	.444	.787
องค์ประกอบ4 ตัวชี้วัด 3	120.6667	14.920	.430	.792
องค์ประกอบ4 ตัวชี้วัด 4	120.5000	15.017	.509	.787
องค์ประกอบ4 ตัวชี้วัด 5	120.4667	14.395	.637	.774
องค์ประกอบ4 ตัวชี้วัด 6	120.5667	14.323	.479	.778
องค์ประกอบ4 ตัวชี้วัด 7	120.4667	14.878	.422	.783

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.793	26

ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์

พหุบัณฑิตยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
 ที่ อว 0605.5(2) / ๖6629 วันที่ 22 พฤศจิกายน 2562
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธวา คามดิษฐ์

ด้วย นายชัยรัตน์ ดวงโชติ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 3” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งสรรค์ โฉมยา)
 รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
 คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
 ที่ อว 0605.5(2) / ว6629 วันที่ 22 พฤศจิกายน 2562
 เรื่อง ขออนุมัติครุฑเป็นผู้ใช้ตราตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.ยัฐพล อินตะเสนา

ด้วย นายชัยรัตน์ ดวงโชติ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 3” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุมัติครุฑจากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งสรรค์ โฉมยา)
 รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
 คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 0605.5(2) / ว6629

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 พฤศจิกายน 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายเรืองยศ พจนนุสนธิ์

ด้วย นายชัยรัตน์ ดวงโชติ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 3” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0818995572

ที่ อว 0605.5(2) / ว6629

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 พฤศจิกายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายถนัด เสดตเดมิย์

ด้วย นายชัยรัตน์ ดวงโชติ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 3” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โนมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0818995572

ที่ อว 0605.5(2) / ว6629

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 พฤศจิกายน 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายมนูญ สุพรรณฝ่าย

ด้วย นายชัยรัตน์ ดวงโชติ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 3” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0818995572

ที่ อว 0605.5(2) / ว6631

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 พฤศจิกายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ด้วย นายชัยรัตน์ ดวงโชติ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 3” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นายชัยรัตน์ ดวงโชติ เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0818995572

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
ที่ อว 0605.5(2)/ว716 วันที่ 8 มีนาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์

ด้วย นายชัยรัตน์ ดวงโชติ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 0605.5(2)/ว716

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

8 มีนาคม 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายสิรภพ สารโพธิ์

ด้วย นายชัยรัตน์ ดวงโชติ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิตินจะนำ ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0818995572

ที่ อว 0605.5(2)/ว716

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

8 มีนาคม 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายรังสฤทธิ วาทยโยธา

ด้วย นายชัยรัตน์ ดวงโชติ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0818995572

ที่ อว 0605.5(2)/ว716

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

8 มีนาคม 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางสาวรภมล วงษ์ศิลป์

ด้วย นายชัยรัตน์ ดวงโชติ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0818995572

ที่ อว 0605.5(2)/ว716

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

8 มีนาคม 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางขวัญพัฒน์ ไกรศรีทุม

ด้วย นายชัยรัตน์ ดวงโชติ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

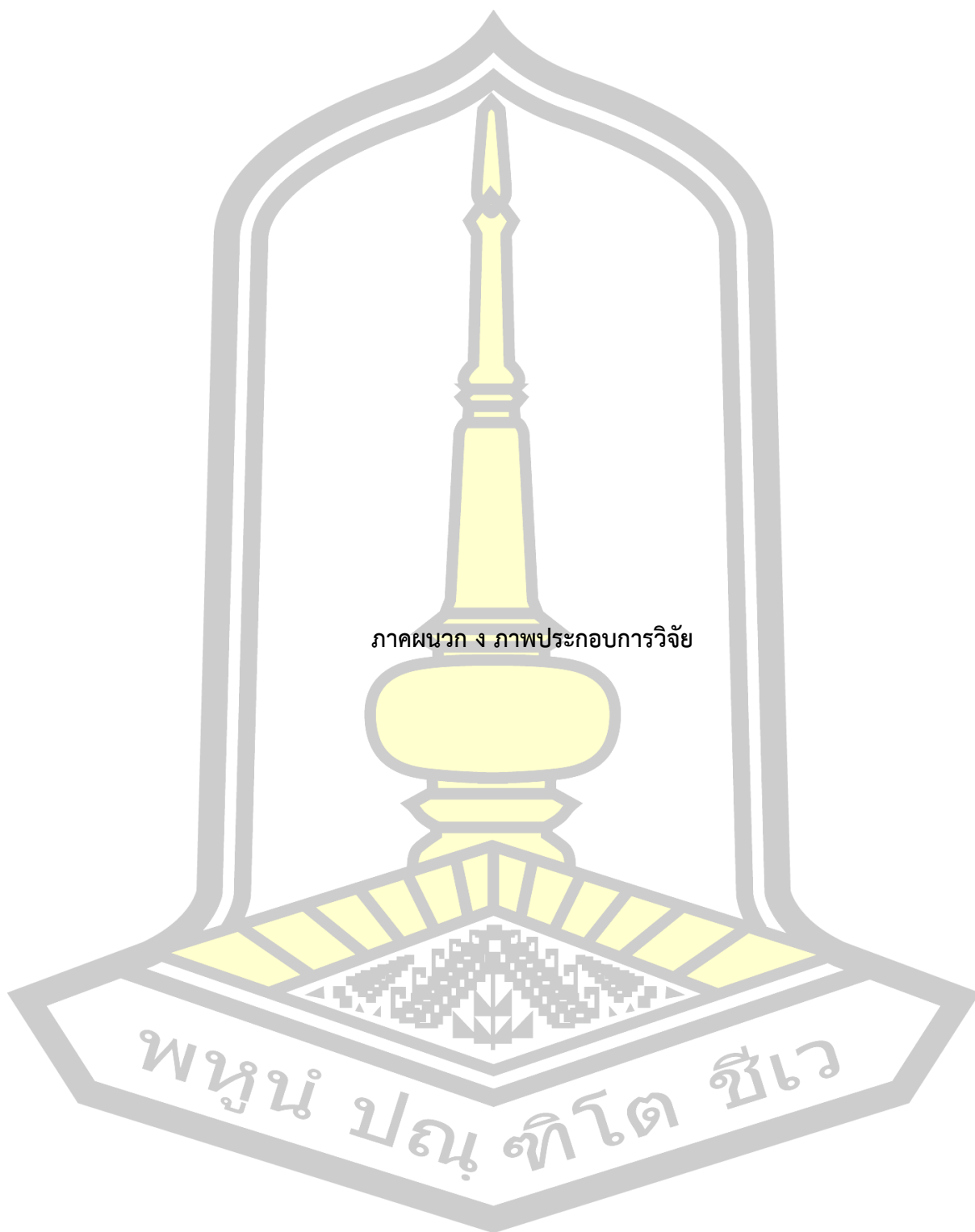
เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนิสิตจะนำ ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0818995572

ภาคผนวก ง ภาพประกอบการวิจัย

พหุบัณฑิตศึกษา สกลนคร

ศึกษาโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ

โรงเรียนบ้านโนนเมืองสองคอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564

ศึกษาโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศ

โรงเรียนบ้านม่วงใหญ่ดอนน้อยวิทยา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564

การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

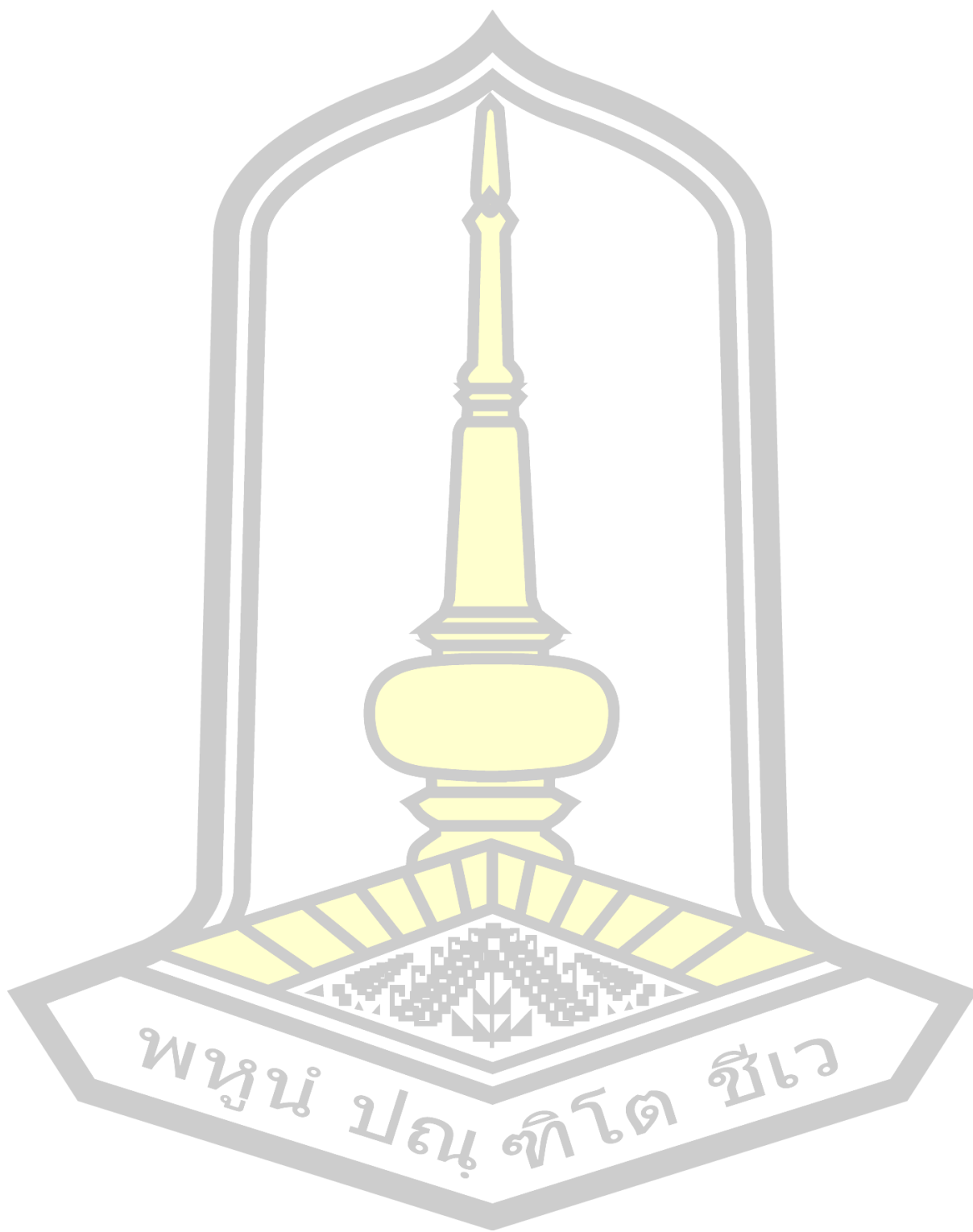
เพื่อตรวจสอบยืนยันโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอน
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564 ณ ห้องประชุมโรงเรียนหนองโกวิทยกิจ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายชัยรัตน์ ดวงโชติ
วันเกิด	วันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2534
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	49 หมู่ 14 ตำบลเขวไร่ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนหนองโกวิทวิทยกิจ ตำบลแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2553 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเขวไร่ศึกษา อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2558 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2564 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและ พัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ่ ปณุ่ ทิโต ชีเว

พหุ ประยูร ทิต Sawe